

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL YÖNETİMLERİN
DEĞİŞEN ROLÜ VE EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

MİNE MÜNEVVER ERKUT

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

DANIŞMAN
PROF. DR. HAKAN ALTINTAŞ

İSTANBUL, Nisan 2014

**OKAN UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES**

**GLOBALIZATION IN THE PROCESS OF CHANGING
ROLE OF LOCAL GOVERNMENT AND EDUCATIONAL
SYSTEM IMPLICATIONS**

MİNE MÜNEVVER ERKUT

**THESIS
FOR THE DEGREE OF
MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION**

**ADVISOR
PROFESSOR DR. HAKAN ALTINTAŞ**

İSTANBUL, April 2014

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL YÖNETİMLERİN
DEĞİŞEN ROLÜ VE EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

MİNE MÜNEVVER ERKUT
(Enstitü No: 122001746)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAMI

DANIŞMAN
PROF. DR. HAKAN ALTINTAŞ

İSTANBUL, Nisan 2014

OKAN UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

**GLOBALIZATION IN THE PROCESS OF CHANGING
ROLE OF LOCAL GOVERNMENT AND EDUCATIONAL
SYSTEM IMPLICATIONS**

MİNE MÜNEVVER ERKUT
(Institute No: 122001199)

THESIS
FOR THE DEGREE OF
MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION

ADVISOR
PROFESSOR DR. HAKAN ALTINTAŞ

İSTANBUL, April 2014

T.C.
OKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL YÖNETİMLERİN
DEĞİŞEN ROLÜ VE EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

MİNE MÜNEVVER ERKUT
(Enstitü No: 122001199)

YÜKSEK LİSANS TEZİ
İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME PROGRAM

Tezin Enstitüye Teslim Edildiği Tarih :

Tezin Savunulduğu Tarih :

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Hakan ALTINTAŞ _____

Diğer Jüri Üyeleri : Prof. Dr. İbrahim ÖRNEK _____

: Doç. Dr. Seyhan TAŞ _____

İSTANBUL, Nisan, 2014

ÖNSÖZ

Küreselleşmenin teorik yapısı ve deneyimleri incelendiğinde, 'Küreselleşme' kavramının siyasetçilerin, akademisyenlerin, işletme gurularının ve gazetecilerin favori bir sloganı olduğunu gözlemleriz. Ayrıca, *Küreselleşme* kavramı eğitim sistemine yönelik teorik ve uygulamalı çalışmalar için yeni açılımları sağlayarak akademik tartışmalara yeni bir boyut getirmiştir. 'Küreselleşme' kavramı çoğu kimselerce genellikle karışık ve kafa karıştırıcı olarak değerlendirilmektedir. Bu analize eğitim sistemini ve yerel yönetimleri de dahil ettiğimizde ortaya Gordion düğümü gibi çözülemez sorunsallar yumağıyla karşılaşıyoruz.

Bu tez çalışmamızda Küreselleşme Kavramı ve Sürecini, Yerel Yönetimleri ve Eğitim Sistematiğine ilişkin teorik ve uygulamalı çalışmalar değerlendirilerek, kavramsal yapıya ve akademik tartışmalara bir katkı sağlamak hedeflenmiştir.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖNSÖZ	I
İÇİNDEKİLER	II
ÖZET.....	IV
ABSTRACT.....	V
KISALTMALAR	VI
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: YEREL YÖNETİM KAVRAM, NİTELİK, KURAMLAR VE TARİHSEL ARKA PLAN	3
1.Yerel Yönetim Kavramı.....	3
1.1.Yerel Yönetimin Niteliği	4
1.2.Yerel Yönetim Kuramları ve Temel Yaklaşımlar.....	7
1.3.Yerel Yönetimin Tarihsel Kökenleri.....	8
1.2.Yerel Yönetim Odaklı Eğitim Sistemleri.....	11
1.2.1. ABD	11
1.2.2. İNGİLTERE.....	11
1.2.3. ALMANYA	12
1.2.4. JAPONYA	12
1.2.5. NORVEÇ	12
1.2.6. DANİMARKA.....	13
1.2.7. TÜRKİYE	13
BÖLÜM 2:KÜRESELLEŞME TEORİSİ VE KAVRAMSAL ANALİZ	15
2. 1. KÜRESELLEŞME SÜRECİ: TEORİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	15
2.2. KÜRESELLEŞMENİN KAVRAMINA İLİŞKİN TARTIŞMALAR.....	20

2.3. KÜRESELLEŞMENİN BOYUTLARI	23
2.3.1. EKONOMİK BOYUTTA KÜRESELLEŞME.....	23
2.3.2 KÜLTÜREL BOYUTTA KÜRESELLEŞME	25
2.3.3 BİLGİ TEKNOLOJİLERİ BOYUTUNDA KÜRESELLEŞME.....	28
2. 3. 4. SİYASAL BOYUTTA KÜRESELLEŞME.....	30
2.4. KÜRESELLEŞME KAVRAMI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER.....	31
2.4.1.YERELLEŞME.....	33
2. 4. 2. KÜ-YERELLEŞME	35
2.4.3. DESANTRALİZASYON (YERİNDEN YÖNETİMLEŞTİRME)	37
2. 4. 4. SUBSİDİARİTE	40
BÖLÜM 3: KÜRESELLEŞME YERELLİK, EĞİTİM VE POST MODERN EĞİTİM SİSTEMİ: TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI	44
3. 1. KÜRESELLEŞME VE YERELLİK.....	44
3. 2. KÜRESELLEŞMENİN EĞİTİMSEL BOYUTU.....	51
3.3. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE POSTMODERN EĞİTİM SİSTEMİ	64
3.3.1. ALVİN TOFFLER’A GÖRE POSTMODERNİZMDE EĞİTİM	66
3.4. KÜRESELLEŞME SÜRECİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI	68
GENEL DEĞERLENDİRMELER VE SONUÇ	72
KAYNAKLAR (REFERENCES).....	76
EK A: ÖZGEÇMİŞ	84

ÖZET

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL YÖNETİMLERİN DEĞİŞEN ROLÜ VE EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

Eğitim sistematüğinde, sürekli gelişen ve gittikçe küçülen dünyada hâlâ merkeziyetçi bir yönetim anlayışına sahip ülkeler söz konusudur. Türkiye’de özellikle eğitimin finansmana ve yönetimine dayalı acil çözüm bekleyen birtakım sorunlar, bürokratik yapılanmanın getirdiği hantallığa takılmakta bu da eğitim kurumlarında çözümü bir hayli güç sorunlarla (Gordion Düğümü gibi) karşılaşmamıza neden olmaktadır. Bu durumunun sürdürülebilirliği söz konusu değildir. Çözüm yolu ise, artık klasik, hantal merkezi bürokratik yapılanmada köklü bir değişikliğe gidilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında demokratik dünyanın uzun yıllardır benimsediği ve uygulamaya soktuğu eğitimde yerinde yönetim anlayışıyla yerel yönetimlere yeni yetki ve görevler verilmesi meselesini tartışmamızı gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Yerel Yönetimler, Bilişim Sistemleri, Eğitim Sistemi

Tarih: Nisan, 2014

ABSTRACT

GLOBALIZATION IN THE PROCESS OF CHANGING ROLE OF LOCAL GOVERNMENT AND EDUCATIONAL SYSTEM IMPLICATIONS

Education in a systematic, constantly evolving and increasingly shrinking world countries still have a centralized approach to management is concerned. In Turkey, especially education financing and management based on the urgent to be solved a number of problems, bureaucratic restructuring brought clumsiness and attached to it in educational institutions solution to a very difficult problems (Gordian knot, etc.) to encounter causes. The sustainability of this situation is not the case. If remedy, now classic, cumbersome bureaucratic center embodiment illustrates a fundamental change should be sought. From this perspective, the democratic world has embraced and put into practice for many years, on-site management with an understanding of the training and tasks given new powers to local authorities require us to discuss the matter.

Keywords: Globalisation, Local Governments, Information Systems, Education Systems

Date: April, 2014.

KISALTMALAR

I.T. : Bilgi Sistemleri

no : Numara

s. : Sayfa

yy : Yerel Yönetimler

yy : Yüzyıl

GİRİŞ

Bilişim teknolojilerinin post modern toplum yaşamının olmazsa olmaz bir parçası haline geldiği günümüz dünyasında teknolojiye hızlı gelişim ve değişim döngüsü dünyamızı küçük bir köy durumuna getirmiş, ülkeler arasında sınırlar kalkmış küreselleşme kavramı ön plana çıkmıştır.

Bilgi çağının en önemli özelliklerinden birisi iletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler ve bunların yaşama hızla girmesidir. Bilişim teknolojileri artık, küreselleşen modern dünyada siyasi, ekonomik ve kişisel yaşamın başat bir aktörüdür.

Küreselleşme sürecinde, eğitimcilerin eğitim alanında bilişim teknolojileri alanındaki gelişmelerle yakından ilgilenmeleri ve bu gelişmelerin kendi alanlarına uygulama olanaklarını araştırmaları kaçınılmaz bir zorunluluk olmuş, bu teknolojik gelişmeler eğitim alanında da değişiklikler doğurmuş, hem yeni teknolojilerden yararlanma hem de bu teknolojileri daha da geliştirme yoluna gidilmiştir.

Eğitim kalitesiyle dünyanın dikkatini çekmeyi başaran ve PISA raporlarında gösterdikleri performanslarla göz dolduran Finlandiya'da eğitim, yerel yönetimlerin (belediyelerin) sorumluluğu altındadır. İlk ve ortaöğretim okullarının çoğu belediyeler tarafından idare edilir.

Eğitimin finansmanı da büyük ölçüde kamu tarafından karşılanır. Hollanda'da ise yasalar, farklı kesimlere okul kurma hakkı tanıdığı gibi dini, ideolojik ya da eğitime ilişkin inançlarına göre eğitim verme hakkı da tanımaktadır. İlk ve ortaöğretim yerel düzeyde idare edilmektedir.

Japonya'da eğitim, yerel yönetimlerin hizmetlerinden biri olarak görülmektedir. İlk ve ortaöğretim düzeyindeki eğitim yerel yönetimler tarafından yürütülmektedir. İsveç'te ise yerel yönetimler okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve hatta yükseköğretim

düzeyinde görevlere sahiptir. Diğer taraftan demokratik dünyada artık "okul özerkliği" de yaygınlık kazanmaktadır. Okulun öğretmen, veli, öğrenci, sivil toplum ve yerel yönetimden uzman birer temsilcinin de bulunduğu komisyonlar tarafından idare edilmesi anlayışı gittikçe hız kazanmaktadır (Coşkun, eğitim-yerel-yonetimlere-devredilmeli_1282243.html).

Eğitim sistemi, genellikle karmaşık bir yapıya sahiptir. Sistemin bütünlüğü içinde amaçlar, programlar, metotlar, öğrenciler, öğretim elemanları, bina ve tesisler gibi çok çeşitli unsurlar yer almaktadır. Bütün bu unsurlar farklı şekillerde bir araya gelerek sisteme özelliğini verirler. Çoğu kez bu unsurlardan birine veya bir kaçına yapılan bir müdahalenin, öteki unsurlar üzerine ve dolayısıyla sistemin bütünü üzerinde etkileri olacaktır (Oğuzkan, Turgut, Özoğlu 1971: 1).

Eğitim bir kamu hizmetidir. Bu hizmeti Türkiye'de bugüne kadar Merkezi yönetimin görevi olarak algılanıyordu. Ancak değişen şartlar eğitiminde özerkleşmesi gerektiğini gösterdi. Ünlü alman şairi Goethe: "Çözümünde görev almayanlar, sorunun bir parçası olurlar." sözü bize herkesin kendine düşeni yapması gerektiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle eğitimde görev alması gerekli olan yerel yönetimler, vakıflar, dernekler ve sendikalar bu işlemlerini yerine getiremediklerinden bugün eğitim sisteminin bir sorunu olmuşlardır (www.atalay.pdf.).

BÖLÜM 1: YEREL YÖNETİM KAVRAM, NİTELİK, KURAMLAR VE TARİHSEL ARKA PLAN

1. Yerel Yönetim Kavramı

Yerel yönetimler, belli bir coğrafi alan üzerinde yaşayan yerel topluluk üyelerinin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, ekonomik, sosyal, kültürel zenginliğe ve refaha ilişkin yerel hizmetleri genel yetkiyle, kendi sorumluluğu doğrultusunda yerine getiren, işleyişinde açıklığı, şeffaflığı çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini hayata geçiren, yetkilerin yerel halka en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk, demokratik bir kuruluştur.

Kamu Yönetimi Sözlüğünde yerel yönetimler; “merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak bir gereksinmesini karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme modeli” (Bozkurt,1998:258) olarak tanımlanmaktadır. Evrensel tanımıyla yerel yönetimler, belirli bir coğrafi alanda (köy, kent vb.) yaşayan topluluk üyelerinin bir arada bulunmaları nedeniyle, bunların en çok ihtiyaç duydukları ortak hizmetleri sağlamak amacıyla kurulan ve bu hizmetleri sağlamak için örgütlenebilen, karar organları (yerel toplulukça seçilebilen), bazı durumlarda da yürütme organları yasalarla belirlenmiş görev ve yetkilere, özel gelir, bütçe ve personele sahip, merkezi yönetimle ilişkilerinde özerk olarak hareket edebilen kamu tüzel kişileri olarak belirtilmektedir (Kaya, 1992:1).

Bir başka tanımlamaya göre yerel yönetim, bir belde yaşayan bireylerin, birey gruplarının ve topluluğun ortak ihtiyaçlarının karşılanmasına, ekonomik ve kültürel zenginliğine ve refahına ilişkin kamusal yerel işlerin, kendi sorumlulukları altında ve topluluğun yararları doğrultusunda düzenlenmesi hakkının yerel yönetim birimlerine bırakıldığı bir yönetim biçimidir

Demokratik niteliği öne çıkarılarak yapılan bir diğer tanımlamaya göre ise yerel yönetim; "yerel topluluk üyelerinin (belde halkının) ortak ihtiyaçlarını karşılamak, ekonomik, sosyal ve kültürel zenginliğine ve refahına ilişkin yerel hizmetleri görmek üzere kurulan; bu hizmetleri genel yetki ile, kendi sorumluluğu altında ve yerel topluluğun yararları doğrultusunda yerine getiren; hiçbir ayırım gözetmeden insanı yerel demokrasinin temeli kabul eden; işleyişinde

açıklığı, şeffaflığı, insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini yaşama geçiren; yetkilerin yerel topluluğa en yakın yönetim birimince kullanıldığı, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk ve demokratik bir yönetim"dir (Yıldırım,1993:33).

Kısacası belli bir coğrafi alanda kamu gücünün doğrudan yerel toplumsal güçler tarafından kullanılmasını içeren yerel yönetim örgütlenmesi, ister üniter, ister federatif devlet sistemlerinde kamu yönetiminin örgütlenme biçimlerinden sadece birisi olup, öteki kamu kurum ve kuruluşları gibi, ulusal parlamento tarafından onaylanan anayasa, yasalar ve öteki bağlayıcı hukuk kuralları çerçevesinde işlevlerini yürütürler ve ülke yönetim sisteminin bütünlüğü içinde yer alırlar.

1.1. Yerel Yönetimin Niteliği

Yerel yönetimler, devletin diğer bir deyişle kamu yönetimi aygıtının bir parçası ve yerel sınırlar içinde yaşayan halkın yararlanabileceği mahalli (bölgesel) nitelikteki hizmetleri yerine getirmekle görevli olan kuruluşlardır (TOBB,1996:4). Bir başka deyişle yerel yönetimler, bir yönüyle merkezi idarenin bir alt birimini teşkil ederken, bir yönüyle de işlevsel uzmanlaşmanın bir gereği olarak merkezi yönetimden ayrılmakta, farklı bir otorite olarak yerel halkın ortak gereksinmelerini karşılayacak hizmet ve fonksiyonları icra etmektedir.

Özellikle üniter devletlerde yerel yönetimler, yasalar tarafından belirlenen ve şekillendirilen hizmetlerin sağlayıcısı ve tamamlayıcısı olarak görev yaparlar. Böylece, bürokratik bir kurum haline getirilen yerel yönetimler için hizmetlerin verimli bir şekilde sunulması, yerel halkın taleplerine olan duyarlılıktan daha önemlidir. Bu perspektife göre, kamu hizmetlerindeki etkinlik yerel yönetimler tarafından sağlanmalıdır (Ersöz, 2000:71-72). Öte yandan yerel etkinlik ve demokrasi, yerel yönetimlerin varlık sebepleri arasında öncelikli bir yere sahip olup, bu da merkezi yönetimin bir uzantısı değil, ona karşı özerk bir yerel yönetim yapılanmasını gerektirmektedir.

Bu ikilem, yerel yönetimlerin karşı karşıya buldukları temel sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Çünkü yerel yönetimlerden, bir yandan mahalli koşul ve ihtiyaçlara uygun hizmetleri sağlamak için yerel demokrasinin bir aracı, diğer yandan önemli alanlarda devlet politikalarını yürüten ve uygulayan kamu yönetimi aygıtının bir parçası olarak hareket etmeleri beklenmektedir. Devlet aygıtının bir alt örgütü sıfatıyla yerel yönetim faaliyetlerinde bürokratik etkinlik, temel amaç olmak durumundadır. Ancak, bürokratik etkinlik tercihi, yerel yönetimlerde çoğu kez demokratik unsurların zedelenmesine yol açabilecektir. Bir başka

deyişle yerel yönetimlerin sahip oldukları söz konusu iki nitelik, etkinlik-demokrasi (yerel duyarlılık) ikilemine yol açabilmektedir (Köse;2004:8-9-10).

Yerel yönetim kuruluşları, ülkenin yönetim sisteminin bütünlüğü içinde yer alırlar. Kuruluş ilkeleri, görev ve yetkileri, gelir sistemleri yasama organı tarafından belirlenir. Yerel yönetimler, merkezi yönetimin hiyerarşik denetimi altında değillerdir. Merkezi yönetim, yerel yönetimler üzerinde hukuka uygunluk denetimi yürütür. Ayrıca ülke yönetiminde birlik ve bütünlüğü sağlamak amacı ile yerel yönetimlerin de uymaları gerekli ulusal amaçlar, hedefler, ilkeler ve standartları belirler. Buna karşılık yerel yönetimler, yürütülmesi kendilerine bırakılmış olan kamu hizmetlerine ilişkin kararları almak, tercihleri yapmak, bunlar için, vergi salmak yetkisini de içerecek biçimde çeşitli yollarla mali kaynak bulmak bu kaynakları hizmetleri için kullanmak ve bu hizmetleri yürütmek için gerekli iç-örgüt yapılarını kurmak bakımlarından yönetsel özerklikten yararlanırlar

Yerel yönetim kurumunun temelinde yerel demokrasi değerleri vardır. Bu değerler, yerel toplulukların kendilerini en çok ve yakından ilgilendiren konularda kendi kendilerini özgürce ve demokratik yol ve yöntemlerle yönetmelerini öngörmektedir.

Bu demokratik değerler yanında yerel yönetim kuruluşları üstlendikleri kamu hizmetlerinin yürütülüşünde, merkez yönetime göre etkililik ve verimliliği daha üst düzeyde gerçekleştirebilen kuruluşlar olarak değerlendirilmektedir.

Yerel yönetimler kendi toplumsal koşullarımızın yarattığı bir kurum olmakla birlikte, ülkemizde yüzyılı aşkın bir yerel yönetim geleneğinin varlığından söz edilebilir.

Bugünkü belediyelerimizin temeli,19.yüzyılın ortalarında İstanbul'un Beyoğlu ve galata yöresinde deneme niteliğinde bir belediye şubesi kuruluşuna kadar gitmektedir. Cumhuriyet dönemine, Osmanlı İmparatorluğu'ndan aktarılan belediye sayısı, 389'dir. Bugünkü belediyelerimizin temel yasası da 1930 yılında kabul edilmiştir(Yasa No:1580).

Türkiye'de yerel yönetim bir Anayasa kurumudur. Anayasa'ya göre;

“İdarenin kuruluş ve görevleri, merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanır”(Md.133).

Ülkemizde üç ayrı türde yerel yönetim kuruluşu vardır. Bunlar, kentsel yörelere hizmet eden belediyeler, kırsal topluluklar yerel yönetim kuruluşu olan köyler ve il sınırları içindeki yerel topluluğa hizmet yapan il özel yönetimleridir.1984 yılında büyük şehir niteliğinde olan yerleşim yerleri için yeni bir belediye modeli oluşturulmuştur. Belediye modeli içinde yer alan mahalle yönetimi kimi yönden yerel yönetim kuruluşuna benzemekle birlikte, tüze kişiliğe sahip değildir ve sistemimizde yerel yönetim birimi olarak kabul edilmemektedir. Benzer bir

biçimde 5442 sayılı İl idaresi kanunda yer almış olan tam örgütlü Bucak'ın, meclisi, komisyonu ile kırsal kesimde bir tür yerel yönetim birimine benzer işlev yapması öngörülmüştür. Ancak bu birim uygulamaya geçirilememiştir (Yalçındağ,1995:21-25).

Yerel yönetimlerin "demokratik" nitelikleri kadar, "yerel" özellikleri de en çok üzerinde durulan yönünü oluşturmaktadır. Bu kurumların yerel nüfusa fiziki yakınlığının sayısız yararları olduğu kuşkusuzdur. Öncelikle yerel yönetimler yerel nitelikteki sorunları daha kolay bir şekilde tespit edebilir ve çözüme kavuşturabilir. Yerel halk kararlara daha fazla etki eder ve bu yerel yönetimleri daha sorumlu davranmak zorunda bırakır. Bu nedenle yerel yönetimlerin en önemli özelliğini, yerel duyarlılık ve sorumluluk açısından sahip olduğu avantajlı konum olarak açıklayan yaklaşımlar da ağırlık kazanmaktadır.

Merkezi yönetim düzeyinde kararların isabetli olması olanağı azalır. Verimlilik ve etkinlik azalır, toplumsal yarar sağlanamaz. Demokratik siyasal anlayışlar geliştirilemez. Vatandaşların kamu hizmetlerine karşı ilgi derecesi azalır. Kamu hizmetlerinin karşılanmasında yerel ve bölgesel farklılıklar gereği gibi merkezi düzeyde değerlendirilemez. İşte merkezi yönetimin bu tür sakıncaları nedeniyle yerel yönetimlere ihtiyaç duyulmaktadır (Tortop,1995:299).

Yerel hizmetlerin merkezden planlanması; halkın ihtiyaç ve önceliklerinin belirlenememesi, halkın istekleri doğrultusunda etkili bir programlama yapılamaması, karar vermede ve uygulamada kırtasiyecilik, gecikme, duyarsızlık gibi idari etkinliği ve verimliliği olumsuz etkileyen sorunlara neden olabilmektedir.(DPT,1994:42).

Buna karşın halkın gereksinmelerinin sağlıklı bir şekilde belirlenebilmesi ve bunlar arasında isabetli bir önceliklendirmenin yapılabilmesi, kuşkusuz yerel düzeyde daha olanaklıdır. Keza hizmet sunumunda hızlilik, ekonomi ve verimlilik, yerel düzeyde daha fazla gerçekleştirilebilir.

Öte yandan etkinlik faktörü günümüzde sadece mal ve hizmetlerin en ekonomik biçimde üretilmesi şeklindeki teknik anlamının ötesinde, tümüyle yerel yönetime ilişkin işlev ve değerlerin gerçekleşme derecesi anlamında kullanılmaktadır. Dolayısıyla işlev bazında etkinlik yerine, yerel yönetimlerin yerel düzeyli mal ve hizmet üretimindeki total etkinliği, bu yönetimlerin var oluşlarındaki en önemli gerekçelerden birini oluşturmaktadır.

Günümüzde hangi siyasal sisteme sahip olursa olsun, katı merkezîyetçilikle yönetilen ülkelerde toplumsal refahın artırılması ve demokrasinin yaygınlaştırılmasında önemli yapısal sorunlarla karşılaşmaktadır. Öte yandan gelişmiş ülkelerde kalkınma, önemli ölçüde halkın yönetime etkin katılımı ve yerel kaynakların harekete geçirilmesi ile gerçekleşmiştir. Bu

ülkelerde yerel yönetimlerin birçok açıdan, özellikle demokrasinin yaygınlaştırılması, yerel kaynakların harekete geçirilmesi, hizmet önceliklerinin belirlenmesi ve hizmet maliyetinin düşürülmesi açılarından, merkezi yönetime üstünlüğü kabul edilmektedir.

1.2.Yerel Yönetim Kuramları ve Temel Yaklaşımlar

Genel siyaset teorisyenleri, yerel yönetime tarihi boyunca; merkezi devletle yerel halk arasında bir ara kuruluş, alt bir merkezi yönetim birimi, yerel bir hizmet kurumu ve kendi kendini yöneten özerk topluluk gibi değişik yaklaşım ve tanımlar getirmişlerdir. Yerel yönetimlere doğrudan ilişkin kuramsal perspektifler alanında ise çok sınırlı çalışma ve çabaya tanık oluyoruz. Bu çabaların önemli bir bölümü de "devlet" teorileri üzerine yapılan çalışmaların "yerel devlet"e uygulanma, indirgenme girişimleridir ve çok kez sistematik bir teori oluşturma yerine, belirli kavramların, genellemelerin bir araya getirilmesi niteliği taşımaktadırlar.(Yıldırım: 51) Yerel yönetimlere ilişkin gelenekselleşmiş temel yaklaşımlar; siyasal insanı temel alan liberal yaklaşım, ekonomik insanı esas alan neo-liberal yaklaşım ve sosyal ilişki üzerine temellendirilen Marksist yaklaşım şeklinde sınıflandırılabilir.

Yerel yönetimler 19. yüzyıldan bu yana, ulus-devletin referans noktası olarak yer aldığı devlet bütünlüğü içinde tartışılmış ve yeni düzenlemelere bu bütün içinde konu olmuştur. Son iki yüzyıl boyunca yerel yönetimlere ilişkin ilke ve politikalar, bu idarelerin merkezi yönetim ile ilişkileri ekseninde inşa edilmiştir. Yeni yüzyılda bu geleneksel temel, değişme eğilimine girmiştir. Küreselleşme ulus-devletlerin yetki ve egemenlik alanını değiştirerek yeniden belirlemeye zorlamaktadır. Bu doğrultuda ulus-devlet yetkilerinden bir bölümünün ulus-devlet-üstü kurum ve mekanizmalara doğru devri talep edilmektedir (DPT:7). Yetkilerinin bir bölümünü de yerel yönetimlere devretmek durumunda bırakılan ulusal yönetimler, yerel yönetimlerin şekillendirilmesinde giderek azalan bir işleve sahip olmakta, küresel dinamikler ulus-devletin olduğu kadar, yerel yönetimlerin yapılanmasında da etkili olmaktadır.

Küreselleşme ile birlikte gündeme gelen yerelleşme eğiliminin en somut uygulaması olan ademi merkezîyetçilik ilkesi, yerel yönetimlerden önce ulusal yönetimlerin yeniden yapılanmalarını, ülkelerin yönetsel örgütlenmelerinde yerel yönetimler lehine değişikliğe gitmelerini zorunlu kılmaktadır. Bu yeni işbölümünde görev, yetki ve sorumluluklarında önemli bir genişleme söz konusu olan yerel yönetimlerin organizasyon yapılarını da dönüştürmeleri gerekmektedir.

Küreselleşme sürecinde ulus devletin küçülmesi, egemenliğini bölgesel ve yerel yönetimlerle paylaşma yoluna gitmesi sonucunu ortaya çıkarmakta, bu da kentlerin ve yerel yönetimlerin ekonomik, sosyal, kültürel ve hatta siyasal alanda temel aktörler konumuna gelmelerini sağlamaktadır. Bu nedenle kimilerine göre yerelleşme ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, bir bakıma "ulus-devleti parçalamak için tasarlanmış bir dizgeli çaba"(Geray, 2001:19) niteliği taşımaktadır.

1.3. Yerel Yönetimin Tarihsel Kökenleri

Yerel yönetimlerin kökeni konusunda farklı görüşler bulunmakla birlikte, genellikle bu örgütlerin 10. yüzyıldan itibaren Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde kurulan "commun" idarelerine dayandığı kabul edilmektedir.

Küçük toplulukların yönetiminde ilk olarak ortaya çıkan bu birimler, ortaçağda özellikle Avrupa'da merkezi devletlerin zayıflaması sonucu, önce piskoposlar yönetiminde, sonra halktan veya senyörlerden mücadele sonucu alınan beratlarla, kendi kendini yöneten birimler haline dönüşmüşlerdir (Görmez :44).

Ortaçağ Avrupa'sında farklı niteliklerde ve tarihlerde kurulan komünlerin belli bağlı ortak özellikleri, bunların askeri, siyasi, idari ve hukuki özerkliğe sahip bulunmalarıdır. Ortaya çıkışlarında güçlü bir merkezi otoritenin yokluğu ile kentlerin erken dönemlerde ekonomik açıdan gelişmesinin önemli rolü olmuştur. Bu süreçte kentler, yerel hizmetlerin üstesinden gelebilecek bir imkana ve güce sahip olmuşlardır. Komün kentlerinin çevreye doğru genişlemesiyle Kutsal Roma-Germen imparatorluğu ve Papalığın kentler üzerindeki kontrolü giderek zayıflamıştır

Ancak, burjuvazinin gelişimi, merkezi idare kadar yerel yönetimler üzerinde de önemli değişikliklere yol açan sosyo-ekonomik ve kültürel dönüşümler meydana getirmiştir. Arkasından şehir yönetimleri aile oligarşilerinin tekeline geçmeye başlamıştır. Şehirlerin haklarının anayasal teminat yerine sözleşmeler ile düzenlenmiş olması, bağımsız kent yönetimlerini güçlü monarşiler karşısında savunmasız bırakmış ve 14. yüzyıldan itibaren monarşik idareler her yerde yeni belediyelerin bazı önemli imtiyazlara ilişkin hak ve yetkilerine son vermeye başlamıştır (Dursun, 1998:93).

Monarşik yönetimler altında merkezi idarelerin yeniden güçlenmesi ve 17. ve 18. yüzyıldan itibaren "ulus devleti" anlayışının doğuşu ile özerk bölgelerin imtiyazları ortadan

kaldırılarak yerel yönetimlere, bir kamu yönetimi örgütü ve merkezi yönetimin alt birimlerinden biri olma statüsü verilmiştir (Ersöz:75).

Özetle Batı Avrupa'da yerel yönetimler uzun bir geçmişe sahip olup, krallık yönetimlerine, cumhuriyetlere, devrimlere karşı varlıklarını sürekli korumuşlardır. Daha çok toplumsal gelişmenin bir ürünü olup, yukarıdan aşağıya değil, aşağıdan yukarıya oluşmuştur. Bu yönüyle yerel yönetimler, Batı demokrasisinin vazgeçilmez kurumları olmuş ve demokrasinin güçlenmesinde en önemli etkeni oluşturmuşlardır.

Batı'da yerel yönetimlerin kökeni komünlere, güçlü burjuva yapısının oluşturduğu serbest şehirlere dayanırken, Doğu'da fonksiyonel farklılaşmayı esas alan, mahalli özerklik ve mahalli idare mekanizmasından çok, hizmet kuruluşlarının özerk faaliyetlerine sahne olan bir şehir olgusu geçerli idi (Yayla,1977:1010). Doğu şehirleri devletten sonra gelir; devlet sayesinde kurulur ve yaşarlar ve devletin bir unsuru konumundadırlar. Bu nedenle şehirlerin durumu, devletin kudret ve zaaflarıyla orantılı olarak gelişir.(Dinçer,1998: 290).

Küreselleşen dünyamızda yerelliğin anlam ve içeriği yeniden yapılanırken, kentler ve yerel yönetimler de yeni işlevler kazanmaktadır. Günümüz kentlerinin ulusal devlet sınırları dışına taşacak biçimde, belirli bir hiyerarşik yapı içinde birbirlerine iletişim ve bilgi ağlarıyla bağlanmalarının hız kazanması, stratejik konumdaki kentlerin etkin bir hizmet ağı oluşturmasını gerektirmektedir. Bunun sonucunda, özellikle uluslararası metropol niteliğindeki kentlerden başlayarak alt kademelere kadar tüm kentlerin, değişen ölçülerde, geleneksel hizmetlerin yanı sıra yeni işlevler yüklenmesi kaçınılmaz görülmektedir. Bu bağlamda, bir yandan küreselleşmeye açık, öte yandan da yerelleşmeyi özendiren kentsel yapılar ortaya çıkmaktadır (Emrealp,1994:1-2).

Bugün yerel üzerine yapılan vurgunun arkasında, tarihsel bir süreç içinde yereli bastırıp, onun elinden iktidar odağı olma özelliğini alan ulus-devletin de, benzer bir süreçle bu gücünü kaybettiği düşüncesi vardır. Ulus-devletin uğradığı güç kaybının, yereli bütünüyle bağımsızlaştırmasa bile, büyük ölçüde özerkleştirdiği varsayımı, yerelin iktidar odağı olma özelliğini bir ölçüde restore ettiği düşüncesini gündeme getirmektedir. Ancak, bu tür bir düşüncenin geçerliliği küresel süreç karşısında yerelin ne derece güçlü olabildiğine bağlı olup, yerelin bu anlamda önemli bir pazarlık gücüne sahip olmadığı söylenebilir. Bu nedenle yerelin özgünlüğünü siyasal kerte de aramak ciddi siyasal sorunları olan bir uğraştır (Şengül,131-132).

Diğer taraftan küreselleşme sürecinde tüm dünyada yerelin kendisi doğrudan bir aktör olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. Bütün metropoller, dünyanın değişik kentleriyle ve

uluslararası kurumlarla doğrudan ilişki kurmaya başlamıştır. Başka bir ifadeyle yerel kendi pozisyonunu, ekonomik alanda, ulus devletten ayrı olarak belirleyebilir hale gelmiştir. Her bir yerel birimin iç ve dış ilişki kurma kapasitesi artmış bulunmaktadır.

Ayrıca tıpkı devlet sınırlarında olduğu gibi, "yerel" in coğrafi sınırları ve etki alanı farklılaşmaya başlamıştır. Haberleşme ve ulaşım teknolojisindeki gelişmeler, yeni network'ler yereli ulus devletin ekonomik ve sosyal kontrolünden uzaklaştırmaktadır. Kısaca, daha önce, daha küçük coğrafi bir alan olan yerel, şimdi uluslararası alanda ekonomik ve sosyal ilişkilerin bir parçası olarak yer almak üzeredir. Fiziki mekan olma ve coğrafi özelliği ikinci planda kalmaya başlamıştır. Günümüzde küreselleşmeyle paralel bir gelişim gösteren yerelleşme süreci, bir yandan kamu hizmetlerinin en yakın yönetim birimlerince sağlanması (subsidiyarite) ilkesinin ve dolayısıyla yerel yönetimlerin güçlendirilmesini hızlandırırken, diğer yandan da çağdaş yönetim anlayışının ve demokratik düşünce yapısının gelişmesi karşısında kentsel hizmetlerin daha verimli ve etkin yöntemlerle ve daha esnek, sürekli değişime açık ve dinamik yapılar aracılığıyla sunulmasını gündeme getirmektedir. Bu çerçevede kamusal hizmet sunumunda desantralizasyon politikalarının bir gereği olarak işlevleri genişleyen yerel yönetimlerin, yerel hizmetlerin sunulmasında da yine işlevsel ve coğrafi desantralizasyon yoluna başvurarak, alternatif hizmet sunma yöntemlerine yönelmeleri ve değişken hizmet sunma yapı ve süreçlerini geliştirmeleri önemli bir politika haline gelmiştir (Köse, 2004:15-21).

Bu süreçte yerel yönetimin genel yetki ve sorumluluklarının bölünmesi de söz konusu olmaktadır. Seçilmiş yerel yönetimler, gerek hizmet sunumlarını ve gerekse düzenleyici-stratejik sorumluluklarını giderek artan bir oranda diğer kurum ve kuruluşlarla paylaşmak durumundadır (Yıldırım,a.g.e).

Bir başka özellik olarak; günümüzde yerel yönetim, ulusal dinamiklerle birlikte küresel dinamikler de hesaba katılarak şekillendirilmektedir. Uluslararası örgütler, uluslararası ekonomik, siyasal vb. ilişkiler, küresel güç dinamikleri, yerel yönetim yapılanmasının çerçevesini ve seyrini de değiştirmekte, uluslararası belgeler giderek artan ölçüde yerel yönetimleri de ilgi alanına almakta ve içerdiği düzenlemelerle ulusal yerel yönetimlerin şekillenmesinde belirleyici rol oynayabilmektedir.

1.2.Yerel Yönetim Odaklı Eğitim Sistemleri

1.2.1. ABD

Yerel yönetimler ilk ve ortaöğretim kurumlarının açılması ve işletilmesiyle ilgili olarak geniş yetkilerle donatılmış, idari bölgelere ayrılmıştır. Her bölgenin de 5-7 üyeden oluşan bir eğitim kurumu bulunmaktadır. Bu üyeler atama ile gelebildiği gibi o bölge sakinleri tarafından seçimle 'de göreve gelebilmektedir. Yerel eğitim politikası çerçevesinde kurulan bölge eğitim politikasını tespit etmektedir. Bölge eğitimi kurulu eğitim harcamalarını tespit eder, bütçe hazırlar. Müfredat ve eğitim programlarını hazırlar. Öğretmen ve diğer personel atamalarını yapar. Okul bina onarımlarını yapar. Eğitim araçları ve malzemeyi sağlar (A.B.D Eğitim Sistemi Üzerine; Bir İnceleme, Akyol: 1999 : 112).

1.2.2. İNGİLTERE

Yerel yönetim deneyiminin en eski olduğu ülke, İngiltere'dir. X. yüzyıldan beri İngiltere'nin idari teşkilatlanmasında isim ve yetkilerle süregelen yerel yönetimler esas itibarıyla şunlardır: 1) County 2) District 3) Township veya Parish. İngiltere'de yerel sınırlar içinde kendi kendini yönetmenin tipik bir örneği Township veya Parish'lerdir. Bu ünitelerin başına yargı ve yürütme yetkilerine sahip kimseler getirilmektedir. Bunun bir başka ülkede uygulanması mevcut değildir, İngiliz yerel yönetimlerinin bir özelliğini oluşturmaktadır (Karaman, 1998:17). İngiltere'de eğitime yön veren 1988 eğitim reformu en önemli ve geniş kapsamlı reformdur . Sistemi daha verimli daha ucuz ve ihtiyaçlara karşılık verecek şekilde yapan üç temel ilke vardır: Mükemmellik, tüketicilik ve anlaşılabilirlik, bu reformda eğitimin bölgesel eğitim otoritelerince yönlendirileceği kabul edilmiştir. Anne baba tüketici olarak tanımlanmış, bunların istekleri sistemin yapısını belirlemiştir. Eğitimin sadece tek bir merkez tarafından yönetilmemesi için yeni mekanizmalar geliştirilmiştir. Eğitim sistemi bölgeseldir. Okulların yönetimce öğretmen atamaları illerdeki eğitim kurumlarınca yapılır. Öğretmen ücretleri yerel yönetimce karşılanır. Ders, kitap, araç ve gereçleri bölgesel eğitim merkezleri tarafından temin edilir. Eğitimde bölgenin ekonomik konumu dikkate alınır (MEB Bazı Ülkelerin Eğitim Sistemleri,1988).

1.2.3. ALMANYA

Tüm eyaletlerde yer alan eğitim kurumları,- devlet ve yerel idareler tarafından planlanmakta ve finanse edilmektedir. Bu nedenle her eyalet hükümet ve parlamentosu kendi eyaletinin okul, yüksekokul ve diğer kültürel alandaki işlerinden sorumludur. Okul öncesi eğitim kurumları, genellikle yerel yönetimler ve vatandaşlar tarafından planlanmakta ve finanse edilmektedir. Öğretmenler kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olarak istihdam edilmektedirler. Ücretleri, devlet, yerel yönetimler, kilise, dernek, vakıf ve öğrenci velileri tarafından karşılanmaktadır. Yerel yönetimlerce yetişkinler eğitim merkezleri kurulmaktadır (Demirel, 1992: 67).

1.2.4. JAPONYA

Merkezi eğitimin en üst yetkilisi eğitim Bakanlığı'dır. Bakanlık ayrıca kendi bölgelerinde her düzeydeki eğitimden sorumlu il idareleri ve belediyeler gibi yerel eğitim yetkili kurumlara kılavuzluk eder ve mali yardımda bulunur. Japonya'da belediyelerin tümünde yere l eğitim yetkilisi görevini yürüten bir eğitim kurumu bulunmaktadır. İl Eğitim Kurulu vali tarafından il genel meclisinin onayı ile atanan 5 üyeden oluşmaktadır. Üyeler göreve 4 yıl için atanırlar.

Belediye eğitim kurulu ise belediye meclisinin onayı ile Belediye Başkan tarafından atanan 3 veya 5 üyeden oluşur. Bunlarda görevde 4 yıl süre ile kalırlar. Kamu Eğitiminin mali sorumluluğu ulusal hükümet ve belediyelerce de paylaşılmaktadır. Yerel yönetimlerin bünyesinde gençlik merkezleri, çocuklar için tabiat merkezleri, kütüphaneler, beden eğitimi, eğlence merkezleri ve halk evleri bulunmaktadır. Yeniden teşkilatlanma sonucu resmi ve özel anaokullarının sayısı artmıştır. Bunların organizasyonu ve donatımı yerel yönetimlerce yapılmaktadır. (Japonya Büyükelçiliği, Japonya'da Eğitim, 1987).

1.2.5. NORVEÇ

Ülkedeki eğitimin en başındaki yönetici ve sorumlusu kilise ve Eğitim Bakanlığıdır. Bakanlıkta politik yönetici hükümetin üyesidir. Hükümet genellikle eğitimi denetlemeyle sorumludur. Eğitimde yerel yönetimler aktif rol almaktadırlar. Okullar Şefi: Belediyedeki bütün ilkokulların en yüksek derecedeki eğitim, öğretim ve idari sorumlusudur. Okullar idaresinin altında yer alır.

Okullar İdaresi: Politik olarak seçimle iş başına gelir. Belediyedeki tüm okulların sorumlusudur.

Okul Direktörü: Devletin temsilcisidir. İllerdeki temel eğitim okullarında devletin çıkarlarını korumaya çalışır. Devletin koymuş olduğu kurallar ve mecburiyetlerin gerçekleştirilmesine bakar. Yetişkinlerin eğitimi genellikle yerel yönetimlerce yapılmaktadır (Demirel, 1991:81).

1.2.6. DANİMARKA

Eğitim ve öğretimle ilgili kurulların büyük bir kısmının amaçları, müfredat ve öğretim kılavuzları, ilgili bakanlık, genellikle de Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir. Bununla birlikte, belediyeler de bölgelerdeki okulların programlarında düzenlemeler yapma yetkisine sahiptirler. Danimarka eğitim sisteminde ilkokullar yerel okul niteliğindedir. Bölgesel eğitim yönetimi: İlk ve Orta Okullar, gençlik okulları, okul öncesi eğitim kurumları, gençler ve yetişkinler için boş zaman eğitimi ile ilgilenirler. Okul müdürlüğü, beş üye ile başkandan oluşur. Her bölgedeki eğitim müfettişleri beğenilen okul planları ve tüzükleri, tayin edilmiş öğretmenler ve onların kararlaştırılmış maaşlarından oluşan bir yapı söz konusudur. Bu müdürlük ayrıca yerel alanlarda bina faaliyetleri için plan ve hesapları inceleyerek uygun görür ve onaylar (Erçelebi, 1995: 53-58)” (<http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1023-2012020711228-atalay.pdf>).

1.2.7. TÜRKİYE

“Türkiye’de yerel yönetim sistemi il, kent, köy ve bu üç birim arasında işlevsel ortaklıklar anlamına gelen birliklerden oluşur. Birinci kademedede, kentlerin yönetim birimi olan belediyeler ile kırsal yerleşmelerin yönetim birimi olan köy muhtarlıkları vardır. İkinci kademedede il temelinde il özel idaresi yer alır. Yerel yönetim birlikleri, bu üç yerel yönetim türü arasında bir ya da birkaç amaçla kurulmuş olan yapılardır. Ülke genelinde 81 il özel idaresi, 3226 belediye, 35.000 köy ve 1079 (bu sayı kesin değildir) yerel yönetim birliği etkinlik göstermektedir”(Güler, <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/Sunum/yerelyonetim.doc>).

“İl özel idarelerinde kararlar her ilde ilçeleri temsil etmek üzere beş yıl için seçilmiş üyelerden oluşan il genel meclisi tarafından alınmakta, kararların yürütülmesi il özel idaresinin

de başı olan il valisi tarafından gerçekleştirilmektedir. İlin, belediyeler dışında kalan kırsal alanlarına dönük hizmet veren bu birimlerin, yerel yönetim sistemi içinde ağırlıklı bir yere sahip olduklarını söylemek güçtür. İl özel idareleri, mülki idare amirliği sisteminin yedeğinde çalışan yapılar olarak tanımlanabilir. Ülke genelinde toplam 3.000 meclis üyesince alınan kararlar, yine ülke genelinde toplam 5.000 civarında personel eliyle uygulamaya geçirilmektedir. Bir ölçü olmak üzere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamından yerel yönetimlere ayrılan payları kullanırsak, 2000 mali yılı sonunda, bu payların %15'i özel idarelere, %85'i belediyelere aktarılmıştır. Aynı yıl il özel idareleri, destekli bütçe gelirlerine oranla %1.1 büyüklüğünde kaynak kullanmışlardır” (Güler, <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/Sunum/yerelyonetim.doc>).

“Köyler, 15 milyon civarında yurttaşın yönetimini gerçekleştiren kırsal yerleşme yönetimleridir. Köylerde hemen her türlü kamu hizmeti asıl olarak merkezi yönetim kurum ve kuruluşları tarafından görülmekte, köy muhtarlıkları kendilerine ait yapılaşmış bürokratik bünyelere sahip olmaktan uzak bulunmaktadır” (Güler, <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/Sunum/yerelyonetim.doc>).

“Türkiye’de yerel yönetimlerin yapılanması, parlamenter sistem içerisinde oluşmuştur. İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Köy Tüzel Kişilikleri bu sistemin özellikleri içerisinde yer almaktadır. Ülkemizde merkezi ve yerel yönetiminin örgütlenme yapısına bakıldığında, “atananların”, “seçilenlere” göre üstün tutulduğunu görmek olanaklıdır. Belediye Meclislerine göre encümenin faaliyetlerinin “süreklilik” ve “hizmet akışı” bakımından yoğun olduğu görülmektedir. Atanmışların önem kazanması “merkezi yönetimin” ağırlığını ortaya koymaktadır. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yerel yönetimlerin demokratikleşmeyi desteklemesi için buna ait “eğitimlerin bireylere verilmesi gerekmektedir. Ülkemizde, olanak ve araçların “deneme, yanılma, bulma” yöntemine katlanabilirliğinin sınırları dardır (Karaman, 1998:248). Parlamenter demokrasi içerisinde ele alınan yerel yönetimlerin “eğitilmiş bir toplumla” ilerlemesi olanaklıdır. Bilgi toplumu, ülkemizde de “seçilmişlerin” öneminin anlaşılabilmesi için gerekli bir unsurdur”, (Üste, <http://www.tid.gov.tr.doc>).

BÖLÜM 2:KÜRESELLEŞME TEORİSİ VE KAVRAMSAL ANALİZ

2. 1. KÜRESELLEŞME SÜRECİ: TEORİK VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Genel anlamda tüm dünya ülkelerinin aralarındaki sınırları kaldırarak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel olarak birbirlerini etkilemeleri anlamına gelen küreselleşme, uzun zamandır hayatımızda varlığını gösteren ve tüm dünyayı etkileyen bir kavramdır. Bu kavram hemen her alanda kendini bize göstermekte ve bu nedenle pek çok tanımı yapılmaktadır.

Kavramı; 1980'lere doğru Harvard, Stanford, Columbia gibi prestijli Amerikan işletme okullarında kullanılmaya başlandı ve bu çevrelerde yetişen iktisatçılarca popüler hale getirildi. Kavramın; ekonomik, siyasal ve sosyo-ekonomik boyutlarının bulunması, literatürde çok sayıda ve birbirinden oldukça farklı küreselleşme tanımının yapılmasına neden olmuştur (Coşkun, 2003: 1).

Kavramın sözlük anlamına bakacak olursak küreselleşme, online Türk Dil Kurumu sözlüğünde “Küreselleşmek durumu, globalleşme” olarak tanımlanmıştır. Oxford yeni kelimeler sözlüğüne göre “glocal” terimi ve glocalleşme “glocalization” ismi “global” (küresel) ve “local” (yerel) küçültme yoluyla elde edilmiştir. Sözlüğe göre bu fikir ilk olarak çiftçilik tekniklerini, yerel koşullara uyarlayıcı tarımsal ilke olan fakat Japon iş dünyasında küresel yerleşme “globallacalization” için yerel koşullara uyarlanan, küresel bir taslak olarak benimsenen, Japonca “dockakuka” (birinin kendi arazisinde yaşaması demek olan dochakuka'dan türeme) ya dayanır. Daha özel olarak “glokal” ve “globalleşme” deyimleri iş jargonunun tezahürlerinden olmuştur. Aslında ortaya çıkış yerleri Japonya'dır. (Savaşlar, 2007:4,5).

Küreselleşme terimi, 1990'lı yıllardan sonra sıklıkla kullanılmaya başlanmışsa da, küreselleşmenin yeni bir olgu olmadığını bilinmektedir. Amartya Sen, küreselleşmenin başlangıcını oldukça eskilere götürür. Ona göre küreselleşme, “yeni bir şey değildir. Binlerce yıldan beri küreselleşme; seyahatler, ticaret, göçler, kültürel geçişler ve bilginin yayılmasıyla (bilim ve teknoloji dahil) gelişmiştir”. D. Held, günümüzdekine benzer küresel karşılıklı bağlantıların ilk nüvelerinin 16. yüzyılın sonlarında, yani modern devletin doğduğu ve bir dünya ekonomisinin oluşup genişlemeye başladığı zaman diliminde bulmanın mümkün olduğunu belirtir. Daha sonraki süreçte ekonomik ve ticari yaşamda hareketliliğin artmasına

paralel olarak, devletler arasındaki karşılıklı ilişkiler daha da güçlenmiş ve küresel ekonomik ilişkiler daha bir görülür hale gelmeye başlamıştır. Nitekim 19. yüzyılın ortasına gelindiğinde, bu olgunun farkına varan Marx ve Engels, kapitalist sistemin kültürel ve ekonomik olarak dünyayı birleştirmeye çalıştığının altını çizmişlerdir: “Burjuvazi dünya pazarını sömürerek, üretim ve tüketimi, her ülkenin kozmopolit bir meselesi haline getirdi. Muhafazakarların pişmanlıkları karşısında endüstrinin ulusal tabanını ortadan kaldırdı. Eski günlerin kendine yeterliliği ve bölgesel ulusal yalıtılmışlığı yerini uluslararası yaygın bir dolaşım ve karşılıklı bağımlılığa bıraktı. Bu, maddi üretim kadar entellektüel üretim için de geçerlidir.”

Küreselleşmenin kendi içerisinde bir değişim ve dönüşüme uğradığını var saymak da mümkün gözükmemektedir: Daha XIX. yy sonlarında küreselleşmiş bir ekonominin varlığı tespit edilmektedir (Kartal, 2007:255).

Küreselleşme, meydana getirdiği tartışma ortamı ve reel olarak neden olduğu sorunlar dolayısıyla, içerik, yapı ve işlevlerinin açıklanmasına fazlasıyla ihtiyaç duyulan bir kavramdır. Diğer yandan küreselleşme sürecinin etkileyciliği birçok düşünce akımı ve ideolojinin bu kavramı sahiplenmesine ve kendi bakış açılarıyla tanımlamaya çalışmalarına yol açmıştır. Bu nedenle birçok küreselleşme tanımının ve kavramsal açıklamanın tarafsız olmadığı görülmekte ve toplumsal dengelerde etkili olan güç ilişkilerinin tanımlara yansıdığı gözlemlenmektedir. Kültürel altyapı, coğrafi konum, sosyal ve uluslararası statü, bireysel kişilik verileri, politik duruş ve bunların hepsini kapsayan tarihsel momentum gibi sebeplerle yapılan bu tanımlamalar subjektiftir ve birebir evrensel kabul görmüş olmadıkları gibi, tam, eksiksiz ve kesin de değildirler (Çelik, 2012:3).

Küreselleşme kavramının gündeme geliş tarihlerine bakacak olursak bu konuda da farklılıkların olduğu görülmektedir.

Küreselleşme kavramının ortaya çıkışında küresel köy tasvirinin önemli bir rolü vardır. Küresel kavramı ilk kez McLuhann’ın Küresel Patlamalar adlı kitabında, yaşanan değişimi ifade etmek için küresel köy terimini kullanmasıyla literatüre girmiştir. McLuhan eserinde bir yandan medya, öte yandan dünya çapında bir kitlesel tüketim üzerinde durmuş ve bize dünyanın nasıl küreselleşmekte ve birbirine yaklaşmakta olduğunu anlatmıştır. McLuhan’a göre dünya, insanların birbirleriyle yoğun iletişimi nedeniyle herkesin birbirinden haberdar olabileceği bir köy ortamına dönüşmektedir. Tıpkı kabile toplumunun üyeleri gibi küresel köyün üyeleri de birbirinden haberdardır ve birbirlerine bağımlıdırlar. Aradaki tek fark küresel köyün mekansal olarak tüm dünyayı kaplamasıdır. Dünyanın «küresel köy» haline geldiği görüşü, ülkeler arasındaki sınırların öneminin giderek azaldığı ve böylece yer kürenin uzak köşelerinde

yaşayan farklı insan grupları arasındaki ilişkilerin sınırlara takılmadan oldukça yoğun ve hızlı bir şekilde gerçekleştiğini dile getirmektedir (Yürekli, 2004:6).

Küreselleşmenin ne olduğu ifade edilmeye çalışılırken bunun insanlığa faydası üzerinde de durulmuş ve küreselleşmenin; kavram olarak bir zorunluluk ve bütün insanlık için faydaları dokunan bir yapılaşma olduğunu savunanlar ile; insanlığın gelişimini olumsuz yönde etkilediğini, insanlık adına birçok değer kaybının yaşanmasına vesile olduğunu, dünya üzerindeki çeşitliliği yok ettiğini, gerçekte kapitalizmin, ortak bir yaşam biçimi olarak yaygınlık kazanmasını, uluslararası sermayenin yer yüzündeki egemenliğinin güçlendirilmesi anlamına geldiğini savunanlar arasında kıyasıya tartışılmıştır ve tartışılmaya devam etmektedir (Gögebakan, 2013:1317).

Son zamanlarda çokça dile getirilen bir kavram, bir moda deyim olarak “küreselleşme”; hızla bir parolaya, sihirli bir sözcüğe, geçmiş ve gelecek tüm gizlerin kapılarını açacak bir anahtara dönüşüyor. Bazılarına göre küreselleşme onsuz mutlu olamayacağımız şey; bazılarına göre ise mutsuzluğumuzun nedenidir. Ancak herkesin birleştiği nokta, küreselleşmenin hem geri dönüşü olmayan hem de hepimizi aynı ölçüde ve aynı şekilde etkileyen bir süreç; dünyanın kaçamayacağı kaderi olduğudur (Bauman, 2012: 7).

Küreselleşme konusunda ardı arkası kesilmeyen tartışmalar ekseninde kavrama karşı olanlar ve kavramı destekleyenler kendi tezlerini desteklemek için sınırsız bağlantılar kurarak büyüleyici fikirler üretmişlerdir (Altıntaş, 2002:7).

Emre Kongar “Küreselleşme ve Kültürel Farklılıklar Çerçevesinde Ulusal Kültür” başlıklı yazısında küreselleşmenin ya da yabancı terminoloji ile "globalleşme"nin, biri siyasal, biri ekonomik, biri de kültürel olmak üzere üç boyutu olan bir kavram olduğunu ve siyasal ayağının, Amerika Birleşik Devletleri'nin siyasal egemenliği ya da dünya üzerindeki siyasal jandarmalığı anlamına geldiğini söylemektedir. Bu durum, bir anlamda Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, dünyanın tek kutuplu hale gelmesini de belirtmektedir. Küreselleşmenin ekonomik ayağının, uluslararası sermayenin egemenliğine işaret ettiğini bu egemenliğin bütün ülkeleri, örneğin Birleşik Amerika'yı da aşan bir biçimde geliştiğini; kendi mantığı içinde, sermaye ve onun simgesi olan marka bazında dünyayı, tüketiciyi ve tüm insanları yönlendirmekte olduğuna dikkat çekmiştir. Ekonomik olarak uluslararası sermayenin egemenliği bir yandan günlük yaşam açısından dünyayı “bir örnekleştirirken” öte yandan, ekonomik verimliliğin, yani üretim verimliliğinin, dünya ekonomisindeki en belirleyici ölçüt olarak ortaya çıkmasına yol açmıştır. Böylece, gittikçe bütünleşen dünya ekonomisindeki

rekabetin belirleyici sonucu, üretim verimliliği kavramına bağlanmıştır (Kongar, 1997:http://www.kongar.org/makaleler/mak_ku.php).

Küreselleşme, dünyada birçok ekonomik, finansal, politik, ulusal güvenlik, evrensel, sosyal, kültürel ve ulusal bölgeler arası, teknolojik bağlantılar, piyasalar ve bireyler yoluyla kıtalararası mesafeleri birbirine bağlayan bir ağ olarak tanımlanmaktadır. William GREIDER tarafından yapılan daha işlevsel ve tasviri bir şekilde globalleşme, harikulade bir makineye benzer. İmha ettiklerinin karşılığını alır. Modern ziraatın makineleri gibi büyük ve hareketlidir. Fakat ok karmaşık ve güçlüdür. Koşarcasına sahalar açar ve sınırları önlenemez. Hareketlilik devam ettiğinden, makine, arkasında büyük tahribat izleri bırakırken, aynı zamanda büyük miktarda refah ve zenginliği beraberinde getirmektedir. Zengini daha zengin, fakiri daha fakir yapmaktadır. Fakat direksiyonda kimse yoktur. Bu hızını ve yönünü kontrol eden bir dinamiği veya direksiyonu olmayan bir makinedir. Burada bahsedilen makine modern kapitalizmdir (Yürekli, 2004:8).

Küreselleşmenin tanımlarına baktığımızda daha çok ekonomik ve ideolojik yönlerinin olduğu görüşü ağırlık kazanmaktadır. Ancak, küreselleşme sürecini yalnızca ekonomik ve ideolojik süreçle sınırlamak yanlış olabilir. Ekonomik, sosyo-kültürel, teknolojik, siyasal ve politik süreçleri birbirinden kesin çizgilerle ayırmak mümkün değildir.

Bilgi çağında küreselleşme, uluslararası arenada, mal ve hizmetlerin, bilginin, sermayenin ve insanların giderek daha akışkan hale gelmesiyle ekonomik, teknolojik, sosyal, politik ve kültürel etkileşimin daha yoğun biçimde gerçekleştiği bir süreç şeklinde yaşanmaktadır.

Küreselleşme konusunda önemli kitapları olan Malcom Waters'a göre; "Coğrafyanın toplumsal ve kültürel düzenlemelere dayattığı kısıtlamaların azaldığı, insanların bu azalmayı giderek daha çok fark etmeye başladığı toplumsal bir süreçtir." Ayrıca küreselleşme dünyayı bütünleşmiş tek bir pazar haline getirmiştir. Toplumsal yaşamı da yönlendiren küreselleşme öncelikle ekonomik bir kavram, gelişme ve süreçtir. Teknolojik bir devrimin sonucu karşımıza çıkmıştır. Bu devrim, "İletişim ve Bilişim Devrimidir." Telefon ve bilgisayar teknolojilerinin birlikte gelişmeleri sonucu hız kazanmıştır.

Küreselleşme kavramı, üzerinde ortak bir görüş oluşturulamamasına karşın, başta bilişim ve ekonomi olmak üzere diğer sosyal alanlarda da derin etkileri görülen ve etkisi olduğu her alanda değişimi simgeleyen bir kavramdır

Küreselleşme, yayılma hızı ve devleti dönüştürücü etkisi bakımından, 16. yüzyılın sonlarından başlayıp 20. yüzyılın ortalarına kadar gelen küreselleşme ile 1945'ten sonraki

küreselleşme süreçleri arasında çok büyük bir fark vardır. 20. yüzyılda küreselleşme inanılmaz bir hız kazandı ve çok sayıda yeni boyutları bulunan karşılıklı küresel bağımlılık biçimleri geliştirdi. Özellikle son on yıllarda ulaşım ve iletişim teknolojilerinde yaşanan olağanüstü gelişim sayesinde ivme kazanan küreselleşme, dünyayı, o çok kullanılan deyimle, “küçük bir köye dönüştürdü.” Bu dönüşüm süreci dünyanın ekonomik, siyasi ve kültürel yapılarında ciddi değişimler yarattı. Küreselleşme politikaların bir sonucu olarak, ülkeler arasındaki ekonomik ve siyasal sınırlar belirginliklerini kaybetti; ekonomiler birbirlerine daha bağımlı hale geldi; kültürel, siyasal, sosyal alanlarda benzeşmeler yaşandı ve dünyanın hemen her bölgesinde özgürlükçü eğilimler güç kazandı (Coşkun, 2003:1).

Geçmişte milli devletin toplumsal bir proje olarak ortaya çıkışı, tarihin meydan okuyuşuna karşı inandırıcı bir cevap, aynı zamanda da toplumsal uyumun çözülmekte olan eski modern biçimleri için işlevsel bir karşılık olarak görülmektedir. Bugün de benzeri bir meydan okuyuşun önünde durulmaktadır. Ticaretin, iletişimin, ekonomik üretim ve finansmanın, teknoloji ve silah transferinin, her şeyden önce ekolojik ve askeri risklerin küreselleştirilmesi dolayısıyla içinde yaşanan zamanda çok sayıda problemle karşı karşıya gelmektedir (Kartal,2013:253).

Küreselleşme; gruplar, ülkeler, bölgeler arasında ekonomik, teknolojik, siyasal ve kültürel ilişkilerin artması, karşılıklı olarak daha fazla etkileşimi, “Sınırsız dünya” “sınırların önemsiz hale geldiği” (Karabağ,2011:243) gelişmelerle millî sınırların zayıflatılması ve bunlara bağlı olarak küresel toplum ve vatandaşlık bilinci geliştiren süreçler, kabuller ve yaptırımlara dair geniş içerikli bir kavramdır

Küreselleşme ile ilgili, birçok tanım, kavram ve yaklaşım karşımıza çıkmaktadır. Kimi yazar ve akademisyenler küreselleşmenin ekonomik boyutu üzerinde dururken bazıları ise küreselleşmenin ekonomik boyutunun yanı sıra siyasi ve kültürel boyutlarını da ele almaktadır. Öncelikli olarak ekonomik bir olgu gibi karşımıza çıkan küreselleşmenin siyasal, sosyal ve kültürel boyutları da mevcuttur Böyle geniş bir yelpazeden ve farklı yönleriyle incelenmesinin nedeni; küreselleşmenin çok boyutlu bir süreç olmasından ileri gelir. Küreselleşme açıklanırken sürecin yarattığı sorunlar ve sonuçlar kapsamında birbirinden farklı yaklaşımlar ortaya çıkabilmektedir.

Küreselleşme ile ilgili en son olarak Zengingönül’ün dediği gibi bütüncül bir tanıma ulaşma denemesinde bulunursa geniş anlamda küreselleşme; dünyada mevcut uluslararası, ulusal, bölgesel ve yerel katmanlara ait siyasi, ekonomik, sosyal, ekolojik, kültürel ve hatta coğrafik sistemlerin, birbirlerinden farklılıklarının gün geçtikçe artmasıyla,

geçişkenliklerinin ve birbirlerini etkileme güçlerinin de arttığı ve dünya çapında bir “farkındalık ve küreye ait olumlu veya olumsuz gelişmelere bilinçli veya tepkisel cevap verme kültürünün oluştuğu”, gelişen bir süreçtir (Zengingönül, 2005:92).

2.2. KÜRESELLEŞMENİN KAVRAMINA İLİŞKİN TARTIŞMALAR

Küreselleşme kavramının tanımında fikir birliğine varılmadığı gibi etkileri konusunda da farklı görüşler ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme üzerine yapılan teorik tartışmaları dünyayı yönlendirmek arzusu bağlamında değerlendirmek gerekir. Küreselleşme salt bir terim olarak düşünüldüğünde, daha en baştan dünyanın tersine çevrilmez bir akışla döndüğü, ilerlediği fikrini ön kabul olarak ele alır.

Küreselleşme konusunda ardı arkası kesilmeyen tartışmalar ekseninde kavrama karşı olanlar ve kavramı destekleyenler kendi tezlerini desteklemek için sınırsız bağlantılar kurarak büyüleyici fikirler üretmişlerdir. Sosyal Bilimciler retorik konteyner ve retorik akımlar arasında tercih sorunlarını göz ardı etmişlerdir. Günceli sorgulayan sorulardan birisi de neyin gerçekte en yeni olduğu olgusudur (Altıntaş , 2002:40).

Belirtildiği gibi Küreselleşme ile ilgili, birçok tanım ve kavram karşımıza çıkmaktadır. Fakat öncelikli olarak ekonomik bir olgu gibi karşımıza çıkan küreselleşmenin siyasal, sosyal ve kültürel boyutları da mevcuttur Böyle geniş bir yelpazeden ve farklı yönleriyle incelenmesinin nedeni; küreselleşmenin çok boyutlu bir süreç olmasından ileri gelir. Küreselleşme açıklanırken sürecin yarattığı sorunlar ve sonuçlar kapsamında birbirinden farklı yaklaşımlar ortaya çıkabilmektedir.

Küreselleşme; kavram olarak onun bir zorunluluk ve bütün insanlık için faydaları dokunan bir yapılaşma olduğunu savunanlar ile insanlığın gelişimini olumsuz yönde etkilediğini, savunanlar arasında kıyasıya mücadele devam etmekle birlikte tanımlarda bu doğrultu farklıdır.

Küreselleşme kavramını açıklamaya yönelik birçok tanım bulunuyor. Tanımların ortak özelliği de; “ortak bir tanım üzerinde anlaşmaya varamamaları”... Bu da çok doğal, nitekim küreselleşmeyi açıklamada yararlanılan dünya görüşleri, bakış açıları ve ideolojiler değiştikçe, tanımın içeriği de değişiyor.

Robertson, küreselleşmeyi “hem dünyanın küçülmesini simgeleyen, hem de bir bütün olarak dünyanın bilincinin güçlenmesini gönderme yapan bir kavram” olarak görmektedir.

Küreselleşmenin modernliğin doğrudan bir sonucu olarak görülemeyeceğine dikkat çeken Robertson, küreselleşme ile modernleşmeyi bir tutmanın yanlış olacağını ifade etmektedir.

Küreselleşmeyi, “çağdaş emperyalizmin 1980'lerden itibaren yaygınlaşan ve Sovyet sisteminin çöküşünden sonra tek ve kaçınılmaz bir olgu olarak dünyaya sunulan yeni adı ” olarak tanımlayan Timur ise, küreselleşmeyi kapitalist sermaye birikiminin yeni bir aşaması olarak ifade etmektedir.

Boratav da küreselleşmeyi, “emperyalizmin kendisi” olarak tanımlamaktadır. Küreselleşmeyi yeni bir olgu değil, sadece yeni bir terim olarak niteleyen Boratav, “terim değişikliği ideolojik bir amaç içermektedir. Emperyalizme saygınlık kazandırmak ve emperyalizm karşısında çaresizlik oluşturmak için üretilmiştir” demektedir.

Küreselleşmenin her şeyden önce bir “ideoloji” olduğunu vurgulayan yaklaşımlar da mevcuttur. İdeoloji, kendi gerçeğini hızla yayarak, gerçeğin iletebildiği bilgiyi silmekte ve yerine de 'küreselci gerçeği' koymaktadır. Küreselleşme ideolojisinin “özel olanın etkinliği yargısını, kamusal olanın etkinsizliği yargısıyla yerleştirdiği” vurgulanarak, “özel olan tanımlanmaktansa, kamusal olan “öteki”leştirilmiştir” yorumu yapılmaktadır. (Özkan, 2006:4).

20. yüzyılın son çeyreğine belirgin bir biçimde damgasını vuran küreselleşme günlük hayatın temel unsurlarını önemli ölçüde etkilemekte olduğu gözlenmektedir. Küresel Toplum olgusunun kanıksanması amacıyla kapitalizmin alternatifsiz olduğu tezini dayatan yoğun bir ideolojik kampanya başlatıldığını görmekteyiz. Bu kurgu çerçevesinde refah seviyesinin yükseldiği ve yaygınlaştığı iddia edilirken, diğer taraftan da bu sürecin bir bakıma siyasi zemine yansıyan, “yenidünya düzeni”, “evrensel barış”, “çok partili demokratik sistem ve insan hakları” anlamını taşıdığı öne sürülmekte ve çevrede yer alan ülkelere, bu üç unsurdan herhangi birini pas geçmeleri durumunda, küreselleşme sürecinin dışında kalacakları ve fakirleşecekleri uyarısı yapılmaktadır (Savaşlar, 2007:8).

Campbell, küreselleşmeyi, “üretim faktörleriyle, mal ve hizmetlerin giderek artan hareketliliğinden kaynaklanan sınır ötesi karşılıklı ekonomik bütünleşme” olarak ifade etmektedir (Özkan, 2006:5).

Küreselleşme gerek yandaşları, gerekse karşıtları tarafından çok farklı süreçler olarak algılanmaktadır. Bu farklı algılamalar şu üç gruba ayrılmaktadır

1. Aşırı küreselciler. Bu görüş, artan küresel iletişim sayesinde tüm toplumların ortak çıkarlarının daha çok farkına varmakta olduğunu ve bunun sonucunda da küresel bir uygarlığın doğuşu için ortak bir zeminin oluştuğunu iddia etmektedir.

2. Kuşkucular. Küreselleşme karşıtları olarak bilinen bu gruba göre küreselleşme, kapitalizmin savaşı olmayan yeni işleyiş mantığı ya da jeo-ekonomik emperyalizm olarak değerlendirilmektedir.

3. Dönüşümcüler. Küreselleşmeyi dünya düzenini yeniden şekillendiren hızlı değişmelerin arkasındaki ana güç olarak görmektedir. Ekonomi, giderek daha fazla bir şekilde hizmet sektörüne bağlı hale gelmektedir. İletişim devrimi sayesinde eski yapılar yıkılmaya, eski alışkanlıklar unutulmaya ve kültürler diğerleriyle anında etkileşime girmeye başlamıştır (Akçay, 2003:1).

Son zamanlarda çokça dile getirilen bir kavram, bir moda deyim olarak “küreselleşme”; hızla bir parolaya, sihirli bir sözcüğe, geçmiş ve gelecek tüm gizlerin kapılarını açacak bir anahtara dönüşüyor. Bazılarına göre küreselleşme onsuz mutlu olamayacağımız şey; bazılarına göre ise mutsuzluğumuzun nedenidir. Ancak herkesin birleştiği nokta, küreselleşmenin hem geri dönüşü olmayan hem de hepimizi aynı ölçüde ve aynı şekilde etkileyen bir süreç; dünyanın kaçamayacağı kaderi olduğudur (Bauman, 2012:7).

Bu kavramın girdabına kapılmayan alan yok gibidir ve etkilediği her alanda derin değişimi ve dönüşümü getirmiştir. Küreselleşmenin sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel alandaki olumlu ve olumsuz yönleri bir arada bulunmaktadır. Küreselleşmenin olumlu etkilerinden biri, yoğun bilgi birikimine girilen bir süreci başlatmış olmasıdır. Bu yoğunluk, bilgi çeşitliliğini ve zenginliğini hayatın her alanına yaymış, kazanılan bilgiler insanlığın istifadesine sunuldukça gözle görülür bir rahatlama ortaya çıkmıştır. İnsanlar, dünyanın başka bir ucundaki insanlarla anında görüşüp, onlarla her türlü bilgiyi paylaşmayı, ürünlerinden haberdar olmayı ve ticaret yapabilmeyi öğrenirken, bu süreçte gelişimini tamamlamış zengin ülkelerin, zayıf ülkeleri daha da zayıflatacağı endişesini de gün yüzüne çıkarmaktadır. Küreselleşme bir yandan var olan iş alanlarının bir kısmını ortadan kaldırıp istihdamı olumsuz etkilerken, diğer yandan insanlara yeni iş fırsatları yaratmakta, işlerin farklı tarzda yapılma usullerini öğretmektedir (Balay, 2004:65).

Küreselleşme sürecine yön veren değerler ve dinamikler, genel olarak Batı kaynaklıdır. Hatta bazılarına göre de küreselleşme, bir tür Amerikalaştırma. Yani bu sürecin belirleyicisi, Batı ve batılı değerler sistemi olmaktadır. Her ne kadar insan hakları vb. bağlamında bazı evrensel değerlerin gelişmeye başlamasından söz edilmekle birlikte bu süreçte elbette ki ulusal çıkarlar her zaman ön planda tutulmaktadır. Kısaca küreselleşme, yeni bir olgu ve süreç değil, sadece yeni bir terimdir denebilir.

2.3. KÜRESELLEŞMENİN BOYUTLARI

İfade edildiği üzere, küreselleşme, çok boyutlu bir kavram olup, tüm bu boyutların karşılıklı etkileşimi sonucunda şekillenmektedir. Dolayısıyla, küreselleşme olgusu tahlil edilirken, bu farklı boyutların dikkate alınması önem arz etmektedir.

Küreselleşme konusundaki tartışmalar ve araştırmalar, kavramlar konusunda farklı yaklaşımların bulunması nedeniyle farklı tanımların oluşmasına zemin hazırlanmıştır. Küreselleşmenin çok boyutlu bir yapı arz etmesi tanım konusunda da boyutları ekseninde tanımlamalar yapılmasına etken olmaktadır. Bu nedenle küreselleşme kavramı günümüzde, ekonomide, siyasette, kültürde sosyal alanlarda, coğrafi temalarda, teknolojiye yaygın olarak kullanılma durumunda kalmaktadır. Küreselleşmenin bugüne kadar yapılabildiği tek bir tanımı bulunmamaktadır.

2.3.1. EKONOMİK BOYUTTA KÜRESELLEŞME

Ulagay, yeni yüzyılın başında yayınladığı küreselleşmeyle ilgili kitabında, artık yeniçağda insanların nereye gideceklerini kendilerinin değil, kendi dışlarındaki güçlerin belirlediğine dikkati çekmektedir. O'na göre, "bugün küreselleşme diye tanımlanan olgunun ardında bilgi teknolojisindeki büyük sıçramanın olduğu ve bunun üretim süreçlerini, çalışma koşullarını, iş organizasyonunu ve şirket yapılarını büyük ölçüde değiştirdiği" gözlenmektedir (Genç ve Eryaman ,2008:99).

Sovyet Bloğunun dağılmasından sonra tek kutup haline gelen yerkürenin, denetimini elinden kaçırmak istemeyen küreselleştirici merkez, sayısal azınlık olmasına rağmen, sayısal çoğunluğu teşkil eden küreselleştiren çevre üzerindeki egemen durumunu sağlamlaştıracak bir içeriğe büründürülmektedir. Kurgulanmış bir süreç olarak küreselleşme liberal demokrasi, piyasa ekonomisi, dünya hâkimiyeti ideolojisi olarak bir dayatma ve kaçınılmaz süreç olarak sunulmaktadır.

Küreselleşmenin sosyal boyutu itibariyle eşitlik, işsizlik, ucuz emek piyasası, sosyal dışlanma, yoksulluk gibi insanın yaşama hakkı ile doğrudan ilişkili olan sorunları çözümlenmesi konusundaki önermelerinin inandırıcı olmadığını söylemeliyiz. Zenginlerin daha zengin, yoksulların daha yoksul durumuna gelmelerine etken olan küreselleşme, dünyayı daha sık krizlere ve kaoslara düşüreceği kanaatindeyiz. Medeniyetler çatışması tanımlamasının aslında dinler arası bir çatışmayı ima ettiğini, inanç dünyalarını şekillendirme ve vicdan hürriyetlerini

baskı altına alma yönündeki eğilimlerin mevcudiyeti küreselleştirme karşıtı kuşkuları arttırmaktadır (Savaşlar, 2007: 90).

Küreselleşmenin ekonomik boyutunu inşa eden bu yeni düzen, 1989 yılından itibaren Sovyetler Birliği ve Doğu Bloğu ülkelerinde yaşanan komünist sistemin çöküşü ile birlikte meşruluk kazanmış ve küresel manada bahsedilen neo liberal anlayış dünyaya yayılmıştır.

Ekonomik küreselleşme, böyle bir tarihi süreci takip ederek bu günkü halini almıştır (Çetin, 2008: 28).

Küreselleşme, ekonomik alanda üretimin tarzını değiştirmiştir. Şirketler sınır ötesi sabit sermaye yatırımı yaparak, sınır ötesi başka şirketlerle işbirlikler kurarak, fason imalat anlaşmaları ya da başka yöntemlerle mal ve hizmet üretim faaliyetlerini kendi ülkelerinin dışına yaymışlardır. 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik kriz sonrası böyle bir yola gidilmesi, üretimde küreselleşmeyi de hızlandırmıştır.

Küreselleşme üretimi “vatansız” hale getirdi. Şirketler, nerede daha ucuz üretebiliyorlar ve daha fazla kâr elde edebiliyorlarsa, orayı tercih etmeye başladılar.

Küresel üretim tarzı, çok uluslu şirketlerin dünya ekonomisinde söz sahibi olmasına yol açmıştır. Üretimde yenilik tekeli elinde bulunduran çok uluslu şirketler, çok büyük esneklikler gösterebilmekte; üretim yerinden, dağıtım ve servis konularına kadar pek çok konuda rahat ve hızlı hareket edebilmektedirler. Dünyadaki toplam ticaretin büyük bir bölümünü gerçekleştiren bu şirketler, teknolojik gelişmeyi de denetledikleri için artık dünyanın hangi yöresinin gelişeceğini ve hangi yörelerinin yeni teknolojiye sahip olacağını da belirlemeye başlamışlardır.

Çok uluslu şirketlerin tüm dünyada ekonomiyi ele geçirmeye başlamalarıyla birlikte tekel oluşturdukları da görülmektedir. Teknolojik güç ve üstünlüklerini kullanan çok uluslu şirketler, ellerindeki teknolojiyi aktarmayarak rekabeti önlüyorlar ve tekel olmanın avantajını kullanıyorlar. Eğer buna rağmen yine piyasada rekabet oluşursa, bu kez de finansal güçlerini kullanıp rakip şirketleri ele geçirebiliyorlar. Rakiplerini piyasadaki silen çok uluslu şirketler giderek devasa bir güç haline geliyorlar.

Çok uluslu şirketler, oluşturdukları markalarla da tekelci güçlerini pekiştirmektedirler. Pazarlama kanallarına sahip olmanın avantajını kullanan çok uluslu şirketler, iletişim araçları vasıtasıyla markalarını topluma dikte edebilmekte, yeni markaların ortaya çıkışını da engelleyebilmektedir.

Küreselleşmenin ekonomik sonuçlarından biri de finansal piyasaların küreselleşmesidir. Finansal küreselleşmenin temelinde, gelişmiş ülkelerin uluslararası finansal faaliyetleri kendi

ülkelerine çekmek için uyguladıkları serbestleştirme politikaları başta olmak üzere, serbest kur politikalarının benimsenmesi, finansal araçların çeşitliliğindeki hızlı artış ile telekomünikasyondaki gelişme gibi politik, kurumsal ve teknik etkenler bulunmaktadır.

Küreselleşme sürecinin ekonomik alandaki sonuçlarından bir diğeri de dış ticaretin artmasıdır. Dünya nüfusunun artması, ulaşım ve iletişimi kolaylaştıran bilimsel ve teknolojik gelişmeler, soğuk savaşın sona ermesiyle planlı ekonomi sistemine tabi birçok ülkenin serbest piyasa ekonomisine geçmesi, uluslararası ticareti de artırmıştır.

Ancak dış ticaretin artması beraberinde karşılıklı bağımlılık tehlikesini de getirmektedir. Dış ticaret arttıkça, bağımlılık da artmaktadır. Dış ticaretle küreselleşme arasında, birbirini besleyen bir etkileşim mevcuttur (Özkan, 2006:5-6).

2.3.2 KÜLTÜREL BOYUTTA KÜRESELLEŞME

Günümüzde her alanda kendisinden söz ettiren küreselleşme olgusu ulus devletleri ve milli kültürleri derinden etkilemektedir. Etkisi çok geniş bir yelpazeden hissettiren küreselleşmenin, en çok etkili olduğu alanlardan birisini de milli kültürlerin en önemli unsuru olan dilde görmek mümkündür. Dil bir kültürün taşıyıcısı en önemli sembolüdür. Milleti karakterize eden en önemli unsurlardan birisi olan dil, küreselleşme sürecinin yansımalarının en çok görüldüğü ve tartışma bulduğu alanlardan birisidir.

İngilizcenin altı kıtanın tümünde büyük bir yaygınlık kazandığını ve 60'ın üzerinde ülkede resmi yada yarı resmi dil durumunda olduğunu belirten Crystal'a göre, dünyada gönderilen her mektup ve postanın dörtte üçünden fazlası İngilizcedir.

Küreselleşme süreci milli kültürlerin dil unsurunun yanında örf ve adetlerini, gelenek ve göreneklerini, inanç sistemlerini, yaşam şekillerini, yeme içme, giyim tarzlarını, aile yapılarını, kısaca bir bütün olarak milli kültürleri derinden etkilemektedir (Gelekçi, 2003:149).

Küresel ekonomik yapılara ve evrensel değerlere uyum sağlayamayan toplumlar küreselleşme süreci tarafından kültürel değerlerini kısmen de olsa değiştirmeye zorlanmaktadır. Oysa sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi, eğitim seviyesi, inanç sistemi gibi faktörlere bağlı olarak bu toplumların bazı kesimleri, dünya ile kültürel bütünleşmenin gerektirdiği değişimi isteyerek ve kolaylıkla sağlarken, böyle bir değişimi istemeyen kesimler de mevcuttur. Bu kesimler kültürel kimliklerini koruyabilmek amacıyla, demokrasinin de sağladığı olanakları kullanarak, kendi aralarında geleneksel kurumlar etrafında örgütlenme yoluna gitmektedirler. Bu şekilde, kültürel küreselleşme, toplumların Batıcı/Doğucu, yenilikçi/statükocu gibi eksenler

üzerinde bölünmesine de zemin hazırlamaktadır. Diğer bir deyişle küreselleşme, bir yandan yerel kimlikleri yıpratırken, diğer yandan değişime yol açmaktadır. Bu şartlar altında, değişim talebiyle başa çıkamayan veya değişimi benimsemeyen toplum kesimleri, çözümü, geleneksel kurumların tanıdık dünyasına dönmekte arayabilmektedir.

Günümüzde toplumlar kaçınılmaz şekilde birbirleriyle sıkı bir ilişki halinde bulunmaktadır. Bu ilişkiler ise daha çok sanal mekânlarda cereyan etmektedir

Küresel kültür, kitle iletişim araçları vasıtasıyla dünyamızı “tek bir kültüre” mahkûm etmekle suçlanmaktadır. Bu suçlamayı yapanlar; İngilizcenin giderek dünya iletişim ağının dili haline gelmesine dikkat çekmekte, İngiliz sömürgeciliği ve Amerikan siyasi ve ekonomik gücü neticesinde yaygınlaşan İngilizcenin bugün 320 milyon insanın ana dili, 30'dan fazla da devletin resmi dili olduğunu vurgulamaktadırlar.

Bununla beraber, dünyada reklamcılık, tüketim kalıpları, yayın içerikleri ve bilgi standartlarının giderek birbirine yaklaştığının altı çizilmekte; ekonomik, politik ve teknolojik gelişmelerin küresel kitle iletişimi yoluyla bölgesel ve yerel kültürleri evrensel “tek bir kültüre” doğru hızla yönlendirdiği belirtilmektedir.

Küresel kültür, sadece Batı dışındaki toplumlar tarafından değil, bizzat Kıta Avrupası tarafından da kıyasıya eleştirilmekte, “kültür emperyalizmine” neden olmakla suçlanmaktadır. Avrupa Topluluğu'nun, Amerikan eğlence endüstrisinin Avrupa'daki etkinliğini azaltma çabaları da ekonomik değil, kültürel kaygılardan kaynaklanmaktadır.

Kültürel küreselleşme, görüntüler ve semboller aracılığıyla yaşanmaktadır. Bu doğrultuda yaşadıklarımız, algıladıklarımız homojen bir küresel kültür içinde gerçekleşmemektedir. Etkili olan kültürel küreselleşmedir; bunun anlamı da farklı kültürlerin küresel olarak akmasıdır.

Kültürün küreselleşmesinin ivmesini, teknolojik gelişmeler ve ekonomi oluşturmaktadır. Teknolojik gelişmeler, geniş kapsamlı zaman/mekân deneyimlerini küresel olarak mümkün hale getirmektedir.

Kültürel açıdan küreselleşme, daha çok uluslararasıdaki kültürel etkileşim sonucu, değer, alışkanlık ve kültürel sembollerdeki değişimleri ifade etmektedir. Küreselleşme sürecinde en çok yapılan tartışmalardan biri, ulusal/milli kültür-evrensel/küresel kültür karşılaştırmasına dayalı tartışmalarıdır. Bir taraftan küreselleşme sürecine bağlı olarak evrensel yaşam biçimlerine doğru bir dönüşümden söz edilirken diğer taraftan da milli ve yerel kimlik ve kültürler, bir savunması refleksi geliştirmektedir.

Günümüzde insanın gündelik yaşantısı, medya ve iletişim araçları tarafından işgal edilmiştir. Böylece medya aracılığıyla popüler bir kültür oluşmaktadır. Medya, insanların

gerçeği nasıl algılaması, neyi tüketmesi, nasıl eğlenmesi gerektiğini vb. her şeyini belirlemektedir. Medya, evlerin ve zihinlerin yeni efendisi olmuştur. Gerçeğin yerini, imaj almıştır (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc Eğitim Sistemlerinin Oluşumu Ve Gelişimi).

Küreselleşme sonucu zengin-fakir birey ve devletlerarasında bir gelir uçurumu meydana gelmiş. Bu durum kültürel alanda farklı seyretmekte ve dünyada önü alınamaz bir kültürel bütünleşme ve buna bağlı olarak bir kültürel yozlaşma meydana gelmektedir. Afrika'nın fakir bir kasabasında yaşayan biri ile kişi başına düşen milli gelirin en yüksek olduğu ülkelerde yaşayan birinin ya da farklı dinlere, farklı ırklara mensup ülkelerin vatandaşlarının kültürel yaklaşımları ve tüketim tercihleri artık birbirinden kesin çizgilerle ayıramamaktadır Kültürel alandaki bu benzeşme ve bütünleşme beraberinde insanların yakın çevreleri ile kopmalar yaşamalarına ve daha bireysel hayat sürdürmelerine yol açmıştır. Sanal dünyanın büyümesine kapılan insanlar psikolojik açıdan pasifleşmiş, yabancılaşmış; kendileri, çevreleri ve yerel değerleri ile iletişimsiz hale gelmiştir. Küreselleşme iletişimde çok geniş boyutlara ulaşmış ve iletişimde devrim niteliğinde gelişmeler olmuştur. İletişim devrimi ve küreselleşme sayesinde günümüzde insanoğlunu birbirinden ayıran olgular o kadar belirginleşmiş ama bir o kadar da ortaklıklar çoğalmıştır. Küreselleşme ile dünyanın farklı bölgelerinde var olan farklı yaşam tarzları dünya bazında tek düze hale gelmiştir

Emre Kongar küreselleşmenin kültürel alandaki başka bir etkisi olarak ayrı alt kültür gruplarının, ait olduğu siyasal birlikten koparılması ve ayrı bir özerk siyasal yapıya kavuşturulması eğilimini göstermiştir. Ayrıca, insanlığın tek düze bir tüketim kültüründe marka ve firma imajlarıyla birleştirilmesi ve bütünleştirilmesi, buna karşılık siyasal bazda, kültür temeline dayalı olarak mikro parçalara bölünerek siyasetten iyice parçalanması olarak görülmesini küreselleşmenin farklı ayaklarının birlikte etkisi olarak kabul etmiştir (Yurtsever, 2012:14).

Bayar'ın da belirttiği gibi unutulmaması gereken husus küreselleşme dinamiklerinin zaman zaman anılan kültürler arası ahenkten ziyade farklılaşma ve ayrışmayı da tetikleyebilmesi, öte yandan kültürel etkileşimin çift yönlü bir biçimde seyrederek küreselin yerele ulaşması kadar, yerelin de küresele ulaşması söz konusudur (Bayar, 2008: 30).

2.3.3 BİLGİ TEKNOLOJİLERİ BOYUTUNDA KÜRESELLEŞME

Küreselleşmeyle birlikte bilginin önemi artmış, bilgi teknolojilerinde meydana gelen hızlı gelişmeler toplumu da, ekonomiyi de değiştirmeye başlamıştır.

Bilgisayarlar, bilgi çağının lokomotifi olmaktadır. Son yıllarda bilgi teknolojilerinde çok hızlı gelişmeler yaşanmakta, bilgisayarların boyutu küçülmekte, ama bilgi işleme kapasiteleri artmaktadır.

Bilgi teknolojileri, bilgiye, insanın zekâsını tamamlayıcı bir nitelik kazandırmıştır. Bilgi teknolojileri sayesinde insanlar, karar verme, analiz yapma, tahminde bulunma ve hesap yapma gibi faaliyetlerinde çok yüksek işlevsellik taşıyan bir teknolojik desteğe sahip olmuşlardır (Özkan,2006:9).

Günümüzde kullanılan teknolojinin, özellikle iletişim alanındaki çok hızlı ve büyük gelişmelerin toplumlar üzerinde yapmakta olduğu ve gelecekte potansiyel olarak yapabileceği etkiler çok fazladır. Teknolojik gelişmenin esas unsuru, çok yönlü bağlantıları, geniş devre kapasitesi ve –geleneksel ve karasal sistemlerle karşılaştırıldığında–nitelik ve güvenilirlik açısından son derece düşük sermayeye dayalı olan uzay ve uydu teknolojisidir.

Bilişim teknolojisi, tüm dünyada, bilgi iletiminde, maliyet-yeterlilik dengesi, güvenilirlik hız açısından yeni alanlar ve olanaklar yaratmıştır. Yine Bilgi teknolojilerinin yarattığı olanaklar eğitim yöntemlerinde yeni çığırılar açmış, kelimenin ve posta işlemlerinin elektronik araçlarla gerçekleştirilmesini olanaklı hale getirmiş, eski çalışma yöntemlerini sağlayarak, ufuklarını genişletmiş ve daha anlamlı bir yaşama biçimi oluşturmasına katkıda bulunmuştur (Gelekçi, 2003:180-181).

Gelişen bilgi teknolojileri, okul eğitimine yeni boyutlar getirmekte, aşağıdaki kavramlaştırmalar öne çıkmaktadır:

- Uzaktan (açık) öğretim
- Bilgisayarlı eğitim
- Bilgisayar destekli öğretim
- Bilgisayara dayalı öğretim
- Bilgisayardan öğrenme
- İnternetle öğretim
- Sanal okul

Bütün bu tartışmalar ışığında Türkiye eğitim sistemini ve okul sistemini yeniden düşünmek ve tasarlamak durumundadır. Bu bağlamda okul programlarında ve eğitim düzeninde birtakım değişikliklere gidilmelidir. Öğrencilere kazandırılacak temel becerilerin yeniden sorgulanması ve yetişecek bireylerin özelliklerinin yeniden tanımlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Buna bağlı olarak okul kademelerinde geçişler, okul yönetim sistemleri, okul tanımlaması yeniden düzenlenmelidir.

Genelde teknoloji, özelde ise bilgi teknolojisindeki gelişmelerin, okulun yapısını, işlevini, öğrenme-öğretme süreçlerini, öğretim yöntemlerini nasıl etkileyeceği, üzerinde durulan önemli bir konudur. Bilişim sistemindeki gelişmeler, eğitim ve öğretimi okulla sınırlı olmaktan çıkarmakta, her yerde ve her zaman, yaşam boyu eğitim anlayışının kurumsallaşması gündeme gelmektedir. Dünyada birçok sanal üniversitenin eğitim vermeye başladığı düşünüldüğünde, gelecekte açık öğretimin, uzaktan öğretimin, sanal okulun egemenliği de söz konusu olabilecektir.

Eğitimin sosyal, kültürel boyutunun bu değişmelerden nasıl etkileneceği, üzerinde düşünülmesi gereken bir konudur. Diğer bir tartışma konusu da teknolojik değişmelerin öğretmenin rolünde ne tür değişmelere neden olabileceğidir. Ancak bu noktada öğretmenin yerini tutabilecek bir aracın söz konusu olamayacağı, belki öğretmene daha çok iş düşebileceği ileri sürülmektedir. Öğretmenlerin yeni eğitim-öğretim teknolojilerini tanıyan ve kullanabilen kişiler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir.

Bu gelişmeler karşısında okulun yeniden yapılandırılması söz konusu olabilecektir. Kimilerine göre ise gelecekte okul denilen yapılar bütünüyle ortadan kalkacaktır. Günümüzde öğrenen örgütle birlikte öğrenen okuldan da sıkça söz edilmeye başlanmıştır. Yani okullardaki öğrenme-öğretme sürecinin muhatabı sadece öğrenciler olmamakta, okullar da bütün yönleriyle kendilerini sürekli yeniden üretmek, değişmelere, yeniliklere hızla uyum sağlamak durumunda olacaktır (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc).

Küreselleşmenin en önemli tetikleyicilerinden biri de özellikle son dönemde artan bir hızla gelişen iletişim devrimine ilişkindir. Literatürde , “üçüncü sanayi devrimi” olarak da adlandırılan bu devrimin özellikleri arasında veri iletiminde mikroişlemciden ve uydu teknolojilerinden faydalanılması, bilginin saklanması, depolanması, işlenmesi ve iletilmesinde dijital ortamlardan yararlanılması ve iletişim araçlarının üretim ve kullanım maliyetlerindeki radikal düşüş seyri sıralanabilir (Bayar, 2008: 29).

Küreselleşmenin en önemli itici gücü olan teknolojik gelişmeler toplumlar arası iletişim ve etkileşimde önemli bir yer tutmaktadır. Ancak problem bu teknolojilerin sahipliğinde yaşanmaktadır. Günümüzün en ileri teknolojilerin sahipliğinde yaşanmaktadır. Günümüzün en ileri teknolojileri gelişmiş batı ülkeleri ellerinde bulundurmakta ve bunu kendi menfaatleri doğrultusunda kullanmaktadırlar. Teknolojik gelişmelerin gücü sayesinde gelişmiş batı ülkeleri kendi kültürel değerlerini bu teknoloji aracılığı ile bütün dünyaya kolayca sunmaktadır. Bu çerçevede de küresel kültürel akışların yönü Batı'dan diğer ülkelere doğru tek yönlü olmaktadır (Gelekçi, 2003:183).

2. 3. 4. SİYASAL BOYUTTA KÜRESELLEŞME

Teknolojiyi üreten ve satan aynı zamanda kontrolünü elinde bulunduran, ekonomisi, siyaseti, teknolojisi ve askeri gücü kuvvetli olan ülkeler gerek kendi içerisinde gerekse uluslararası ilişkilerde diğerine göre daha avantajlı bir konumda yer almaktadır (Gelekçi, 2003:179).

Siyasal küreselleşme, Siyasal sınırların bir devlete belirli bir toprak parçası üzerinde mutlak egemenlik sağlama gücünü yitirmesi; yönetim sistemlerinin karşılıklı etkileşiminin artması; demokrasi, sivil toplum örgütleri, insan hakları ve özgürlükler temelinde dış müdahalelerin ve etkileşimin yoğunluk kazanması; dil, din, etnik köken, bayrak vb. siyasal-kültürel semboller düzeyinde monolitik, tek tipçi bir yapıya dayanan ulus devletinin işlevleri değişerek, uluslararası üst kuruluşların öne çıkması süreci olarak anlandırılmaktadır (Çelik, 2012:14).

Küreselleşme, yaşadığımız çağda yüz yüze olunan önemli ve etkili bir süreçtir. Bu süreçte ülkeler arası ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal ilişkiler daha çok gelişmekte, her açıdan uluslararası ilişkiler yoğunlaşmakta, farklı kültürler, dünya ölçeğinde etkin olma, tanınma çabasına girmektedirler. Küreselleşme çağında hemen her alan, yapısal bir değişime uğramaktadır. Küreselleşmenin nedenlerinden birini oluşturan iletişim devrimi, küresel değişimleri ülkeler arasında hızla yaygınlaştırmaktadır. Ekonomiden siyasete meydana gelen her bir gelişme, diğer ülkelerde de benzer gelişmelerin tetikleyicisi olmaktadır. Bunun siyasal bağlamdaki son örneği, orta doğuda meydana gelen demokratikleşme hareketleridir.

Siyasal boyutta ulus devletlerin ve büyük anlatıların parçalanmasına hizmet eden bir süreç yürürlükte. Bu süreçte “entelektüeller ve sivil toplum desteği” ön plandadır.

Küreselleşmenin egemenleri, karşılarında olabildiğince büyük bir güç (ulus devlet gibi) görmek istememektedir. Bu anlamda din ve ideolojilerin parçalanmasına yönelik sivil toplumcu, yönlendirilmiş okumuşlar aracılığıyla kitle ve kültürleri ayrıştırarak ulus devleti çözme politikası sürdürülmektedir.

Küreselleşme, siyasal boyutta en büyük tahribatı ulus devlet üzerinde göstermektedir. Ulus devletin gücünü yitirmesi, halkın, temel amacı kâr etmek olan şirketlerin ve piyasanın insafına bırakılması demektir. 1990'lı yıllarda sosyalist Doğu bloğunun dağılmasından sonra tek kutuplu bir uluslararası sistem ortaya çıkmış, bu kutbun merkezi olarak ABD'nin politikaları Türkiye de dahil birçok ülkeye zarar vermiştir. Soğuk Savaş yıllarında Doğu karşısında Batı müttefiki olan Türkiye, tek kutuplu dünyada ulusal çıkarlarını koruyamaz hâle gelmiştir. Birçok uluslararası konuda (Irak, Kafkasya, Orta Asya, Balkanlar gibi) Batının çıkarları ile Türkiye'nin çıkarları çelişmektedir. Batının sömürgeci- yayılcı politikaları yüzünden devletler, çok kutuplu bir dünya arayışına girmiş görünmektedirler. Küreselleşmenin bir yandan parçalayıcı bu süreci yaşanırken diğer yandan da ulus üstü (supra- national) birliklerin kurulmaya çalışıldığı gözlenmektedir. Bunlar AB, NAFTA, ASEAN ve Avrasya'da Şanghay İşbirliği Örgütü'dür. Bunlar ulus üstü bütünleşmelerdir ve yeni kutuplar oluşturma arayışından kaynaklanmaktadır. Bu bütünleşme sürecinde Türkiye AB projesi içinde yer alma iradesi göstermektedir. Ancak bu süreçte AB çevreleri, eşit ve ortak bir Türkiye'yi içlerine sindiremeyeceklerini ama dışlamak da istemediklerini beyan etmektedir (Çınar, 2009:17-18).

2.4. KÜRESELLEŞME KAVRAMI ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Küreselleşme, paradoks gibi gözükken bir şekilde yerellik ve yerelleşme olgularının da gelişimine katkıda bulunmuş hatta bunlarla paralel bir gelişim göstermiştir. Bu bağlamda yerelliği küreselin zıddı olarak değil doğal bir sonucu görmek mümkündür. Yerelliğin en önemli boyutu; siyasal/örgütsel yapılanmalarda ortaya çıkardığı değişim çerçevesinde demokrasi ve temsil sisteminde niteliksel değişimlere neden olmasıdır. Dolayısıyla değişime kapalı yapılar/kurumlar/anlayışlar bu eğilimler karşısında dönüşüm geçirmekte ve yerini adem-i merkeziyetçi, güçlü yerel yönetime ve demokrasiye bırakmak durumunda kalmaktadır (Görmez, 2005:13-17).

Avrupa Birliği ülkelerinin çoğunda üniter devlet yapısının hakim olmasının yanı sıra Almanya, Avusturya, Belçika, İsviçre gibi ülkelerin federal devlet yapısına sahip olduğu

görülmektedir. Özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde yönetim yapılarının içinde giderek desantralizasyon; yani yerel yönetim birimlerinin otoritelerinin, görevlerinin, özerkliklerinin ve kaynaklarının arttırılması; merkezi yönetimin küçültülmesi akımı kendini belirgin bir biçimde göstermektedir. Türkiye’de 1982 Anayasası’nın “merkezi idare” başlıklı 126. maddesinde de belirtildiği gibi illerin yönetiminin yetki genişliği ilkesine göre yürütülmesi durumunda âdemi merkeziyetçilik ya da yerinden yönetim olgusu karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, konunun ülkemizde ve uluslararası düzeyde ele alınış şekliyle ilgili bazı temel kavramları açıklığa kavuşturmak gerekir: (Yücel, 2007:15).

Yönetim görevi ve sorumluluğu, bugün siyasi sistem farklılıkları ve gelişmişlik düzeyleri bakımından ayırım yapılmaksızın, hemen her ülkede merkezi yönetim ve yerel yönetimler arasında paylaştırılmaktadır. Yönetim düzeyleri arasındaki ilişki ve idari bölümlenme biçimi, federal ve üniter siyasi sistemlerde farklılık gösterebilmektedir. Devlet faaliyetlerinin idareler arası bölüşümünün, her ülke için örnek alınabilecek ortak bir modeli yoktur. Tarihsel geçmişi bakımından bazı ülkelerde merkezileşme eğilimleri kuvvet kazanmışken; bazı ülkelerde yerel toplulukların merkezi yönetim karşısında otonomileri daha uzak bir geçmişe dayanmaktadır.

Bütün ülkelerde kamu yönetiminin önemli ve vazgeçilmez unsurunu meydana getiren yerel yönetimler, demokrasi açısından önemli olduğu kadar, yerel hizmetlerde verimliliği ve etkinliği sağlamada da vazgeçilmez kurumlardır. Bu kapsamda kamu hizmetlerinin tümünü merkezi yönetim anlayışı çerçevesinde yürütmenin mümkün olmadığı bir ortamda; yerelleşme kavramı ortaya çıkmıştır. Topluma sunulacak hizmetlerin bir kısmının yerel yönetimlerce sunulması “yerelleşme” kavramını beraberinde getirmiş ve hizmetlerde verimlilik ve etkinlik artışı ile birlikte toplumsal faydanın sağlanması da mümkün kılınmıştır (Siverekli, 2001:124).

Yasakçı devlet anlayışından üretici ve sosyal devlet anlayışına geçişle birlikte devletin yapısında ve görevlerinde önemli değişiklikler ortaya çıkmış ve devlet, güvenlik ve adalet hizmetlerinin yanında sosyo-ekonomik, kültürel, eğitim ve sağlık alanlarında da önemli görevler yüklenmiştir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda devlet bu görevlerini gerçekleştirerek, topluma sunmada merkezi yönetim ile birlikte yerel yönetimleri de kapsamına almıştır. Kamu hizmetlerinin tamamının olmasa dahi bir kısmının, halka en yakın hizmet birimlerince sunulması, hizmetlerde etkinlik ve verimliliği beraberinde getiren bir unsur olmuştur. Bu kapsamda gerek gelişmiş, gerekse de gelişmekte olan ülkelerde yerel yönetimlerin ağırlığı ve önemi artış göstermiş ve yerel yönetimlerin yeniden yapılanması ile ilgili birçok çalışma ve araştırmalar gündeme gelmiştir. Söz konusu çalışmalar, güçlü ve demokratik yerel yönetim

uygulamalarını hedeflemiş ve bu doğrultuda yerel demokrasiyi geliştirici reform önerileri yapılmıştır.

Yerel düzeyde halkın kendi kendisini yönetmesine olanak sağlayan yerel demokrasi kavramının gelişmesi, halkın bu yönetimlere en yüksek düzeyde katılımı ile mümkün olabilecektir. Kamu ekonomisinde hizmet arz eden birim olarak yerel yönetimlere halkın katılımı, kamu hizmetlerinin sunumunda halka denetim ve yönetim imkânını da sunacağından ulusal düzeyde hakların korunması da gerçekleştirilebilecektir. Yerelleşme ve yerel demokrasi kavramları, ülkenin içinde bulunduğu şartlara göre; gelişen piyasa ekonomisi ile birlikte etkinlik ve verimlilik anlayışlarının yanı sıra, ulusal barış ve refah olgularını da beraberinde getirecektir. Faydanın üzerinde tutulması ve hizmet sunumunda eşitliğin sağlanması ilkesi yerelleşmenin bir diğer önemli temeli haline gelmiştir (Siverekli, 2001:125).

2.4.1.YERELLEŞME

Küreselleşme tartışmalarında küreselleşme kadar adı geçen bir başka kavram, yerelleşmedir. Kimlik üzerine yapılan analizlerde herhangi bir kimliğe ilişkin tanımlamanın ancak “öteki’nin ya da “diğerleri’nin tanımlanması ile anlamlı olabileceğinin sıklıkla vurgulanması gibi, küreselleşme-yerelleşme ilişkisi,703 evrenselcilik- tikelcilik bağlamında sıklıkla birbirleri ile bağlantılı olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal değişimi, karşıt kavramsallaştırmalar aracılığı ile irdeleme çabası ilk kez küreselleşme- yerelleşme tartışmaları ile ortaya çıkmamaktadır (Altıntaş, 2003).

Belirli bir coğrafi bölgede yaşayan insanların ortak nitelikteki yerel gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan yerel yönetimler, ülkelerin ekonomik, politik ve hukuksal yapıları içerisinde önemli yer tutan kuruluşlardır. Ortaya çıkış nedenleri de bu faktörler yardımıyla açıklanabilir. Ülkelerin yönetim yapıları farklılık gösterse bile yerel yönetimler, tarihi boyunca merkezi yönetimle yerel halk arasında bir ara kuruluş görevi yüklenmişlerdir. Kentleşme ve küreselleşmeye bağlı olarak önemi artan yerel yönetimlerin, bu değer artışlığına paralel olarak ekonomik, politik ve hukuksal tanımları da değişime uğramıştır.

Küreselleşmeyle birlikte bölgeselleşmeye tepki olarak yerelleşme ortaya çıkmaktadır. “Yerelleşme, uluslar açısından kendi kültürünü ayakta tutabilmenin bir aracı olurken diğer yandan da etnik mikro milliyetçilik akımlarına yol açarak ulus-devlet anlayışını tehdit etmektedir (Erbay, 2009:8-7).

Küreselleşme süreciyle ilişkilendirilebilecek birçok değişim unsurundan biri olan Yerellik ile ilgili çalışmalar da yeni değildir. Ancak bu çalışmaları tek tek ele almak yerine bütünlük içinde birbiriyle ilişkilendirerek irdelemek, daha anlaşılır görülmektedir. Bugün yerel üzerine yapılan vurgunun arkasında, tarihsel bir süreç içinde yereli bastırıp, onun elinden iktidar odağı olma özelliğini alan ulus-devletin de gücünü kaybettiği düşüncesi vardır. Ulus- devletin uğradığı güç kaybının, yereli bütünüyle bağımsızlaştırmasa bile, büyük ölçüde restore ettiği düşüncesini gündeme getirmektedir. Ancak bu tür bir düşüncenin geçerliliği küresel süreç karşısında yerelin ne derece güçlü olabileceğine bağlıdır

Bugün yerel üzerine yapılan vurgunun arkasında, tarihsel bir süreç içinde yereli bastırıp, onun elinden iktidar odağı olma özelliğini alan ulus-devletin de gücünü kaybettiği düşüncesi vardır. Ulus- devletin uğradığı güç kaybının, yereli bütünüyle bağımsızlaştırmasa bile, büyük ölçüde restore ettiği düşüncesini gündeme getirmektedir. Ancak bu tür bir düşüncenin geçerliliği küresel süreç karşısında yerelin ne derece güçlü olabileceğine bağlıdır. Featherstone 1930’lu ve 1940’lı yıllarda yapılan çalışmaların amacının yerel toplulukların endüstrileşme, kentleşme ve bürokratikleşme aracılığı ile dönüşüm yollarını incelemek olduğunu belirtir. Yerleşim biriminin büyüklüğüne ya da küçüklüğüne bakılmaksızın (belde, il, ülke, kıta, küre) o yerleşim biriminde yaşayanların genelini kapsamayan, fiziksel bir çevre ile sınırlı, ortak bir geçmişe ve bu geçmişin yaşandığı ortak bir mekâna sahip toplulukların kültürü, ekonomisi, yönetimi, siyaseti, kimliği “yerel” olarak tanımlanabilir. Bu anlamda “yerlilik”, “yerellik”, “yerelleşme”, “yerelcilik” “yerlicilik” gibi kavramlar bir “yer’e ait ekonomik, siyasal, kültürel kimlik ve değerlerin öne çıkarılmasını amaçlayan kavramlardır. Yerellik, ekonomik, siyasal yönetsel gibi farklı boyutları da içermektedir. Küreselleşme öncesi dönemde daha çok ulusal-yerel ekseninde yapılan tartışmalar şimdilerde, artık ulusallığı da içerecek şekilde, küresellik-yerellik ekseninde yapılmaktadır. Neyin nerede yerel olduğu karşılaştırılan “yerel-üstü” kavrama göre değişebilmektedir. Bir belde de “merkez” olarak görülen il düzeyinde yerel olabilmekte, ulusal düzeyde küresel düzeyle karşılaştırılınca yerel kalabilmektedir. Yerelliğin bağnazlık ve ön yargılılık ile self-determinasyon ve farklılık gibi iki yüzünün bulunduğunu, bir taraftan yerellik adına saldırgan kabilecilik, ön yargılılık ve hoşgörüsüzlük yaygın olarak görülmekte iken diğer taraftan yerel toplulukları ekonomik olarak güçlendirmek ve yerel farklılıklara saygınlığı arttırmak için çalışmalar yapıldığını belirten Wiseman, yerelliğin hane halkından komşuluk ilişkilerine, belediyeden il düzeyine, ulus-altı hatta küresel-altı bir bölgeyi işaret edecek kadar farklı bağlamlarda kullanılabileceğine dikkat

çeker. Küreselleşme sürecinde artan bir yerelleşme etkisi/tepkisinden bahsedilebilir (Altıntaş, 2003).

2. 4. 2. KÜ-YERELLEŞME

Küyerelleşme (glokalleşme) kavramı küresel ve yerel kavramlarının bileşimi olarak türetilmiştir. Kavram “küresel piyasaya sunmak amacıyla fakat yerel kültürlerle uyacak şekilde uyarlanmış mal ve hizmetlerin yaratılması” anlamına gelmektedir.

Kü-yerelleşme ile küreselleşme terimlerinin birbirleri ile ilişkili oldukları pek çok yazar tarafından kabul edilmektedir. Örneğin Ronald Robertson küreselleşmeyi “ayrışmanın evrenselleşmesi ile evrenselliğin ayrışmasının birlikteliği” olarak tanımlarken aslında küreselleşme ile küyerelleşmenin eşanlılığına vurgu yapmaktadır (Demirel ve Dulupçu, 2005). Küyerelleşme “Glokalleşme” (Glocalization) kavramı son zamanlarda yaygın olarak benimsenen ve kullanılan kavramlardan birisidir.

“Glokalleşme” terimi 1980’lerde ortaya çıkmış ve İngiliz sosyolog Roland Robertson tarafından İngilizce’de popülerleştirilmiş; Ürün ve yazılım yerelleştirme anlamına gelir.

Glokalleşme bir ürünün küreselleşme sürecinde ürünün veya hizmetin pazarlandığı her bir yerel bölge için özel olarak adapte edildiğinde başarılı olma olasılığının daha yüksek olduğunu vurgulamak amacıyla oluşturulmuş bir terimdir. Bir başka deyişle, yerel özellikleri koruyarak küreselleşme de diyebiliriz. Glokalleşme tanımı yerelleştirmeden çok az farklılık gösterir.

Küreselleşmenin gereksindiği insan tipinin belirlenmesinde yeni değerler de önem kazanmaktadır. Bu nedenle yeni değerlerin iyi belirlenmesi gerekir. Küresel sistemin değerleri için yerel ve küresel nitelik önerilebilir. Küresel toplum hem yerel özelliklerini korumalı, hem de küresel değerlere sahip olmalıdır.

Kamu yönetimi aygıtının bir parçası olan yerel yönetimler, mahalli sınırlar içinde yaşayan halkın yararlanacağı yerel nitelikteki hizmetleri yerine getirmekte görevli olan kuruluşlardır.

Yerel yönetimler, sosyal politikaları, sosyal hizmetleri, mahalli sorumluluğa sahip olarak yerine getiren ve topluma en yakın olan kamu yönetim birimleridir. Ülkemizde demokratik yaşamın bir parçası olan yerel yönetim kuruluşları; belediyeler, il özel idareleri ve köyler olmak üzere üç türdür. 1982 Anayasası’nın 127. maddesine göre “Mahalli İdareler il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere, kuruluş esasları kanunla belirtilen

ve karar organları, gene kanunda gösterilen seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileridir” şeklinde tanımlanmıştır (Aydın, 2008:77).

Yerel yönetimler; kavram olarak, merkezi yönetim dışında, yerel bir topluluğun ortak bir gereksinmesini karşılamak amacıyla oluşturulan, karar organları doğrudan halk tarafından seçilen, demokratik ve özerk bir yönetim birimi, bir kamusal örgütlenme modeli olarak tanımlanabilir . Bir başka tanımlamaya göre; yerel yönetimler; ülke sınırları içinde belli bir bölgede yerleşmiş insan topluluklarının ortak ve yerel ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş görev ve yetkileri kanunla belirlenmiş, özerkliğe sahip kamu tüzel kişilikleridir. Benzer bir tanımlama yeni Belediye Kanununun 3. maddesinde de yapılmıştır (Karaarslan, 2007:11).

Kamu Yönetimi Sözlüğünde yerel yönetimler; "merkezi yönetimin dışında, yerel bir topluluğun ortak bir gereksinmesini karşılamak amacı ile oluşturulan, karar organlarını doğrudan halkın seçtiği, demokratik ve özerk bir yönetim kademesi, bir kamusal örgütlenme modeli" olarak tanımlanmaktadır.

Belli bir coğrafi alanda kamu gücünün doğrudan yerel toplumsal güçler tarafından kullanılmasını içeren yerel yönetim olgusu, sürekli gelişen işlevleri ve yaygınlaşan uygulama alanı ile artan bir ilginin de odağına yerleşmektedir. Günümüzde hemen her devletin yönetsel yapılanmasında önemli bir yer tutan yerel yönetim örgütleri, yerel halkın gereksinim ve beklentilerine daha uygun ve daha etkili bir düzeyde yanıt verebilme özellikleri ile, çağdaş ve demokratik bir yönetim yapısının vazgeçilmez unsurları arasında değerlendirilmektedir (Köse,2004:3).

Ülkemizdeki yerel yönetim uygulaması ise Fransa’dan etkilenilerek oluşturulduğundan Napoleonic sisteme tabidir. Köyler hariç tutulursa bugünkü mahalli idarelerimizin temelleri Tanzimat’tan sonra atılmıştır. Köyler ise eski bir geleneğin devamıdır. Yerel yönetim tarihimizde Belediyeler 1855 yılında İstanbul’da kurulmuş ve bunu müteakip 1864 yılında ise il özel idarelerinin ilk örnekleri oluşturulmuştur

Yerel yönetimlerin kurulmasının siyasi, sosyal ve ekonomik sebepleri vardır. Yerel yönetimler; yönetmeyi, yönetime katılmayı öğrenmede ve öğretmede bir okul görevi görürler. Zira 2000’li yılların dünyasında olduğu gibi ülkemizde de yükselen değerlerden olan

demokrasinin, demokratikleşmenin sağlanabilmesi için kullanılacak en önemli araçlardan biri şüphesiz yerel yönetimlerdir (Karaarslan, 2007:6).

Yerel yönetimler vatandaşa en yakın durumda olan en alt düzeydeki yönetim birimleridir. İnsan ihtiyaçlarının çok ve çeşitli olması, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak görevi ile yükümlü bu yönetim birimlerinin hizmetlerinin de çeşitli ve karmaşık olmasına neden olmaktadır. Ayrıca ülke düzeyindeki ekonomik ve sosyal sorunlar da yerel yönetimlerin işleyişini etkilemektedir. İşsizlik, düzensiz kentleşme, göçmen işçiler, yaşlı ve yoksul sayısındaki artış, çevre kirliliği, konut sorunu gibi konularla ilgili olarak yerel halk bu yönetimlerden sürekli olarak yeterli ve kaliteli hizmet beklemektedir

Toplumda eğitim ve gelir düzeyinin yükselmesi ve buna bağlı taleplerin artması ayrıca ekonomik ve teknolojik gelişmelerle yeni hizmet alanlarının ortaya çıkması yerel yönetimlerin kurulmasının ve gelişmesinin nedenlerini oluşturmuştur.

Ülke bütünlüğünü zedeleyici nitelikte olmayan ya da ülke yönetiminden ayrılmış bir yerel yönetim amacını taşımayan yönetsel ve mali özerkliğin neden endişe verici bulunduğunu anlamak pek mümkün görünmemektedir. Bu konuda halkın yerel yönetimlere sahip çıkmakta göstereceği duyarlılık da son derece önemlidir. Avrupa Birliği'ne sadece yasal anlamda değil, gerçekte de saygı duyulan bir devlet olarak katılmak isteniyorsa, yerel özerklik ilkesinin yerel yönetimlerimizde egemen kılınması zorunluluğu bulunmaktadır (Okur ve Çakıcı, 2007:7-8-9).

2.4.3. DESANTRALİZASYON (YERİNDEN YÖNETİMLEŞTİRME)

Desantralizasyon, yönetim gücünün belli bir merkezde toplanmamasını ve alt düzeylere aktarılmasını anlatan bir kavram. Bu tanımın açılımında ise, idari, siyasi ve mali içerikli bir desantralizasyon olgusu söz konusu. Elbette, farklı toplumlarda idari ve siyasi sistemin niteliğine ve şekline göre, yani demokratik olup olmaması, bürokratik ve merkezîyetçi olup olmaması, üniter veya federal olması gibi kriterlere göre, bu kavram incelenebilmektedir. Adem-i merkezîyetçilik ya da yerinden yönetimleştirme biçiminde de algılayabileceğimiz desantralizasyon kavramı, dar anlamda; merkezi idareden yerel yönetimlere kaynak ve yetki aktarımını, genel anlamda ise, devletin küçültülmesini, merkezîliğin azaltılmasını, merkezin elindeki otoritenin yani, karar verme, planlama ve mali gücün bir kısmının başta yerel yönetimler olmak üzere, taşra kuruluşlarına ve sivil toplum örgütlerine devrini ifade eder. Bu bağlamda, yerelleşmeyi, özelleştirmeyi, sivil örgütlere ağırlık vermeyi, kısacası merkezi

yönetimin bütün yetki devirlerini desantralizasyon düşüncesi kapsamında inceleyebiliriz (Elma,2003:164). Yerel yönetim ya da yerinden yönetim kavramı, Yönetim Biliminde “ademi merkeziyet” (decentralisation) olarak bilinen siyasal bir kavramdır. Ademi merkeziyetin; siyasal ve yönetsel olmak üzere iki anlamı vardır.

Siyasal ademi merkeziyet; üniter, federal, konfederal ya da bölgesel devleti ifade etmesine karşın idari ademi merkeziyet ise decentralize edilmiş yerel yönetimleri ifade etmektedir (Yerel Yönetimler ve Hizmette Yerellik: Subsidiarite ilkesi (Demir ve Karakütük, 2003:66-67).

Desantralizasyon, yerinden yönetim ve adem-i merkeziyet terimleri ile ifade edilmektedir. Elazar, desantralizasyon kavramına karşı çıkararak1 adem-i merkeziyet kavramını çağrıştıran “non-centralization” terimini kullanmıştır. Elazar’a göre adem-i merkeziyet (non-centralization) sisteminde, iktidar o kadar yaygınlaşmıştır ki, anayasanın yapısını veya ruhunu çiğnemeksizin iktidarı merkezileştirmek veya bir noktada toplamak meşru görülmez. Desantralizasyon, merkezdeki yetki ve kaynakların yerele devredilmesi sistemidir. Bu sisteme göre, kamusal mal ve hizmetlerin sunulması, kaynakların toplanması ve genel anlamda bütün idari işler, yalnız merkezi örgüt eliyle değil, aynı zamanda çeşitli düzeylerdeki kamu örgütleriyle birlikte yerine getirilir. Bu durum, merkezde toplanan yürütme erkinin alt yönetimlerle paylaşılması anlamı taşıdığından daha demokratik bir sisteme doğru geçişi çağırır (Acartürk ve Özgür, 2003: 90).

Klasik anlamda yerelleşme (desantralizasyon), ulus-devlet bütünü içinde merkezi yönetimden yerel yönetimlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımını ifade eder; bu anlamda yerelleştirme, yerel yönetimlerin ulus-devlet bütünü içinde merkezi yönetime oranla güçlendirilmesidir. Günümüzde ise yerelleştirme, merkezi yönetimin elindeki planlama, karar verme, kaynak oluşturma ve bunları yürütme gibi yönetsel yetkilerin taşra kuruluşlarına, yerel yönetimlere, yarı özerk kurumlara, meslek kuruluşlarına, gönüllü örgütlere (vakıflar, dernekler gibi) ve şirketlere aktarılması olarak kabul edilmektedir. Yetki genişliği, özelleştirme ve sivilleşme kavramları, modern anlamdaki yerelleştirme teriminin çeşitli uygulamalarıdır. Yerel yönetimler yerelleştirme politikaları ile güçlendirilmekte ancak asıl olarak yetkilerin buradan piyasa güçlerine transferi amaçlanmaktadır. Modern anlamda yerelleştirmenin yöneldiği bu hedef, onu klasik anlamda yerelleştirmeden ayıran en önemli özelliklerden biridir (Okur ve Çakıcı, 2007:6).

Desantralizyon ana anlamı itibariyle bazı yetki ve görevlerin merkezi yönetimden yerel yönetimlere aktarılması anlamını taşır. Örneğin merkezi hükümet otoritesini belli alanlarda (sağlık, eğitim gibi) seçilmiş yerel yönetimlere devrediyorsa politik bir desantralizasyondan söz edilebilir. Yönetimsel desantralizasyonda ise, otorite daha çok seçilmiş birimlere değil atanmış birimlere verilmektedir. Yetki devrinde kamu yöneticiliği ve uzmanlık niteliği politik niteliğin önüne geçmektedir. Merkezdeki bakanlıkların ellerindeki yetkileri taşradaki birimlere veya merkez dışındaki birim ve kurullara aktarması bu türden desantralizasyona örnek verilebilir. Kamu yönetimi yazınında “yetki devri” olarak nitelendirdiğimiz olguyu da yönetsel desantralizasyon kapsamında düşünebiliriz

İkinci temel farklılık ise rekabetçi olan ve olmayan desantralizasyon arasındadır. Yukarıda ifade edilen yönetimsel desantralizasyon aslında rekabetçi olmayan bir desantralizasyondur. Mevcut bir organizasyon içinde yukardan aşağıya yetki devri söz konusudur. Bir üst organdan ona bağlı alt organlara yetki devri olmaktadır. Rekabetçi desantralizasyonda ise rekabet güdüsü söz konusudur. Belli bir hizmetin sunulmasında mülkiyet yine kamuda kalmaktadır. Sadece yapılan bir sözleşmeyle işletme hakkı devredilmektedir. Burada sözleşme bir kamu kurumuyla yapılabileceği gibi bir özel firmayla da yapılabilir. Bunun avantajı şayet hizmetlerde beklenen performans gerçekleşmez ise sözleşmeye dayanılarak yetki ilgili kurumdan alınarak başka bir kuruma verilebilir. Üçüncü önemli desantralizasyon şekli ise aslında dahili veya iç desantralizasyon olarak da adlandırılabilir. Burada yetki bir kurumdan alınarak başka bir kuruma veya yeni oluşturulacak bir kuruma devredilmektedir. Bu bakımdan transfer oldukça köklü olmaktadır. Bu bakımdan yetki devri veya intikali demek daha doğru olur. Ayrıca bu tür bir yetki devri yasal değişiklikleri de getireceği için yapılması diğerlerine göre daha zordur.

Dördüncü dikkat edilmesi gereken desantralizasyon şekli ise yatay ve dikey desantralizasyondur. Yatay desantralizasyonda yöneticiler yetkilerini diğer gruplarla paylaşmak durumundadırlar. Üst yöneticiler daha önce sadece kendilerinin kullandığı yetkileri kurumdaki diğer personel ile paylaşmak durumundadırlar. Yatay desantralize olmuş bir organizasyonda belli personel kategorileri (örneğin hastanelerde doktorlar, okullarda öğretmenler, üniversitelerde hocalar) önemli otonomi alanları elde edeceklerdir. Bu kategorideki personel kendi kendini kontrol ve yönetim bakımından yetkili olacaklardır. Bu düzenleme gerçekten de son derece önemlidir. Çünkü bir çok ülkede desantralizasyon adına sadece üst yöneticiler yetkilendirilmekte ve diğer profesyonellerin ellerinde hiçbir yetki kalmamaktadır. Oysa bu uygulamalar açıktır ki yatay desantralizasyona aykırıdır. Bu

desantralizasyon tipleri üzerinde durmamızın temel nedeni herkesin desantralizasyondan ne anladığının açıkça ortaya konmasıdır. Görüldüğü gibi birbirinden farklı dört desantralizasyon tipi vardır ve hangi tip desantralizasyonun ülkemiz açısından daha gerekli olduğunun tartışılması gerekir (Nohutçu ve Coşkun 2004:76-77-78).

2. 4. 4. SUBSİDİARİTE

Kavram olarak subsidiarite, "yerellik", "ikincil" durumda bulunma, "yardımcılık" sözcüklerinin yerel, ikincil, yardımcı sıfatına sahip olmayı anlatır. Gerçekten de subsidiarite kelimesinin sıfat olarak anlamı, bir eylemi, bir davranışı, bir kişiyi ya da bir kurumu güçlendirmeye yarayan, onlara destek ve yardımcı olan, yedek ve ikincil kavramlarıyla özdeştir. Kavram ikame veya yetki ikamesi olarak da Türkçe'ye çevrilebilir.

Sözcük olarak latin askeri terminolojiye dayanan subsidiarite, yedekte, cephe gerisinde ana birliğe destek olacak şekilde bekletilen yedek askerler anlamına gelen "subsidium" (yardımlaşma) kökünden türemiştir. Kavram daha sonra Alman Kalvanistler tarafından kendi otonomilerini savunmak için kullandıkları bir araç olmuştur. Benzer düşünceler 19.yy'da Hollandalı Kalvanistler tarafından da ileri sürülmüş, onlar ilkeyi, laik devlete karşı sosyal bağımsızlığın bir aracı olarak kullanmışlardı (Özcan, 2006:2).

Subsidiarite kavram, zirveye kar taban tercih etme, işlerin yerel halka en yakın yerde görülmesi olarak da açıklanmaktadır. Bu bağlamda yetkilerin uygulanması ve kullanılması için ısrarla uygun düzeyi aramak ve ancak alt düzeylerdeki yönetimler ile ilgili yetkileri kendileri uygulayamadıkları zaman bir üst düzeyin seçilmesi önem taşımaktadır (Öner, 2000:28).

Kökü ve anlamı itibariyle Türkçede tam karşılığı olmayan Subsidiarite; kelime olarak, yetki ikamesi, yetki paylaşımı, yardımcı devlet, hizmette yerellik, hizmette halka yakınlık olarak ifade edilebilmektedir. Bu kavram, Avrupa düşünce tarihinde Aristo'ya kadar giden uzun bir geçmişi olmakla birlikte ilk kez 1931 yılında katolik kilisesi tarafından resmen tanınmış ve sistemleştirilmiş bu kavram, devlet geleneğindeki yeri ve güncel uygulamasıyla Avrupa'ya ait olduğunu göstermektedir. Başlangıçta sosyal felsefe olarak ortaya çıkmış, buna göre toplumsal ve siyasal yaşamın her alanında bireye ve bireye yakın alt düzeylere öncelik verilmesini öngörmüştür (Karaarslan, 2007:102).

Gerçekten de subsidiarite kelimesinin sıfat olarak anlamı, bir eylemi, bir davranışı, bir kişiyi ya da bir kurumu güçlendirmeye yarayan, onlara destek ve yardımcı olan, yedek ve ikincil

kavramlarıyla özdeştir. Kavram ikame veya yetki ikamesi olarak da 'Türkçe' ye çevrilebilir (Özcan, 2006:1).

Subsidiarite, hizmetin, prensip olarak vatandaşa en yakın idari birim tarafından yerine getirilmesini ve sadece bu birim tarafından ya hiç ya da yeterince etkin bir biçimde yerine getirilemeyen hizmetlerin bir üst birim tarafından üstlenilmesini gerektirir (Kaya, 2003:44). Subsidiarite ilkesi, bireyi toplumsal kurumun odak noktasına yerleştirir. İlkenin altında yatan ana fikir, topluma ve onun içinde bulunan bireyden aileye, yerel topluluktan değişen büyüklükteki gruplara kadar uzanan değişik oluşumlara, siyasal yetkiyle müdahale edebilmeyi, ancak bu oluşumların çeşitli gereksinimlerini karşılayamaması koşuluna bağlamakta ve bu durumda yapılacak müdahalenin de gereksinimleri karşılayamama derecesiyle sınırlandırılmasını içermektedir. Bir bakıma subsidiarite (yerelin önceliği) ilkesi, aileden muhtarlık kurumuna, belde teşkilatından ilçe ve il yönetimine oradan da bölge yönetimine ve merkezi yönetime uzanan çizgide, en küçük sosyal birimden başlayarak, bu birimlerin yapabilecekleri her türlü yetki ve sorumlulukla donatılmasını ifade etmektedir. Yerel yönetimler açısından baktığımızda özellikle büyük ölçekli birimlerin yetki ve sorumluluklarının, mahalle ölçeğindeki mevcut ya da oluşturulacak kurumlar dikkate alınarak yeniden belirlenmesi ve bu yolla yönetimin halka yakınlaştırılması da subsidiarite ilkesinin kapsamındadır (Arıkboğa, 1998:19).

Bütün ülkelerde kamu yönetiminin (ve demokratik yönetimin) önemli ve vazgeçilmez unsuru olan Yerel Yönetimler, tarihi oluşum içerisinde, belli ihtiyaçları karşılamak ve belirli bir coğrafya alanında, ülke kesiminde yaşayan halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuşlardır. Söz konusu yerel kuruluşlar, büyüklüğü ne olursa olsun toplumsal katılım için fırsat oluştururken, aynı zamanda yerelleşme (subsidiarite) çabalarına hizmet etmektedirler. Özü itibarıyla "bir hizmeti en yakın birim yürütsün" anlayışına dayanan hizmette yerellik (subsidiarite) ilkesi, bireyi toplumun odak noktasına yerleştirir. (Eryılmaz, 2001:79). Bu kavram yerel yönetimlerin üst yönetimlerle ilişkilerinin düzenlenmesi ve onların özgürlüklerinin korunabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Hizmette yerellik (subsidiarite) kamu servislerinin sadece basit olarak sunulmasını değil aynı zamanda en optimum ölçekte gerçekleştirilmesini öngörmektedir. Hizmette yerellik yeni yasal ve idari düzenlemeleri gerekli kılmaktadır. Anayasal bağlamda hizmette yerellik düşüncesi gücün desantralize edilmesini yansıtır. Fakat hizmette yerellik desantralizasyonla bire bir aynı şey değildir. Aslında hizmette yerellik gücün sadece yukarıda toplanması değil aşağı doğru dağıtılması prensibidir ve gücün organizasyonu prensibi olarak tanımlanır. Genel

bir bakış açısı ile değerlendirildiğinde, hizmette yerellik- hizmette halka yakınlık- ilkesi toplumda sorumlulukların en verimli düzeyde ele alınması ve karar verilmesi ile ilgilidir. Bu en uygun düzeyde ve en uygun eylemin yapılması anlamına gelmektedir. Hizmette yerelliğin anlamı kamu servislerinin sorumluluğunun bölgesel otorite ya da yerel otorite düzeyinde halka en yakın duruşla ele alınmasıdır. Eğer herhangi bir kamu hizmetinin belirlenen düzeyde ve kurumda yerine getirilemediği görülürse bu hizmetin bir üst düzeyde başka bir kurumsal yapı içinde çözümlenmesi gerekmektedir. Bunun için yetkilerin bir üst düzeye aktarılması gerekmektedir. Böylelikle bir başka düzeydeki otorite belirlenerek bu hizmeti vermek üzere çalışmalarına başlamaktadır. Daha da önemlisi hizmette yerellik ilkesi optimizasyon ve verimliliği kapsamaktadır. Optimizasyon ve verimlilik ortak görüş oluşturma- oйдаşma- ve demokrasi için önemlidir. Hizmette yerellik ilkesi yerel demokrasiyi ve yerel özerkliği desteklemektedir (Yılmaz, 2005:138). Hizmette halka yakınlık ilkesi, kamu hizmetlerinin görülmesinde kaynakların daha rasyonel kullanılmasında ve halkın demokratik eğiliminin sağlanmasında önemli rol oynayan bir ilkedir (Sezer, 2007:22).

Subsidiarite ilkesi, 1980’li yıllardan bu yana ulusal ve uluslar arası bazı kuruluşların almış oldukları kararlarda yer almaktadır. Kavram olarak subsidiarite, ikincil olma, yedekte olma, yardım etme ve destek verme gibi anlamlara gelmektedir. Bu yeni kavram, yerel yönetimlerin üst yönetimlerle ilişkilerinin düzenlenmesi ve onların özgürlüklerinin korunabilmesi açısından önem taşımaktadır. Subsidiarite sözcüğü, ilk kez 1992 tarihinde Maastrich’te imzalanan Avrupa Birliği Anlaşması’nın 3/b maddesinde aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

Topluluk, bu anlaşma ile belirlenen yetkiler ve kendisine verilen amaçlar çerçevesinde hareket edecektir. Topluluk, kendi mutlak yetki alanına girmeyen alanlarda, subsidiarite ilkesine uygun olarak, ancak önerilen eylemin amaçları Üye Devletler tarafından yeterince sağlanamadığı ve dolayısı ile önerilen eylemin derecesi veya etkileri sebebiyle, Topluluk tarafından daha iyi sağlanabileceği durumlarda hare kete geçecektir. Topluluğun herhangi bir eylemi, bu Anlaşma’nın amaçlarının sağlanması için gerekli olan düzeyin ötesine geçemeyecektir.

Belirtilen madde dikkatle incelendiğinde, Üye Devletlerin, yürütme organı Brüksel’de, yasama organı Strasbourg’da bulunan kıta büyüklüğündeki bir Topluluğun hakimiyeti altına girmekten korktukları ve bu nedenle de ulusal kimliklerini ve kişiliklerini korumaya yönelik bir hükmü Anlaşmaya koydurdukları anlaşılmaktadır (Nadaroğlu, 2001: 71). Nitekim, subsidiarite ilkesi ile ilgili olarak Avrupa Birliği resmi yayınlarından birinde yer alan şu açıklama yukarıdaki görüşü desteklemektedir

Batı ve Doğu toplumlarının gerek ulusal yapıları, rejimleri gerekse bu rejimlerle bağlantılı olarak yerel yapılarının farklı süreçlerden geçtiği ve toplumsal yapılarının aynı biçimde gerçekleşmediği görülmektedir. Batı’da yerel yönetim kurumları iç dinamiklerle kendiliğinden ve devlete rağmen oluşmasına karşın ülkemizin de içinde bulunduğu doğu toplumlarında dış dinamiklerin de etkisiyle yukarıdan aşağıya bir başka ifadeyle tepeden inme kurumlar olarak devlet tarafından kurulmuştur. Toplumsal dinamiklerin yeterince etkili olmadığı Osmanlıdaki oluşum sürecinden sonra özellikle Cumhuriyet tarihi boyunca bu kurumların Batı örneklerine uygun yapı ve güce kavuşturulması süreci ve bu sürecin getirdiği tartışmalar yaşanmıştır. Bu nedenle yerel yönetimlere güven konusunda ciddi kaygılar, Batı örneklerinde de mevcut olan vesayet, yetki genişliği gibi enstrümanlarla bertaraf edilmeye çalışılmıştır. Zaten günümüz yerel yönetimler reformu ekseninde süren tartışmalar da bunu doğrulamaktadır. Bu tartışmalar, reform söylemlerinin başladığı 1960 sonrası bir çok araştırma, sempozyum ve makale çalışmalarına yansımış ve günümüze kadar tartışıla gelmiştir (Karaarslan, 2007:21).

Subsidiarite ilkesi ise, “hizmetlerin halka en yakın kademedede görülmesi” içeriği taşımaktadır. Bu ilke, görev ayrımı üzerinde yükselmekte, doğası gereği, ayrılan görevler ile birlikte mali kaynaklar ve personelin de “merkezden ayrı sistemler” olarak yeniden düzenlenmesini gündeme getirmektedir. Yerel yönetimlerin sahip olduğu her türlü kaynak üzerinde serbest irade sahibi kılınması ve bunun anayasal güvence altına alınmasıyla hedef sağlanmış olmaktadır (Güler, 2000: 28 – 29).

BÖLÜM 3: KÜRESELLEŞME YERELLİK, EĞİTİM VE POST MODERN EĞİTİM SİSTEMİ: TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

3. 1. KÜRESELLEŞME VE YERELLİK

Küreselleşme ve yerelleşme ilişkisi sorunu ile dünya genelinde ilerleyen küreselleşme sürecinin yerel yönetimler üzerindeki etkileri konusu, günümüzün önemli tartışma konularından biridir. Küreselleşme sürecinin yerelleşme sürecini desteklediği, bunun ulus-devlet üzerinde çeşitli etkilere yol açtığı, yerelleşme kavramının küreselleşme ile birlikte daha geniş bir çerçevede tanımlanmaya başladığı, yerelleşme ile sadece yerel yönetimlerin güçlendirilmesinin değil, bunun yanında; her kademede bir alt birime yetki devri yapılması, merkezi yönetimin taşra kuruluşlarına yetki aktarılarak yetki genişliğinin güçlendirilmesi ve yetkilerin merkezi ve yerel kuruluşlardan, giderek özel sektör kuruluşları, gönüllü/sivil toplum kuruluşlarına doğru devri süreçlerinin anlaşıldığı artık tartışma götürmemektedir.

19. yüzyıldan bu yana ulus-devlet anlayışına uygun olarak, yerel yönetimlere yerel yönetimlere ilişkin ilke ve politikalar, bu kuruluşların merkezi yönetimle ilişkileri ekseninde inşa edilmiştir. Ancak içinde bulunduğumuz yüzyılda bu temel, değişme eğilimine girmiştir. Küreselleşme, ulus-devletlerin yetki ve egemenlik alanlarını değiştirerek yeniden belirlemeye zorlamaktadır. Buna paralel olarak, ulus-devlet yetkilerinin bir kısmının ulus-devlet-üstü kurum ve mekanizmalara doğru devri, kapsam ve niteliği henüz netleşmemekle birlikte, talep edilmektedir (Bilgiç ve Gül 2001:620).

Yerel özerklik ve yerelleşme küreselleşmenin ilk basamağı olarak kabul edilmektedir. Aslında yerel özerklik merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında çatışma sonucunu doğurmaz. Devletin kendine göre, toplum güvenliği, düzen ve barışın korunması gibi temel görevleri, yerel yönetimlerin de kendilerine ait planlama, çevre, imar, konut gibi temel işlevleri bulunmaktadır (Karaman, 1996: 11-6).

Küreselleşmenin paradoksal nitelikli özelliklerinden bir diğeri yerelleşme-glokalleşmedir. “Uluslararası ilişkilerde global gerçeklerden hareket ederek global düşünmeyi, otarşizm yerine dışa açılmayı, dünya ekonomisi ile bütünleşmeyi; ülke içinde ise merkezi yönetim kanalıyla ekonomiyi ve siyaseti yönlendirme yerine yerel yönetimleri daha fazla

güçlendirmeyi” ifade eder. Ulusal devlet sınırları içinde genellikle gelişmiş bir altyapıya sahip iletişim, ulaşım ve üretim faktörlerine ulaşım maliyetlerinin düşük olduğu yörelerde özellikle yabancı yatırımların yoğunlaşması sonucu gelişmiş bir doku oluşmasıdır. Bu suretle söz konusu yöre ülke geneline nazaran daha hızlı bir büyümeye konu olurken nüfus hareketlerinde artışlar kaydedilir. Yeni yatırımlar yeni altyapı yatırımlarını uyarır ve hizmetler sektöründe de paralel gelişmeler yaşanır (Ekinci, 2004: <http://www.akademiktisat.net>).

Günümüzde küreselleşme süreci yaşanırken, aynı zamanda yerelleşme eğilimlerinin güçlendiği görülmektedir. Yerelleşme süreci, küreselleşme eğiliminin merkeziyetçi yapılanmasına karşı, tarihsel, kültürel ve fiziksel yerel nitelikteki hizmetleri yeniden organize ederek daha insani ve yaşanabilir bir dünyanın yaratılmasına katkıda bulunmaktadır. Gelişmeler göstermektedir ki, günümüzde sanayi toplumundan bilgi toplumuna, merkezi yönetim sisteminden yerinde yönetime geçiş hızlanmaktadır (Yomralıoğlu ve Çelik, 1999).

“Türkiye gibi coğrafi açıdan büyük ve bölgeler arası sosyo ekonomik sorun ve ihtiyaçların oldukça çeşitli olduğu bir ülkede tüm kamu hizmetlerinin sadece merkezi yönetim eliyle yürütülmesinin hem mümkün, hem de akılcı olmadığı genel kabul gören bir düşüncedir. Bu nedenle merkezden yerel yönetimlere doğru yetki, görev ve kaynak aktarımı ile ilgili çeşitli reform niteliğinde düzenlemelerin yapılması gerekliliği siyasal ve bilimsel platformlarda sıkça dile getirilmektedir” (Pektaş, 2003:4).

Hemen bütün ülkelerde eğitim sisteminin örgütlenmesinde ulusal düzeyde bir merkez örgütü yer almaktadır. Bu örgüt, genelde eğitim işlerinden sorumlu bir bakanlık olmaktadır. Eğitim kurumları, ülkelere göre ya bir bakanlık ya da birden çok bakanlık çatısı altında toplanmaktadır. Örneğin bazı ülkelerde yükseköğretim kurumları ayrı bakanlıklara ya da birimlere, bazı okullar eğitimle ilgili bakanlık dışındaki başka bakanlıklara veya kurumlara bağlı olabilmektedir.

Eğitim sistemi içinde eğitimden sorumlu bakanlık yapısında yer alan birimlerle bunların görev ve sorumlulukları da ülkelere göre farklılaşmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde eğitim sisteminde merkez örgütü, daha çok ulusal düzeyde eğitim politikalarının ve stratejilerinin geliştirilmesi ile ilgilenmektedir.

Ancak ülkelere göre, bakanlıkların yetki alanları ve yetki düzeyleri farklılık gösterir. Dünyada bu konuda genel eğilim, bazı yetkilerin merkezden taşraya ve alt sistemlere devredilmesi yönündedir (Tan, vd, 2007:1).

16. Millî Eğitim Şurasında Mesleki ve Teknik Eğitimde Finansman başlığında “Kamu eğitim harcamalarının, tasarruf tedbirleri ve bütçe kesintileri dışında tutulması ve kaynak

kullanımında yerleşme ve katılımcılık ilkesinin yaşama geçirilmesinin özel gösterilmesi” konusunda karar alınmıştır (Meb, 2003). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında ise, eğitim hizmetleri ilk aşamada yerel yönetimlere devredilecek görevler arasında yer almaktadır. Ancak, Plan’ın “Eğitim Reformu” ile ilgili bölümünde eğitim hizmetlerinin merkez ve yerel yönetimler arasında bölüşümüne ilişkin çok açık işaretler bulunmamaktadır. Plan’da MEB ve YÖK’deki merkezi yapının, alt birimler ve taşra örgütlerinin hareket olanaklarını sınırladığı ve karar alma sürecinin yavaş işlemesine yol açtığı savunulmaktadır (Pektaş, 2003).

Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planında; “Milli eğitimde hizmet esasına göre yapılandırmayı gerçekleştirmek; merkez teşkilatını makro düzeyde stratejik planlama, müfredat programı, araştırma-geliştirme, denetleme yapan ve koordinasyon işleriyle uğraşacak üst düzeyde karar organı haline dönüştürmek; bürokrasiyi azaltmak, gerek bakanlık taşra birimlerine gerekse yerel yönetimler ve ailelerin eğitimde hizmet verme sürecine aktif katılımını sağlamak için düzenlemeler yapılacaktır” denilmektedir (Pektaş, 2003).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), görevlerinin yürütülmesinde hizmette verimi arttırmak, hızı arttırmak, halkın katılımını temin etmek gibi belli amaçlarla, diğer kamu kuruluşları ile işbirliğinde bulunmak ve birtakım görevleri yerel yönetimlere yaptırmak zorundadır. Özellikle son yıllarda MEB, okul yatırımlarını il özel idareler eliyle yaptırmakta ve bu hizmetlere belediyeler ve köy idareleri de katkıda bulunmaktadır. Belediyelerin ve köylerin yasal bir zorunluluk olmadan üstlendikleri bu görevler, yasallaştırıldığı ve gerekli finansal kaynak aktarımı sağlandığı takdirde, bu yönetim birimlerinden daha fazla katkı sağlanabileceği ileri sürülmektedir (Pektaş, 2003).

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı (KYTKT)’nin temel amacı “kişinin hak ve özgürlüklerini kullanmalarının önündeki engelleri kaldırmak, halkın hayatını kolaylaştırmak, huzur, güvenlik ve refahını arttırmak, yaşam kalitesini geliştirmektir” (KYTKT, Madde 4). Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarının, insan gücü ve maddi kaynaklarını etkin bir şekilde kullanması, kaynak kullanımında etkinliği arttırmak amacıyla kendi aralarında işbirliği yapması kuruluş ve işleyişinin temel ilkelerindedir (Kytkt, Madde 5.h). Eğitim açısından bakıldığında bütün örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinin de hedefi etkili olmak ve varlığını sürdürebilmektir. Daha çok bir kamu hizmeti olarak verilen eğitim hizmetinde örgütlerin varlıkları üretim örgütleri kadar değişen şartların etkisi altında olmasa da eğitim örgütlerinin başarısızlığı uzun dönemde bütün toplumu olumsuz yönde etkilemektedir. Eğitim örgütleri de değişen çevreye uyum sağlamak zorundadır. Eğitimciler sürekli olarak eğitim sisteminin, okulların, öğretmenlerin, yöneticilerin ve öğrencilerin etkili olması için çeşitli önlemler

almaktadırlar. Üretim örgütlerinde önemli düzeyde başarı elde eden toplam kalite yönetimi Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı (KYTKT)'inca bu doğrultuda başvuru olan önemli anlayışlardan biridir.

“Tasarı iki önemli eğilim içeriyor: Yerelleştirme ve özelleştirme. Ancak Tasarı'nın bu iki eğilimi ve genel ruhu, 1980 yılında başlayan neoliberal eğitim politikaları doğrultusunda zaten eğitim sistemi içerisine bir şekilde yerleştirilmiştir, diye düşünüyorum. Dolayısıyla bu açıdan Tasarı'nın öngördüğü değişikliklerin son yirmi yıldır uygulanan politikalar içinde aranması gerekir, diye düşünüyorum. Dolayısıyla eğitim reformları anlatılırken göz önünde bulundurulması gereken ikinci boyut; son yirmi yıldır Türk eğitim sisteminde ne gibi değişiklikler yaratıldığıdır. Eğitim sistemi açısından Tasarı'nın öngördüğü değişim sürecinin yerleşme, eğitim birliğinin parçalanması ve özelleştirme doğrultusunda ilerleyeceği görülmektedir.”

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı (KYTKT)'nin maddeleri incelendiğinde eğitimin genel ilke ve politikalarının, amaç ve hedefler ile standartlarının, eğitim hizmetlerinin mahalli ve merkezi idare arasında verimli ve koordinasyon içerisinde yerine getirilmesi, özel sektör ve sivil toplum örgütleri arasında iletişim ve işbirliğini sağlamak ve eğitim hizmetlerinin denetlenmesi konusunda yetki merkezi idareye bırakılmaktadır.

KYTKT'nin 7/d “Milli eğitimde eğitim ve öğretim birliğini sağlama, müfredatı belirleme ve geliştirme görev ve hizmetleri” nin merkezi idareye verildiği belirtilerek, “ulusal ve bölgesel” düzeyde merkezi idarenin yetkilerinin neler olduğunu daha açık bir biçimde belirtilmiştir (Türkoğlu, <http://www.pegem.net/..3-8247>).

“Yerel yönetimlere merkezi idare arasındaki ilişkilerin, KYTKT'nin 9. maddesinde, mahalli idare tarafından yürütülmesi öngörülen hizmetlerin istisnalar dışında vali ve kaymakamlarca yürütülmesinin esas olduğu belirtilmektedir. Buradan eğitimin merkezi idare ve diğer mahalli idareler arasındaki ilişkilerin vali ve kaymakamlarca yürütüleceği anlaşılmaktadır. Aynı maddede mahalli idarenin yetki ve sorumluluğunda olan işler için merkezi idare tarafından yerel düzeyde örgütlenme yapılamayacağını, doğrudan ihale ve harcama yapamayacağını, bunların mahalli idareler eliyle yapılabileceğini ve mahalli idareler ile ilgili çıkarılacak tüzük, yönetmelik ve benzeri düzenlemelerin mahalli idarelerin yetkilerini kısıtlayıcı olamayacağını belirterek yerel düzeyde sahip olunan yetkiler güvence altına alınmıştır. Yine aynı maddede yatırımların yetkili organların kararıyla başka mahalli idarelerce ve ortak olarak yapılabileceği de ayrıca belirtilmiştir. Buradan eğitim yatırımlarının mahalli idarelerin kendisi tarafından yapılabileceği gibi, kendisinden başka mahalli idarelere

yaptırılacağı ve yine kendisinden başka mahalli idarelerle ortak yapılabileceği anlaşılmaktadır

“KYTKT’nın 10. maddesi kamu yönetimine yeni bir boyut getirmektedir. Burada merkezi idare ve mahalli idarelerin yetkili organlarının kararı ile uygun görülen hizmetler ilgileri itibariyle üniversitelere, noterlere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, özel sektöre ve alanında uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerine gördürebilir. Dolayısıyla eğitimle ilgili bir hizmetin dışarıdan satın alınabileceği konusunda mahalli idarelere geniş yetkiler verilebilir”

“KYTKT’na göre Bakanlık merkez örgütü bir müsteşar, en çok üç müsteşar yardımcılığı, başkanlık ve genel müdürlük şeklindeki bağlı kuruluşlarda en çok üç başkan yardımcılığı ve genel müdür yardımcılığı ile örgütlenebilecektir (Madde 16.c). Daire Başkanlıklarının altında da Şube Müdürlüklerinin bulunacağı belirtilmektedir (Kytkt, Madde 27.a). Merkezi idare örgütlenirken idarenin bütünlüğü ilkesi esas alınır (Kytkt, Madde 11.b). Benzer hizmet ve görevler birden fazla kurum ve kuruluşa verilemez. (Kytkt, Madde 11.c). Ana hizmet, danışma ve yardımcı hizmet birimlerinin kurulması, görev, yetki ve sorumlulukları ise kanunla düzenlenir (Kytkt, Madde 16.a). Bağlı ve ilgili kuruluşlar eliyle yürütülen hizmetler için bakanlık merkez örgütünce ayrıca birim kurulamaz (Kytkt, Madde 11.b). Buradan MEB Merkez Örgütünden birçok genel müdürlük ve daire başkanlığının ortadan kalkacağı ve dolayısıyla tek bir genel müdürlük ve daire başkanlığı şekline dönüşeceği anlaşılmaktadır” (Türkoğlu, 2004). ([http// www.pegem.net/./3-8247](http://www.pegem.net/./3-8247)).

“Merkez örgütünün temel hizmet ve görevleri bakanlığın ana hizmet birimleri tarafından yerine getirilir (Kytkt, Madde 18). Danışma birimleri Strateji Geliştirme Başkanlığı, Hukuk Müşavirliği ve Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği olarak kurulabilir (Kytkt, Madde 19). Yardımcı hizmet birimleri Özel Kalem Müdürlüğü, İnsan Kaynakları Daire Başkanlığı ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı şeklinde kurulabilir (Kytkt, Madde 20). Burada Bakanlıkların örgüt yapısında bulunan Personel Genel Müdürlükleri Daire Başkanlıklarına indirgenmekte ve adı İnsan Kaynakları olarak değiştirilmektedir. İnsan Kaynakları Daire Başkanlığının görevlerine bakıldığında, Bakanlığın insan gücü politikası ve planlaması konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak, mevcut personelin özlük işlemlerini yürütmek ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak olduğu görülmektedir (Kytkt, Madde 34). Buradan getirilen yeniliğin eskisinden bir farkının olmadığı, sadece isim değişikliği olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca aynı kanunun 45. maddesinde Hükümetin görevi sona erdiğinde müsteşarlar ile başkanlık ve genel müdürlük şeklinde kurulan bağlı ve ilgili kuruluşlarda başkan

ve genel müdürlerin görev sona erdiği belirtilerek, bu kadroların görev süresini hükümetin görev süresi ile eşitlenmiştir. Görevleri sona eren kişiler kadro şartı aranmaksızın bakanlık müşaviri olarak atanırlar” (Milli Eğitim Bakanlığının taşra örgütü ve yurtdışı örgütü kaldırılmıştır. Taşra örgütü İl Özel İdarelerine, Yurtdışı örgütü ise personelin Dışişleri Bakanlığı kadrolarına belirli süreli görevli olarak görevlendirilmesi suretiyle yürütülecektir (Kytkt, Madde 22,47, Geçici Madde 1.a.). Aynı kanunla teftiş kurullarının kaldırılarak dış denetimin getirilmekte, bunun Sayıştay tarafından yapılacağı ve iç denetimin ise yönetici tarafından performans denetimi olarak yapılacağı belirtilmektedir (Kytkt, Madde 39). Buradan MEB örgütünde bulunan teftiş kurullarının kaldırılacağı anlaşılmaktadır. Aynı maddede Sayıştay’ın örgüt yapısı içinde özel ihtisas dairelerinin oluşturabileceği belirtilmektedir. Buradan eğitim denetçilerinin Sayıştay içinde bir ihtisas dairesinde bulunacağı anlaşılmaktadır” (Türkoğlu, 2004). (<http://www.pegem.net/./3-8247>).

KYTK Tasarısının en çok eleştirilen yönlerinden bir tanesi tasarının denetim konusundaki çekingen tutumudur. Tasarıda, yerinden yönetim ve demokratikleşme ile denetimin merkezi olmaktan çıkarılması hedeflenmektedir. Ancak bu yaklaşımda mali kaynakların paylaşımı sorunu göz ardı edilmiş bulunmaktadır. Yerel yönetimler kendi öz kaynaklarına kavuşmadıkça ve merkezden yapılan mali transferlerle beslendikçe merkezi yönetimden vazgeçilmesi düşünülemez.

MİK Tasarılarında bu yanlış tutumdan bir parça dönülmüş bulunmaktadır. Belediyeler ile İl Özel İdarelerinde mali işler dışındaki alanlarda; idarenin bütünlüğüne, kalkınma planı ve stratejilere, merkezi idare tarafından belirlenen standart ilke ve politikalara uygunluk açısından İçişleri Bakanlığı’nın denetim yapması kabul edilmektedir. Bu doğru bir yaklaşımdır ancak yeterli değildir. Sağlık başta olmak üzere, imar ve planlama gibi yerel yönetimlere devredilen görev alanlarında standart ilke ve politikaları kimin nasıl denetleyeceği belli değildir. İçişleri Bakanlığı’nın kendi uzmanlık alanı dışındaki konularda teknik denetim yapması nasıl sağlanacaktır?

KYTK Tasarısı kapsamlı bir yerelleşmeyi öngörmektedir. Bu yeni hizmet bölüşümü karşısında il ölçeğinde merkezi idare ile yerel yönetimler; İl Özel İdareleri ile belediyeler ve köyler arasında eşgüdüm ihtiyacı bugünkünden daha büyük ölçekte karşımıza çıkacaktır.

Planlı kalkınma dönemine geçilmesinden bu yana bu gereksinmeyi karşılamak üzere illerde valinin başkanlığında bir Koordinasyon Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul, yatırımlar ve hizmetlerin daha etkin biçimde ve eşgüdümlü olarak yürütülmesi amacıyla oluşturulmuştur. Ancak, uygulamada bu kurulun kendisinden beklenen yararı sağlayamadığı görülmüştür.

Yatırım ve hizmetlerin büyük ölçüde merkezi idare tarafından sağlandığı mevcut sistem içinde bile koordinasyon sağlanamazken Kamu Yönetimi Reformundan sonra eşgüdümün nasıl sağlanacağı belirtilmemektedir. Üstelik İl Özel İdaresi'nde valinin konumu zayıflatılmış bulunmaktadır. Ayrıca Anayasamıza göre yerel yönetimler arasında bir hiyerarşik yapılanma söz konusu olmadığına göre yerel yönetimler güçlendirildikten sonra il içinde bütünlük ve eşgüdüm çözümü daha zor bir sorun haline gelmektedir. Burada hatırlatılması gereken başka bir konu da, Bölgesel Kalkınma Ajansı gibi bölgesel yeni yapılanmalarla iş birliğine olanak sağlayacak esnekliğin ön görülmesidir (Tan, vd, 2007:1).

Eğitim bilimi sözlüğünde "göze çarpan", ve "yeniden yapılanma devrimi" sözcükleriyle ifade edilen Yeni Eğitim Yönetimi yaklaşımı ileriye bakma ve ileriye düşündürücü bir kavramdır. Yeni Eğitim Yönetimi reform arayışlarına yol açan nedenlerin derecesi her ülkede farklı olmakla birlikte temelde benzer koşullar sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilk üçü bazen kısaca üç açık diye ifade edilen olgudur. İlk açık bütçe açığıdır. İkinci açık iç güven açığıdır. Üçüncü açık ise performans açığıdır. Genel olarak mali, ekonomik ya da performansa dayalı bir kriz havasının duyumsandığı ortamlarda reform daha kolay uygulamaya konulmaktadır. Çeşitli ülkeler kriz ortamını kamu yönetimi reformunun başlangıcı için bir fırsat olarak değerlendirmişlerdir, kamu hizmetlerinden yararlananlar ve vergiler yoluyla hizmetin finansmanını sağlayanlar olarak vatandaşların, kamudan beklentilerinin (özellikle eğitim) alanında artmasıdır. Vergi ödeyiciler olarak vatandaşlar daha kaliteli mal ve hizmet sunumu talep etmekte, ödediği vergilerin karşılığını görmek istemektedirler. Uluslararası alanda yaşanan gelişmeler ve küreselleşme olgusu da Yeni Eğitim Yönetimi ve yeni arayışları destekler niteliktedir. Küreselleşme ile birlikte Yeni Eğitim Yönetimi sisteminin, ulusal boyutun ötesinde uluslararası düzlemde etki ve tepkide bulunabilecek kararlar ve uygulamalar içinde olması gerekmektedir. Nüfus artışının durması, üretken nüfusla yaşlı nüfus arasında dengenin bozulması ve bunun sonucu olarak sosyal güvenlik harcamalarında ortaya çıkan artı ve bunun gelecekte yol açacağı sorunlar, kamu kesiminin sorgulanması sonucunu doğurmuştur. Kuramsal ve akademik alanda yaşanan gelişmeler ve yapılan çalışmalar da yeni arayışlara katkıda bulunan önemli bir unsurdur. Değişen ve çeşitlenen vatandaş tercihleri, kamuyu farklı kişi ya da gruplara farklı nitelikte hizmet sunmaya zorlamaktadır. Teknolojik alanda yaşanan gelişmeler de bu tür bir farklılaştırmaya imkân vermektedir.

Özel sektörün eğitim alanında önemli gelişmeler sağlaması kamu yönetiminin de bu tür taleplere cevap vermesi ihtiyacını doğurmuştur. Hızlı toplumsal değişimin ve teknolojik gelişmenin ışığında kamu hizmetlerinin bugünkü kapsam ve biçimde sunumuna devam

edilemeyecektir. Bunun için vatandaşların gittikçe artan beklentilerine ve toplumun karşı karşıya olduğu bazı sorun ve endişelere daha iyi yanıt verir konuma getirilmesi gerekmektedir. Vatandaşın gereksinimleriyle daha iyi uyuşan kaliteli bir eğitim hizmet sunumunu gerçekleştirmek için idarenin içinde olduğu örgütsel zorunluluklar dikkate alınmamalıdır. Yeni teknolojinin olanaklarını kullanarak idareyi daha basit ve daha kolay ulaşılr kılmak için reform çalışmaları kesintisiz olarak sürdürülmelidir.

Eğitimde yerelleşme ve katılım, katılımcı demokrasinin gelişmesine paralel bir çizgi izlemiştir. Yerinden yönetim uygulamalarından beklenen temel yarar, öğrenci başarısına olacak olumlu katılardır. Yerinden yönetimle ilgili tek bir model olmayıp ülkelere göre modeller ve uygulamalar farklılaşmaktadır. Ancak bu tartışmalarda üzerinde durulan temel kavram katılımdır (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc).

3. 2. KÜRESELLEŞMENİN EĞİTİMSEL BOYUTU

21. yüzyılın en belirgin özelliği, değişimdir diyebiliriz. Bunu bilişim teknolojilerindeki gelişmeler ve bu teknoloji sayesinde hızlı bilgi alış verişi doğurmuştur. Bilişim teknolojilerinin gelişmesi yeni kültür ve uygarlıklarla etkileşimi kolaylaştırmıştır, bilgiyi edinme ve elde edilenlerden uygun olanı seçme ve bunları paylaşmayı sağlamıştır. Bundan dolayıdır ki küreselleşme kavramı bu denli ön plana çıkmıştır. Yüzyılımızdaki baş döndürücü değişim ve bilginin göz kamaştırıcı bir hızla yayılması toplumların dokusunda da değişimlere neden olmaktadır Hemen her alanda meydana gelen gelişmeler yeni değerler de ortaya koymaktadır.

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte oluşan bu yeni değerler karşısında tarihten günümüze taşıdığımız kendi değerlerimizi koruyabilmemiz, yeni oluşan değerler karşısında yok olmadan dönüşüm sağlayabilmemiz için eğitim alanında gerekli çalışmaları yürütmeye başlamak önem arz etmektedir (Arslan, 2004:3).

Eğitim kurumunun görev ve sorumlulukları, yeni bilgiler üretmek, üretilen bilginin toplumda paylaşımına açılmasını sağlamak ve toplumun birikimleri olan kültürel değerleri yeni kuşaklara aktararak, bireylere demokratik bilgi, anlayış ve tutumları kazandırmak, bireylerin hem kendi toplumlarına hem de dünyaya uyumunu sağlamak ve kolaylaştırmak olarak sıralanabilir. Dolayısıyla toplumsal değişmeye uyum sağlayabilecek, değişimle birlikte yenilenecek görev ve sorumlulukları üstlenmesi beklenen insan kaynaklarının hazırlanmasının eğitim kurumunun sorumluluğunda olduğu düşünülebilir (Şen, 2007:179).

Eğitim kurumlarının ve eğitim sisteminin değişimiyle ancak çağın getirdiği hızlı değişime ayak uydurulabilir.

Dolayısıyla bilgi çağında gerçekleşen değişimler, küreselleşme ve küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni paradigmlar eğitim sistemlerinde, yaklaşımlarında ve süreçlerinde kaçınılmaz değişme ve gelişmelerin yapılmasını zorunlu kılmıştır. Şişman (2006)'ın da belirttiği gibi, birçok alanda söz konusu olan küreselleşme, eğitimi de etki altına almaktadır. Bilişim sistemlerindeki gelişmeler, eğitim ve öğretimi okulla sınırlı olmaktan çıkarmakta, her yerde ve her zaman yaşam boyu eğitim anlayışının kurumsallaşması gündeme gelmektedir. Tüm bu gelişmelerin yanı sıra, bilgi teknolojileri de eğitimin doğasını ve şeklini değiştirmeye başlamıştır (Tatlídil ve Gúnder,2013:269).

Küreselleşmenin etkilerinden kurtulamayan toplumlarda nitelikli ve ulusal bir eğitim sistemi geliştirmenin değişkenleri ortadan kalkmış olur. Nitelikli ve ulusal bir eğitimin temel dinamikleri, toplumların kendi değerlerinin yani kendi ulusal kúltürünün ürünü olmak durumundadırlar.

Eğitimde reform ve eğitim sistemlerini 21. yüzyıla hazırlama çalışmaları her toplumun üzerinde durduğu bir konu olmuştur. Ekonomide gözlenen küreselleşme ve uluslararası rekabet, her úlkeyi eğitim sistemini çağın ihtiyaçlarına göre yeniden ele almaya zorlamaktadır (Özdemir, 1997:55).

Küreselleşen dünyada okullardan, vatandaş yetiştirmekten çok küresel ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirmesi beklenmektedir. Eğitimle demokrat vatandaşlar yetiştirme yerine, bilgi ekonomisine uyum sağlayacak işgücü yetiştirme konusu önem kazanmıştır. Böylece eğitim kurumları, piyasa kavramları ile tanımlanmaya başlanmış, giderek eğitimin piyasalaşması konusu gündeme gelmiştir (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc).

Súratle değişimin ve dönüşümün gerçekleştiği günümüzde toplumlar, sosyal, siyasal, kúltürel, ekonomik vb. yönlerden çeşitli gelişmelere tanıklık etmektedirler. Şüphesiz, bu değişimden ve dönüşümden en fazla etkilenen alanların başında eğitim gelmektedir. Genel olarak bireylerde istenilen yönde davranış değişikliği meydana getirme süreci olarak tanımlanan eğitim, hangi boyutuyla gerçekleştirilirse gerçekleştirilsin (formal ya da informal), insanlık tarihi ile paralel uzun bir geçmişe sahiptir. Dünden bugüne insanoğlu fizyolojik ihtiyaçlarının yanında çevresini tanıma, keşfetme, anlama gibi ihtiyaçlarını da gidermeye çalışmaktadır. Bu yönüyle, bilginin üretilmesi, geliştirilmesi ve yarınlara aktarılması için insanlar yoğun çaba göstermişler ve hala da göstermektedirler (Genç, Eryaman,2008:90).

Küreselleşmenin hedeflediği insan tipi de değişmiştir. Bilgiyi kullanan insan ön plana çıkmıştır. Küreselleşmenin en tipik göstergeleri, dünyanın tek pazar haline gelmesi ve bilginin maliyetinin düşmesidir. Böylece herkes ona kolayca ulaştığı için bilgiye sahip olma değil, onu yorumlama önem kazanmıştır. Küreselleşme ile eğitim anlayışlarının, yapılanmalarının ve uygulamalarının büyük değişimlere uğramasının ne kadar kaçınılmaz olduğu çok açıktır. Bu değişimler sonucunda artık insanın bağımsız bir birey olma gerekliliği her dönemden daha çok ön plana çıkmıştır. Geleceğin toplum yapılarında sorun çözen, araştıran, güçlü birey anlayışı ön plana çıkacaktır. Bu nedenle böyle bir insan tipini yetiştirmek eğitim sistemlerinin önündeki önemli bir sorundur. Güçlü birey yetiştirme amacı, örgün eğitim olduğu kadar yetişkin eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Güçlü bireyin yetişmesi yetişkinlik dönemindeki insanlar için de önemli bir ihtiyaçtır ve bu ihtiyacın karşılanması, hayat boyu sürer; hayat boyu eğitim kavram ve uygulamalarını gerektirir (Akçay, 2000: www.dhgm.meb.gov.tr).

Küreselleşme süreciyle birlikte eğitim kurumlarında bir slogan haline gelen “öğrenmeyi öğrenme” ve “yaşam boyu öğrenme” yalnızca bir söylem ya da felsefe olarak kalmamış aynı zamanda eğitim programlarında yapılan güncelleme ve değişikliklerle de uygulama haline gelmiştir. Günümüz toplumunda, okulun, ders programlarının, öğretmenlerin, anne-babaların ve hatta öğrencilerin tanımı değişmiştir. Okul, sadece belirli bilgi ve becerilerin verildiği bir kurum değil, aynı zamanda toplumu şekillendiren ve özellikle yükseköğretim kurumlarının önderliğinde toplumsal kalkınmaya yön ve hız veren bir kurum olmak zorundadır. Ders programları, öğrencilere sadece belirli bilgileri aktaran bir anlayış içinde değil, onları gerçek hayata hazırlayan, hayatın gerçeklerinin sentezlendiği bir yaklaşımla düzenlenmelidir. Öğretmenlerin görevi, sadece bilgiyi aktarmak değil, öğrencilere yol gösteren bir rehber ve lider olmaktır. Aynı zamanda, anne-babaların okula ve ders programlarına ilişkin daha fazla katılımı ve birlikteliği desteklenmelidir. Artık, eğitimin merkezindeki olgu, öğrencidir, öğrenen bireydir (Çalık ve Sezgin, 2005: 63).

Uluslararası arenada yaşanan gelişmeler ve küreselleşme olgusu da yeni eğitim yönetimi ve getirilerine destekler durumdadır. Küreselleşme ile beraber yeni eğitim yönetimi sisteminin, ulusal boyutun dışında uluslararası platformda da kendini gösterecek kararlar ve uygulamalar içinde olması gerekmektedir. Nüfus artışının durması, aktif nüfusla pasif nüfus arasında dengelerin değişmesi ve bunun devamı olarak sosyal güvenlik harcamalarında ortaya çıkan artı ve bunun gelecekte yol açacağı sıkıntılar, kamu kesiminin sorgulanması sonucunu doğurmuştur. Kuramsal ve akademik alanda son yaşananlar ve yapılan çalışmalar da yeni arayışlara katkıda bulunan önemli bir unsurdur. Farklılaşan ve çeşitlenen vatandaş istekleri,

kamuyu farklı kişi ya da gruplara farklı nitelikte hizmet vermesini gerektirmektedir. Teknolojik alanda yaşanan son değişimler bu tür bir farklılaştırmaya imkân vermektedir.

Küreselleşme ve eğitim, eğitimin küreselleşmesi denince akla gelen eğitim yöntem, süreç ve yönetiminde gelişmiş ülkelerle bütünleşmek olmaktadır. Ancak eğitim sadece küreselleşmeye uyum ya da bütünleşme sorunu için değil, aynı zamanda küreselleşmenin yarattığı sorunları aşmak için bir araçtır. Toplumların ve bireylerin, küreselleşmenin doğuracağı muhtemel sonuçlara karşılık önlem alabilecek ve değişimlerden yarar sağlayabilecek yetilere sahip olmaları gerekmektedir (Akçay, 2003:4). Bu nedenle, var olan gelişmeleri önceden sezinleyip değişimlere ayak uydurabilecek bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmalıdır. Bu bireyleri yetiştirecek, olan yerler eğitim kurumlarıdır.

Küresel düzeyde ortaya çıkan gelişmeler beraberinde mevcut eğitim sistemlerinde değişimi de gerekli kılmıştır. Günümüzde eğitimi de içine alan, ekonomik çıkar/ verimlilik/ kâr güduları eğitim yapılarının değişmesine güçlü bir şekilde etki eden faktörler arasında yer almaktadır. Bu faktörler açısından ele aldığımızda eğitim sisteminin daha çok piyasada yer alan işletmeler için ekonomik amaçlı kar etme aracı olarak kullanıldığı görülmektedir

Küreselleşmenin beraberinde getirdiği değişimlerle birlikte gereksinme duyulan insan profili değişmiştir. Bu noktada bilgiyi kullanan insan yarış platformunda birinci sırayı almıştır. Çünkü küreselleşme süreci ile birlikte dünya tek pazar haline gelmiş ve bilginin maliyeti düşmüştür. Böylelikle kolay ulaşılır bilgi önem kaybederken bilgiyi yorumlama önem kazanmıştır Bu noktada öncelikle yapılması gereken, küreselleşmenin gerektirdiği kriterler doğrultusunda eğitim alanında öncelikli amaçların ne olduğunu saptamaktır.

Sistem için gerekli amaçlar saptandıktan sonra eğitim sistemlerin önündeki en önemli sorun böyle bir insan tipini yetiştirmektir. Güçlü birey yetiştirme amacı, örgün eğitim sistemleriyle birlikte yetişkin eğitim sistemlerini de etkilemektedir. Bu noktada yetişkinlik dönemindeki insanların eğitimi ve bu kişilere duyulan ihtiyacın karşılanması, hayat boyu sürer; bu süreç beraberinde hayat boyu eğitim kavramını ve uygulamalarını gerektirir.

Bu bakımdan sürekli öğrenme, gerek ülke gerekse kurum ve kuruluşlar bazında rekabetin en önemli kilit noktasıdır. Bireyleri güçlü ve donanımlı olmaya zorlayan böylesine büyük ve derin rekabeti tamamlayabilmek ve başarmayı sağlamak ancak eğitim yoluyla sağlanabilir. Rekabetçi bir eğitimin en başta sahip olması gereken yapısal özellik ise esnekliktir (Şen, 2007:180).

Sürekli öğrenme, ülke kurum ve kuruluşlar için rekabette avantajın temel anahtarı olacaktır. Tüm örgütler sürekli öğrenme yollarını uygulamalıdır. Refah artışı ve toplumda

eğitim talebinin artması ile eğitim giderek ortaöğretim düzeyinde yaygınlaşmakta, öğretim süreleri uzamakla, ancak bilgi ve teknolojiye sağlanan gelişmeler giderek bu eğitim düzeylerini de işlevsizleştirmektedir (Tomul, 2002:81).

Bu yönelimler küreselleşmede özellikle yetişkin eğitiminin önem kazanmasını da beraberinde getirmiştir. Yetişkinlerin eğitim anlayış, yapılanma ve uygulamalarındaki büyük değişmelere uyum sağlaması, bir çocuk ya da gençten çok daha zordur. Yetişkinin elinde en azından daha kısa zaman vardır. Deyim yerindeyse küreselleşme yetişkinleri hazırlıksız yakalamıştır. Çocukların ise yeni değişmelere uyum sağlayabilmesi çok daha kolaydır.

Bir başka değişim de eğitim sistemlerinin bireyselleşme ve kitleselleşme süreçlerini birlikte başarmak durumunda kalmasıdır. Küreselleşme ile mücadele edebilen sorun çözmeye becerisine sahip, güçlü birey tipi bireysel eğitim uygulamalarına ağırlık vermeyi gerektirirken, tüm dünyadaki gerek ülkeler arasında gerekse ülkeler içinde yaygın bir sorun haline alan eğitimsel eşitsizlik sorunları da kitlesel eğitim seferberliklerini gerektirmektedir. Eğitim sistemleri bir taraftan bireylerin tek karakter olarak kendi kendine gelişmesine izin verir ve yönlendirirken, diğer taraftan da dünya kültürünü düzenli olarak oluşturmayı hedefleyen bir yapı ve anlayışta olmalıdırlar.

Tüm bu değişim gereklilikleri, üniversite eğitimini küresel eğitimde ön plana çıkarmaktadır. Eğitim düzeyini arttırmak isteyen bireylerin sayısının hızla artması ve yaş gruplarının sadece gençleri değil tüm kesimleri kapsayacak şekilde değişmesi, üniversitelerin küresel gereklerle donatılmasını ve yapısını bu niteliklere göre değiştirmesini gerekli kılmaktadır. Üniversiteler sadece gençlere değil her yaş grubuna hizmet verecek şekilde yapılanmalıdırlar (Akçay, 2003:5).

Eğitim sistemimiz, küreselleşme sonucu toplumumuzda meydana gelen değişikliklere göre kendini düzenleme gereği duymuştur. Bu nedenle eğitimin amaçlarında, öğretmen ve öğrenci rollerinde, öğretim yöntemlerinde, eğitim teknolojilerinde, okulun işlevinde, eğitim yönetimi anlayışında ve programlarda çeşitli yenilikler yapılarak değişime uyum sağlanmaya çalışılmıştır

Küresel çağda eğitim sürecindeki değişimde aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulacaktır.

Bilginin temel alındığı eğitim programları izlenecektir. Çocuklara daha fazla düşünme, tartışma ve araştırma ortamı hazırlanacak; böylece, serbest düşünen, tartışan, araştıran ve bulduklarını değerlendirebilen bir toplum yapısı oluşturulacaktır. Yetişkinler eğitim süreci dışında bırakılmayacak; eğitim ve teknolojiye uyumları konusunda sürekli eğitilmeleri

gerekecektir. Dersler ansiklopedik bilgileri yüklemek yerine, konuları ve olayları derinliğine anlamayı ve eleştirel düşünmeyi esas alacaktır. Okullar, öğrencileri gelecek için gerekli bilgiyle yüklemek yerine, okulda verilen bilgilerin yaşam boyu yetmeyeceği görüşünden hareketle öğrenmeyi öğrenmeye geçilecektir. Eğitimde sadece sözel ve sayısal zekayı geliştirmek yerine, görsel, kinestetik, ritmik ve benlik gelişimini de içine alan çok yönlü zihin gelişimi hedeflenecektir. Yeni dönemde eğitimde beceri düzeyinin yükselmesi, bireyin kendini yetiştirme, geliştirme ve bireysel yeteneklerini sonuna kadar kullanması ön plana çıkacaktır (Numanoğlu, 1999:333).

A. Toffler'ın "Geleceğin cahili, okuyamayan değil; nasıl öğreneceğini bilmeyen kişi olacaktır" sözü, öğrenme yol ve yöntemlerini bilmenin yeni dönemdeki önemini açıkça ortaya koymaktadır (Boydak, 2001). Bütün bunlar, gelecekte birey ve toplumların şekillenmesinde en belirleyici etkenin bilgi olacağını göstermektedir. Yine A. Toffler'ın, "ilk çağlarda güçlü olan, endüstri çağında zengin olan kazanırdı; bilgi çağında ise bilgili olan kazanacaktır" sözü, önümüzdeki dönemde bireyin, kurumun veya toplumun başarısının bilgiyi üretme ve kullanmadaki etkinliğine bağlı olacağını göstermektedir. Küreselleşme sürecinin öğretmeni de bu nitelikteki bireyi yetiştirmede yetkin ve bu özelliklere paralel donanımlarla yüklü olmalıdır. Öğretmenlerin, değişik kültürlere sahip, sosyal yönden zayıf öğrencilerin öğrenmelerini gerçekleştirebilen; mevcut çatışmalarını barışçıl yollarla çözebilen, birbirinin kişiliklerine ve kültürlerine saygı duyan ve toplumsal sorumluluk taşıyan yurttaşlar olmalarına yardım etmeleri önemlidir. Eğitim konusunda klasik yaklaşımların etkisini giderek yitirmeye başladığını söylemek mümkündür. Değişik kültürel ve sosyal ortamlardan gelen öğrencilerin yaşamlarına duyarlılık gösteren, eğitimin sürekliliğine, yani yaşam boyu eğitim olgusuna inanan, işbirliğine ve grupla çalışmaya yatkın ve öğrenmeyi derin kişisel bir etkinlik olarak gören bireylerin yetiştirilmesini sağlayacak modellerin uygulanmasına gereksinim vardır (Yurdabakan, 2002:62).

Her dönemde eğitim sistemi, okul yoluyla toplumun kültür mirasının aktarılması, çocuğun toplumsallaşması, topluma birlik ve dayanışma ruhu verme, yenilikçi ve değişmeyi sağlayıcı eleman yetiştirme gibi işlevleri yerine getirmiştir. Bunu başarabilmek için eğitimin kendisini yeniliğe taşıması, okulun da bu süreçte düzenleyici ve uyumlayıcı bir kurum olması gerekmiştir (Tezcan, 1992:48-51).

Okulun işlevleri sadece bunlarla sınırlı değildir. Ekonomik işlev önceki dönemlerde olduğu gibi bugün de okulun önemli işlevlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Ekonomik gereksinimler insan kaynaklarının etkili kullanımını ve tüm gençliğin iş yaşamına hazır hale

getirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bilgi-teknoloji yoğun bir toplumda yaşayabilmek, daha iyi çalışma olanaklarına kavuşmak yeni dönemde gençliğin en önemli hedefleri arasında yer alacaktır. Eğitilmiş genç nüfusa bu olanakları sunma işlevi okullara yüklenmiş durumdadır. Çevrede meydana gelen değişikliklere duyarlı, gerekli kararları hızlı ve doğru biçimde alabilen, değişimin gereklerini en kısa zamanda programlara yansıtabilen bir okul kimliği geliştirmek temel ihtiyaç haline gelmiştir (Doğan, 1997: 13-14). İşe girmede aranan koşulların gittikçe daha özel ve uzmanlık gerektirecek bilgi ve becerilere dayanması, okulun görevlerinin çeşitlenerek artmasını, okuldaki eğitimin gelişen ve değişen teknolojiye ayak uyduracak biçimde daha sistemli, açık ve kesintisiz yapılmasını zorunlu hale getirmiştir (Tan ve diğerleri, 2002:8).

Bilgi toplumunda okula duyulan gereksinim göreceli olarak azalmış, öğrenme okul sınırlarının dışına taşmış, daha hızlı ve keyifli hale gelmiş olmakla birlikte bu durum, okulun bilgi üretmedeki önemini azaltmamış; tam tersine okulun bu konudaki önemi daha da artmıştır. Çünkü bilgi toplumunda bilgi hem daha yoğun, hem de nitelik olarak daha karmaşık hale gelmiştir. Bilginin yoğun ve karmaşık olması onu alıp kullanacak bireylere sınırlılık yaratmaktadır. Okul bu süreçte bireyleri daha bilinçli ve seçici olmaya yönelterek, öğrenmenin yol ve yöntemlerini keşfetmelerini sağlayarak ve bilgiye ulaşma yollarını daha sistemli hale getirerek onlara daha geniş bir hareket alanı yaratabilir (Balay, 2004.69).

Sürekli rekabet içinde olan dünyada ulusların geleceği kaliteli bir eğitime bağlıdır. Eğitimin kalitesi ile doğrudan ilgili olan dünyanın yetişmiş insan gücünü karşılama yarışında, okulların kendilerine düşen görevi daha ciddiye almaları ve aynı zamanda da okullar için rekabetin giderek artmasının sağlanması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Dünyada ve Türkiye'de eğitimin kalitesine ilişkin standartların konulması ve geliştirilmesi görüşü giderek yaygınlaşmaktadır. Ancak sistemin en stratejik unsurunun insan olması, endüstri sektöründen farklı olarak eğitim-öğretim sürecinin standartlaşmasını güçleştirmektedir. Öte yandan bireye kazandırılan bilgi ve becerilerin davranışa dönüş türünü ölçmek oldukça güçtür. Küreselleşen dünyada yukarıda sözü edilen üçüncü dalganın yani Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi anlayışının eğitim kurumlarına girmesi kaçınılmazdır. Eğitimde kalitenin tanımlanmasında karşılaşılan güçlükler ve eğitim sürecinde kaliteyi etkileyen unsurların endüstrideki kadar somut olmayışı, hizmet veren ile hizmet alan arasındaki farklı ilişkiler, bu yönetim anlayışının anlaşılmasını ve uygulanmasını güçleştirmektedir (Karacan, vd, [www. Mevzuatdergisi .com/2007/04/03.htm](http://www.Mevzuatdergisi.com/2007/04/03.htm)).

Küreselleşmenin toplumların önüne koyduğu dev sorun, küreselleşen dünya ve yoksullaşan insanlardır. Aslında tüm ilgili dünya kurumlarının ve eğitim sektörünün uğraşması

gereken tek sorun budur. Dünya Bankası Başkanı James Wolfensohn 11 Mayıs (2002)'de İtalya'nın başkenti Roma'da yapılan Glocal Forum konferansında: "Dünya'daki yoksulluğa çözüm bulunmadan barışın sağlanamayacağını" savunurken aynı gerçeğin altını çizmiştir. Dünya Bankası raporları da küreselleşen sermayenin yoksulluğu arttırdığını ortaya koymaktadır.

2001 Dünya Kalkınma Raporu, dünyadaki ekonomik kalkınmanın yoksul insanlara iyi yaşama şartlarını oluşturmada yetersiz kaldığı belirtilerek yeni dünya düzeninin ülkeler arasındaki gelir uçurumunu nasıl daha da büyüttüğünü ve yoksulluğu nasıl artırdığını ortaya koymuştur. Rapora göre, Dünya'da 2.8 milyar insan günde iki dolardan daha az bir gelirle hayatını sürdürüyor. Son yüzyılda insanların durumu, geçmişe kıyasla iyileşmiş olmasına ve küresel zenginlik, küresel bağlantılar ve teknolojik imkanlar hiç bu kadar büyük olmamasına rağmen, bu yoksulluk sürmektedir.

Ülkelerin kendi içinde de yoksulluk oranları genellikle çok büyük farklılıklar göstermektedir. Latin Amerika'da, okullaşma oranı yerli gruplarda, yerli olmayan gruplara kıyasla çok daha düşüktür. Güney Asya'da, kadınların eğitim aldığı yıl sayısı, erkeklerinkinin ancak yarısı kadardır ve kızların ortaokullara kaydolma oranı, erkek çocuklarının sadece üçte ikisi kadardır. Küresel değişimler beraberinde gerek ülkesel, gerekse ülkelerarası bazda eğitimsel eşitsizlikleri arttırmaktadır. Bu açıdan küreselleşme, yoksullar ve eğitimsiz kesimler için daha büyük tehlikedir. Ülkelerin eğitimsel yoksunluk içindeki coğrafi bölgeleri, sosyal sınıfları, yaş ve nüfus grupları iyi belirlenmeli ve bu yoksunluktan kurtarılmalıdır. Aynı eşitsizlikler ülkeler arasında da vardır. Son dönemde yapılan araştırmalarda eğitim göstergelerindeki derinleşen eşitsizliklere dikkat çekilmektedir. Eğitimsel yoksunluk içinde bulunan kesim ve ülkelerin bu durumdan kurtulmalarının yolu da eğitimdeki yeni atılımların gerçekleştirilmeleridir. Ancak son yıllarda yoksul ülkelerin eğitim yatırımları daha da azalmıştır. Dünya Bankası Raporu'ndaki yoksulluk hakkındaki ifadeler ve bu konudaki öneriler şu saptamaları yapmaya olanak vermektedir

a) Küreselleşme yoksulluğu arttırmıştır.

b) Gelir uçurumları, ülkeler arasında olduğu kadar ülkeler içinde de söz konusudur.

c) Yoksulluk çok boyutlu bir kavramdır; sadece düşük gelir ve düşük tüketim olmakla kalmayıp, aynı zamanda eğitim eksikliği, kötü beslenme ve kötü sağlık anlamına da gelmektedir. Okumaz-yazmazlık, yetersiz okullaşma ve cinsiyet eşitsizliği yoksullukla ilgilidir.

Gerek DB raporları, gerekse alandaki diğer araştırmalar, eğitimsel yetersizliklerin yoksullukla açık ilişkisini ortaya koymaktadır. Yetersiz eğitim düzeyini yükseltmek için

yapılan her türlü girişim yoksullukla yapılan mücadele anlamına gelmektedir. Özellikle cinsiyet, kır-kent ve bölgesel eğitim eşitsizlikleri beraberinde yoksullukları da getirmektedir. Eğitimsel eşitsizliklerin ve yetersiz eğitim görünümünün ortaya koyduğu durumun adı “eğitimsel yoksunluk”tur (Akçay, 2003).

Eğitimin küresel kapitalizmin ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılmasına yönelik sahte sosyal adaletçi ve özgürlükçü argümanlarının aksine, bugün OECD ülkeleri hariç tüm dünyada eğitim yatırımları ciddi bir biçimde azalmıştır. Aynı zamanda ekonominin genel göstergelerinde yoksullar aleyhine oluşan eşitsizlikler de eğitimde gerilemeye neden olmuştur. Bunun sonucunda hem çocuk ve gençlerin okullaşma oranları kayda değer düzeyde düşmüş, hem de eğitimde kalitesizleşme artmıştır (Sayılan, 2007; Çınar, , 2009: 14-30).

Küresel bilgi toplumunda eğitimsel değişim, yeni döneme uyum sağlayabilen öğrencilerin yetiştirilmesini, bunun için eğitim programlarında değişikliğe gitmenin gereğini ifade eder. Bu bağlamda daha okul yıllarında küresel düşünen öğrenciler yetiştirilir. Küresel düzeyde sorumluluk üstlenen ve tutum oluşturan gençlik yetiştirmek amaçlanır. Bu gençlik, küresel düzeyde en uygun duruşu sergilerken, aynı zamanda yerel gerekleri de göz ardı etmeyen bir gençliktir (Tezcan, 2002: 57).

Küresel eğitim uygulamalarında, yaşanabilir bir gelecek oluşturmak için tüm temel stratejik öğeleri sunma, uzlaşmayı sağlama, kaderciliği ve ilgisizliği ortadan kaldırma vardır. Ayrıca değişimci ve barışçıl bir dünya yaratmak için ortak tutkuları olan, dünyaya açık, kendine güvenen, eşitliği savunan, kültürel ve tinsel zenginliğe önem veren öğrencilerin yetiştirilmesi amaçlanır (Doğan, 2002: 90). Ülkeler içinde ve ülkeler arasında eşitsizlikleri ve dengesizlikleri besleyen süreçler dur durak bilmezken, bireylerin ve toplumların daha iyi, daha insancıl ve daha barışçıl bir geleceğe doğru nasıl yol alacakları ve bunu nasıl başaracakları bir başka tartışma konusudur. Rekabet ve işbirliği kavramları bu süreçte en fazla öne çıkacak kavramlar olarak görünmektedir. Bilgi toplumunun öğrencileri, teknolojinin imkânlarından yararlanarak projeler üretebilen, farklı proje gruplarında çalışabilen, ekiple çalışma becerisine sahip, bağımsız düşünebilen, hayal gücü yüksek, mantıklı kararlar alabilen, aktif katılımcı, bilgiyi arayan, düşünen, üretken, önyargısız ve her türlü düşünceye saygılı bireyler olacaklardır (Numanoğlu, 1999:348) .

Yine Çalık ve Sezgin (2005, s.102) de günümüzün eğitim program ve uygulamalarında doğadan, çevreden izole olmaktan çok çevreyle uyumun, baskıcı ve bireysel olmaktan çok işbirliğinin ve dünya çapında tüm kültürlerle saygı duyulması gerektiği görüşünün vurgulanmasını önermektedir. Öğrenci merkezli eğitim anlayışının temel felsefesi 21. yüzyıl

yaşam anlayışının bireysel farklılıkları yaşamın merkezine taşımasından kaynaklanmaktadır. Belki bu nedenle küreselleşerek değişen dünyada eğitim programları öğrencilerin kimlikleri kadar kişiliklerinin özgürleşmesini hedeflemektedir (Tatlıdil ve Esgin Gündel 2013).

1. Küreselleşme, bağımsız, güçlü, sorun çözen, girişimci, risk alabilen bireyler gerektirmektedir. Bu insanı yetiştirecek olan da eğitim sistemleridir. Eğitim sistemleri, böyle niteliklere sahip insanları yetiştirebilecek şekilde yapılanmalıdır. Bu yapılanma içinde öğrenmeyi öğrenme, takımla ve işbirliği içinde öğrenme gibi yöntemlerin özel bir önemi ve yeri vardır.

2. Küreselleşmenin gerektirdiği insan tipini yetiştirecek okulda öğretmenlerde de böyle insanları yetiştirme yeterliğine sahip öğretmenlere gereksinim vardır.

3. Küreselleşme, eğitimin özellikle ülkemizde giderek ilköğretimden ortaöğretim düzeyinde yaygınlaşmasına, öğretim süresinin uzamasına, yükseköğretimin önem kazanmasına yol açmaktadır. Bu öğretim basamaklarının işlevsizleşme sorunları çözülmeli, bu kurumların işlevlerini arttırmaları için gerekli -esnek yapı başta olmak üzere- yapılanmalara girişilmelidir.

4. Eğitim kurumları, bir taraftan bireylerin gereksinmelerini karşılamaya, diğer taraftan kitlesel eğitim yoksunluklarını azaltmaya yönelik eğitim uygulamalarını acilen yoğunlaştırmalıdır. Öğrenmenin küreselleşmesi, bilginin daha kolay kullanımı ve dağılımını sağlar, mesajların bireyselleşmesine neden olur. Küresel dünyada ve okulda bireyler için bireysel öğrenme hızlarına önem kazanır.

5. Özellikle eğitimsel yoksunluk içinde bulunanların saptanması, tanımlanması ve içinde buldukları yoksulluktan kurtulabilmeleri için çeşitli yeni ve özgün yetişkin eğitimi yöntem ve uygulamalarına gereksinim vardır. Bunun için öncelikle küresel eğitim olanaklarından yararlanamayan birey ve kesimler iyice belirlenmelidir

6. Bu öncelikli grupların ayrıntılı olarak ülke düzeyinde sayısal olarak belirlenmesinden sonra bu kesimlere yönelik eğitimsel girişimler sürdürülmelidir. Bu düzenleme, örgütlenme ve etkinliklerin çoğu yetişkin eğitimi alanında olacaktır. Özellikle yoksul insanların eğitimlerini iyileştirmek suretiyle yaşamlarını etkileyen kararları alma yeteneklerini artırmak ve cinsiyet, ırk, etnik köken ve sosyal statüye dayanan ayrımcılığı ortadan kaldırmak, önemli çözüm önerilerindedir. Bilgi piyasasının egemen olacağı küreselleşme, yoksullar ve eğitimsiz kesimler için de büyük tehlikeler taşımaktadır. Bu kesimler sistemin yaratacağı eğitimsel fırsatlardan yoksun kalabilir. Eğitimsel yoksunluk içindeki ülkeler, toplumsal kesimler, aileler ve bireyler, uluslararası ekonomik zenginlikteki artıştan ve bilgiye dayalı ekonominin sağlayacağı temel eğitim fırsat ve olanaklardan yararlanamazlar.

7. Küreselleşme beraberinde yetişkin eğitime kalkınmayı sağlama gibi önemli bir görev getirmektedir. Çünkü yetişkin eğitimi, kalkınmayı gerçekleştirip zenginleşmeyi sağlamada ayrıca bir işleve sahiptir. Gelişmekte olan ülkelerin yetişkin eğitimi sistemleri felsefelerini kalkınmayı gerçekleştirmek ve gelişmiş ülkelerin zenginlik düzeyine ulaşmak üzerine kurmalıdır. Bu felsefe gelişmiş ülkelerde bireysel gelişmeyi sağlamak gibi daha bireysel hedeflerle ilgili iken gelişmekte olan ülkelerde daha kitlesel niteliktedir.

8. Yetişkin eğitimi bağlamında olmamakla birlikte, bu sorunu çözüme çok önemli bir diğer düzenleme de yükseköğretime ilişkin olmalıdır. Yüksek öğretim uygulamaları küreselleşme ile birlikte giderek öğretimsel mekan olarak derslikten, okuldan uzaklaşarak işyerine, eve, bilgisayara ve internet ortamına doğru kaymaktadır. Öğrenciler zamandan ve mekandan bağımsız olarak öğrenme fırsatlarını seçmektedirler. Öğrenciler arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle, dışarıdaki ilgili alan uzmanlarıyla ve değişik bilgi kaynaklarıyla kendi istediği zamanda sadece programlanmış sınıf ve ders zamanlarında değil- internet olanaklarını kullanarak iletişim kurarlar.

Sonuç olarak okulların ve yetişkin eğitim sistemlerinin küreselleşmesi bireysel öğrenme hızlarına önem veren her yaşta, her bireye özel olarak hitap eden okullar haline dönüşmesi ve bunun için özel projelerin hazırlanarak uygulamaya konması ile daha kolay olacaktır. Böylelikle kendilerine önem verildiğini gören eğitimsel eşitsizlikler içinde yaşayan bireylerin özgüven kazanmaları kolaylaşacaktır (Akçay, 2003).

Medeniyetler ve uluslararasıdaki karşılıklı ilişki ve etkileşim, birbirini etkileme ve birbirinden etkilenme, yeni bir konu değildir. Her medeniyet ve kültür, karşılaştığı diğer kültür ve medeniyetlerden etkilenmiş, bazı kültür öğelerini almıştır. Kültürler arası etkileşim, doğal bir süreç, hatta bazen de yararlı bir süreç olarak görülebilir. Bugün yeryüzünde saf bir kültürün varlığından söz edebilmek de güçtür.

Giderek uluslararasıdaki karşılıklı bağımlılık ve etkileşim artmaktadır. Ulus devlet merkezli egemenlik anlayışı da zayıflamaktadır. Uluslararası yapılan bazı anlaşma ve sözleşmelere bağlı olarak uluslararası hukuk, ön plana çıkmaktadır. Bazı konular (insan hakları, çevre bilinci vb.) bütün dünyanın ortak ilgi alanına giren konular arasında yer almaya başlamaktadır. Giderek ulus devlet açısından mutlak egemenlikten bağımlı egemenliğe geçişten söz edilmektedir. Milliyetçilik, devletin egemenliği, devletin görevi, kültürel bütünleşme gibi kavramlar da yeniden tanımlanmaktadır.

Gelişmiş ülkelerde, özellikle geçen yüzyılın ikinci yarısından itibaren eğitim sistemlerinin örgütlenmesinde ve yönetiminde merkezîyetçilikten uzaklaşarak yerel eğitim

otoritelerinin, yerel yönetimlerin ve okulların yetkilendirilip güçlendirilmesi, eğitime geniş bir katılımın sağlanması çabaları yoğun olarak gündeme gelmeye başlamıştır. Yakın zamanlarda ise bu çalışmalar “okulun yeniden yapılandırılması” ve “okul merkezli yönetim” başlıkları altında yapılmaya başlanmıştır.

Eğitimde Yerelleşmenin Olası Riskleri

Eğitim sisteminde yerelleşmeden beklenen bazı yararlar yanında bir takım risklerden de söz edilebilir. Bunlardan birkaçı şöyledir:

- * Eğitim yönetiminde bazı grupların öne çıkması ve diğerlerinin dışlanması
- * Yönetim sürecinde yeterli bir temsilin sağlanamaması
- * Milli politikalardan sapma ve milli birliği tehdit ihtimalinin olması
- * Merkez örgütünün yönetsel gücünün zayıflaması
- * Mali denetimin güçleşmesi
- * Kaynak sağlama, dağıtım ve kullanmada eşitsizliklerin olması
- * Bölgeler arası eşitsizliklerin artması
- * Yönetimde nesnelliğin kaybolması

Dünyada hemen bütün ülkelerde eğitimde yeni arayışlar gündemdedir. Dünyada çeşitli alanlarda meydana gelen hızlı değişimler karşısında ülkeler eğitim sistemlerini sürekli bu değişimlere uyarlama çabası içindedir. Ancak özel sektörde daha çabuk gerçekleşen bu uyarlama durumu, kamu sektöründe pek de kolay ve hızlı olmamaktadır. Türkiye’de eğitim, ağırlıklı olarak bir kamu kurumu ve hizmeti olarak görülmektedir. Bu nedenle de değişim oldukça yavaş gerçekleşmektedir.

Eğitim ve okul stratejik bir kurumdur. Türkiye hızla değişen dünyaya liderlik edebilme ve gelecek yüzyıllarda süper bir devlet olarak varlığını sürdürmek istiyorsa, AB birliği dışındaki oluşum ve söylemlerde söz sahibi olacak alternatif stratejilere sahip olmalıdır. Ülke için nasıl bir gelecek kurgulanıyorsa eğitim ve okul da o geleceğin inşasına hizmet edecek bir yapı ve anlayışla ele alınmalıdır. Türkiye, bölgesinin en önemli devletlerinden birisi olmasına rağmen bu önemi içselleştirmiş bir eğitim sisteminden ve eğitim politikalarından mahrum oluşu düşündürücüdür. Türkiye, geleceğini başka ülkelere göre planlayamaz. Türkiye kendi geleceğini zengin geçmiş tarihi birikiminden yola çıkarak kurgulamalıdır. Bu bağlamda aşağıdaki öneriler getirilebilir: Eğitimde reform eğitim sisteminin bütün kademelerini kapsayacak biçimde birlikte bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Eğitim, sosyal, ekonomik, politik alanlarla ve hedeflerle birlikte düşünülmelidir. Öğrenmek isteyen herkese öğrenme fırsatları sağlanmalı, hiçbir öğrenci başarısızlıkla sistemin

dışında bırakılmamalıdır. Eğitim sistemi bilgi toplumu ve bilgi ekonomisine uygun bir yapıya kavuşturulmalıdır. Toplumun eğitime katılımı ve maddi desteği artırılmalıdır. Sosyal adalete engel teşkil eden özel dersaneler özel öğretim kurumlarına dönüştürülmelidir. Merkezi sınavların yerine daha kapsamlı alternatif öğrenci seçme yöntemleri geliştirilmelidir. Türkiye'nin eğitimle ilgili hedefleri Avrupa Birliği'nin eğitim hedeflerinin üstünde olmalıdır (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc). Bilgi toplumunda eğitimde yaşanan değişim okul yöneticilerinden beklentileri de değiştirmiştir. Bu değişim küresel ölçekte yaşanan çok yönlü değişimin bir sonucudur. John Naisbitt, geniş sosyal, politik, ekonomik ve teknolojik değişimleri anlatmada “megatrend” kavramını kullanmıştır. Ona göre 1980'lerde başlayan büyük değişim, insan ve toplumları oldukça farklı evrelere taşımıştır okul yöneticisi (Balcı, 2001:114).

- Yüksek düzeyde stratejik planlama kapasitesine sahip olmalı, olay ve ilişkilerin ardındaki büyük resmi görebilmelidir.

- Yüksek düzeyde pazarlama yeteneğine sahip olmalıdır.

- Okullara yeni pazarlama ilgileri yaratmalı ve yeniden yapılaşmış kamu fon kaynağı sağlamalıdır.

- Okulların, geniş bir öğrenci kesiminin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek program ve hizmetler sunabilmesini sağlamalıdır.

- Okulların, hayat boyu eğitimin bir parçası olmasını sağlamalıdır.

- Okulların, okul destek hizmetleri dağıtımının merkezi olmasını sağlamalıdır.

- Ulusal program çerçevelerinin, okulun özerk yapısını her koşulda azaltmadığının bilincinde olmalıdır.

- Toplumun, okullarının karar alma süreçlerine, geçmişe göre daha aktif bir katılım göstermelerini sağlamalıdır.

- Okulların amaç ve ürünlerine daha çok vurgu yapılacağını bilmeli, eğitim düzeyi oldukça yüksek bir toplumda öğrencilere en iyiyi sunmanın toplumun temel söylemi ve ilgisi haline geleceğini unutmamalıdır.

Kaliteyi artırma ve hizmetleri yaygınlaştırmaya dönük artan talepler beraberinde yeni okul yöneticiliğini öne çıkarmıştır. Okul yöneticileri artık okul liderleri olmak ve daha fazla inisiyatif almak zorundadırlar. Sistem, onlara bu yeterlilikleri kazandıracak mesleki gelişme ve yetişme olanakları sunmalı, onların hata yapmaya dayalı öğrenmelerini bir dereceye kadar hoş karşılamalıdır. Okul yöneticilerinin değişimi anlayabilmeleri ve yönetebilmeleri gerekmektedir. Etkili değişimi yakalayabilmeleri için de dönüşümcü liderliğin aktif rolüne uyum sağlamaları gerekmektedir. Çok kültürlü bir yapıda hiyerarşik karar alma yerine, okul

yöneticilerinin, çeşitli birey ve gruplara danışarak fikir birliğine ulaşmaları beklenmektedir. Stratejik planlama ve bireyin kendi değişimine ilişkin gündemi hazırlama kapasitesi önemli hale gelmiştir. Böylesine yüksek değişim hızının yaşandığı bir ortamda okul yöneticiliği hem zor hem de karmaşık bir uğraştır (Balcı, 2001:114). Sürekli rekabet içinde olan dünyada ulusların geleceği kaliteli bir eğitime bağlıdır. Eğitimin kalitesi ile doğrudan ilgili olan dünyanın yetişmiş insan gücünü karşılama yarışında, okulların kendilerine düşen görevi daha ciddiye almaları ve aynı zamanda da okular için rekabetin giderek artmasının sağlanması bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Artık okul yöneticisinin rollerinin, dar anlamda belli yeniliklerin uygulanmasını etkilemekten, okulda değişmeye liderlik etmeye doğru değiştiği görülmektedir. Bu, bir anlamda yönetim ve liderliğin farkıdır. Liderlik, misyon, güç işe odaklanma; yönetim ise planları desenleyip gerçekleştirmek, işleri yaptırmak ve insanlarla etkili biçimde çalışmaktır. Liderlik, bir vizyonu aktarma, ortak sahipliği başarma ve gelişimci planlama ile ilgilenirken; yönetici, kaynak sorunları ile ilgilenir ve eşgüdümlü çalışma için çaba harcar (Balcı, 2001:116). Vizyon, gelecekte ulaşmayı çok istediğimiz bir durumun, varmak istediğimiz noktanın resmidir. Vizyon, birlikte geleceğin resmini çizmek ve resmin birlikte çizildiğini hissettirmektir. O güçlü bir gelecek duygusudur. Bugünün olanaklarını aşarken, aynı zamanda bugünü yarına bağlayan entelektüel bir köprü, geçmişi haklı çıkarmak için değil, geleceğe bakmak için oluşturulan bir temeldir (Aytaç, 2003:2).

3.3. KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE POSTMODERN EĞİTİM SİSTEMİ

Postmodernizm terimi, “sonra” anlamındaki İngilizce post ön ekiyle “çağdaş, asrî” anlamındaki yine İngilizce modern kelimesinin birleşimiyle oluşturulmuş bir kelimedir. Türkçe karşılığı, “modernizm sonrası” ya da daha yaygın kullanımıyla “modernizm ötesi” olarak da düşünülebilir. Ancak “Postmodernizm o kadar çok kafa karıştırıcı ve karmaşık bir kavramdır ki hakkında tartışmalar hâlâ tamamlanamamış, hâlâ üzerinde herkesin fikir birliğine vardığı bir tanımla yapılamamıştır” (İnan, 2004:32). Postmodernizmin çıkış noktasını, modernizmin sorgulanması, biraz daha ileri bir adım olarak, modernizmin aşılması düşüncesi oluşturmaktadır.

“Modernizmin çok fazla akılcı, çok fazla işlevsel yapısından, özellikle gelişmiş, endüstrileşmiş ülkelerdeki, Batı’daki insanlar bıgınca, onların farklılaşma arayışları, biraz akıldan uzaklaşma, rasyonellikten uzaklaşma her şeyin işlevsel olmasından uzaklaşma

hayalleri” doğmuş (Baran, Esitgin ve Gürel, 2004:161); böylece postmodernizm için uygun bir zemin oluşmuştur. Nihayet insanların bütün düşünce sistemlerine ve bunlara ait ilkelere inancını yitirmesine sebep olan gelişmelerden sonra postmodernizm ortaya çıkmıştır. Bu anlamda İkinci Dünya Savaşı’na kadar bütün Dünya’da yaşanan olumsuzluklar ve savaşın getirdiği yıkımın önemli bir etkisi olmuştur. Postmodernizm, bundan sonraki dönemlerde pek çok aydının ve sanatçının gündemine girmiş; 1980’li yıllarda ise gündemi en çok meşgul eden tartışmaların kaynağını oluşturur hâle gelmiştir (Yavuz, 2007:1).

Gerek İngiltere’deki sanayi devrimi, gerekse Fransa’daki siyasal devrim ve bilimsel ussallığın laikleştirici etkisinin öncülük ettiği dönem olarak “Modernite” ve on dokuzuncu yüzyılın sonlarına doğru toplumsal bilimlerde bir paradigma değişimi ifade eden Modernizm artık aşılmıştır.

“Postmodernizm” denen yeni bir çağ bazı ülkelerde başlamıştır. Postmodernizm, kültürel açıdan yeni biçimsel özelliklere yeni bir toplumsal yaşam tipine ve yeni bir ekonomik düzene işaret eden bir dönemdir.

Sanayi sonrası toplumu ifade eden ve bugün yeni bir uygarlığı, çağı temsil eden postmodernizm, geniş kapsamlı bir kavramdır. Mimari, sanat, politika, ekonomi gibi çok geniş bir alanı kapsayan ve her birinde kendine özgü özellikler taşıyan postmodernizm, eğitim alanında da yenilikleri, yeni anlayışları beraberinde getirmektedir.

Postmodern çağdaki eğitim ise; bir önceki dönem olan sanayi toplumundan oldukça farklıdır. Örneğin sanayi toplumunda çocuklar, kendilerine gösterilen yerlerde oturmuş sert adımlarla yürümeyi öğrenmiş, ders saatleri zillerle başlayıp bitmiştir. Bireycilikten uzak, sert ve katı gruplandırma sistemleri notlarla değerlendirme, öğretmenin otoriter tutumu sanayi Dönemi eğitiminden belirgin özelliklerdir. Kuşkusuz bunların ağırlığı, toplum tiplerine göre değişiyordu. Nitekim gelişmekte olan modernleşen ülkelerde bu özellik çok belirgindi.

Eğitimdeki yenilikler, kuşkusuz gençliği doğuran etkilerdir. Bu yenilikler, sanayi dönemindeki eğitimin özellikler aşan niteliktedir ve bunlar eğitim alternatifleri olarak ortaya çıkmıştır. Kuşkusuz bu alternatif eğitim örnekleri çok çeşitlilik göstermektedir.

Sanayi sonrası çağda makineler tek düze işleri yaparken, insanlar da bilgi, zekâ ve yaratıcılıklarını kullanabilecekleri işlerle uğraşacaklardır. Artık çalışan kimseler, yaptıkları işlere eleştirel bir bakış açısı getirecek, en güç koşullarda yolunu çizebilecek, sürekli değişen bir çevrede yeni ilişkiler ve geleceği bütün incelikleriyle kavrayabilecek kişilerdir. Bu nedenlerle gençlerin eğitiminde, onlara gelecekle ilgili her çeşit olasılıklar ve görünürdeki değişiklikler öğretilmelidir (Tezcan, 2002:1-2-3).

3.3.1. ALVİN TOFFLER’A GÖRE POSTMODERNİZMDE EĞİTİM

A.Toffler, bugün okulların ileriye değil de geriye dönük bir sistemin savunuculuğunu yaptığından yakınmaktadır. Sanayi toplumlarında bile okullar gelecekteki amaç ve olayların yapısını anlayabilmek için daha çok özen gösterilmesi gerekecektir. Toffler şöyle diyor:” Artık sokaktaki adam için, geçmişi anlamak yeterli değildir. Onun için şimdiki anlamak yeterli değildir; çünkü şimdi, içinde bulunduğumuz çevre, kısa bir süre sonra yitip gidebilir. Sokaktaki adam, değişimin yönünü ve hızını kestirmek zorundadır. Geleceğe dönük yinelenen, uzun süreli varsayımlar oluşturmayı öğrenmelidir. Kuşkusuz aynı zorluk, onun öğretmenleri için de söz konusudur. Öyleyse üstün sanayi özgü eğitimi yaratmak için, geleceğin birbirini izleyen değişik görüntülerini üretmemeliyiz. İşlerle, mesleklerle, iş eğitimiyle, aile biçimleriyle, insan ilişkileriyle ilgili varsayımları ortaya koymalıyız.”

“Geleceğin okullarında çocuk, çok değişik deneyler içinde bulunacaktır. Birçok öğretmenli ve tek öğrencili sınıflar, birçok öğretmen ve bir öğrenci topluluğundan oluşan sınıflar olacaktır. Öğrenciler geçici görev toplulukları proje grupları olarak çalışacaklardır. Öğrenciler sürekli grup değiştirecek, zaman zaman bir başına çalışacaklardır. Tüm bunlardan amaç, çocuğu geleceğin kalıcı olmayan organizasyonlarına hazırlamaktır.”

“Çocuklara şimdiki oranla daha geniş seçme olanakları sunulmalıdır. Uzun süreli bağlanmalara girmeden önce çeşitli, kısa süreli (Belki de iki, üç haftalık) kursları deneyerek seçme yapma olanakları sağlanmalıdır. Her okul gelecekteki gereksinimlere dönük, seçime dayalı bir dizi konu sunmalıdır.”

Toffler, gelecekteki önemi artacak olan denizaltı ve uzay yaşamına öğrencileri hazırlamanın gerekliliğine değinmektedir. Deniz altındaki yerleşme bölgelerindeki yaşam için öğrenciyi deniz altılara bindirmeli, onlara dalmasını öğretmeli, denizin altındaki yapı maddelerini göstermeliyiz. Deniz altındaki tehlikeler ve olanaklar öğretilmelidir. Tüm bunların yalnızca üst düzeydeki öğrencilere değil, ilkokuldaki, anaokulundaki çocuklara bile göstermeliyiz.

Ayrıca uzay görkemi de öğrencilere gösterilmelidir. “Onları astronotların yanına ya da yakınına getirerek, gezegenlerin oluşturdukları ortamı öğretmek, gençlerin otomobile gösterdikleri ilgiyi uzay teknolojisine kaydırarak bu sorunu çözebiliriz” demektedir.

Toffler'a göre postmodern toplumlarında yaşayacak insanlar şu üç alanda yeni becerilere gereksinim duyacaklardır: Öğrenme, ilişki kurma ve seçme

A) Öğrenme: “Yarının okulları, yalnızca bilgi vermekle kalmamalı, onu kullanma yollarını da öğretmelidirler. Öğrenci, eski düşüncelerini atmasını ve yerine yenilerini nasıl ve ne zaman koyacağını da öğrenmelidir. Kısaca, nasıl öğrenilmesi gerektiğini öğrenmelidir. Yarının cahili okumasını yazmasını bilmeyen değil, nasıl öğrenmesi gerektiğini öğrenmeyen kişi olacaktır.”

B) İlişki Kurma: Yaşamın çabukluğu hızla artınca, gerekli insan ilişkilerinin kurulması ve sürdürülmesi giderek zorlaşacaktır. İnsanların birbirleriyle iletişim kurmaları zorlaşmaktadır. Toffler'a göre “Dostluğu hızlandırma istekleri onların Duyarlılık eğitimi, T gruplaşması, Mikro laboratuvarlar, dokunma duygusu gibi psikolojik tekniklere ya da oyunlara ilgi duyduklarını” açıklamaktadır. Gerçekte tüm topluluk dinamiğine ilgi gösteriyorlar.

C) Seçme: Toffler, üstün sanayileşme ortamında kişinin karşılaştığı karar verme durumlarının sayısı ve karmaşıklığı arttığı için eğitimin aşırı seçme sorununa doğrudan yönelmesi gereğine değinmektedir. Bu konuda şöyle diyor. “Uyum yapma, birbiri ardından yapılan seçmelerle ilişkilidir. Çok sayıda seçmeyle karşılaşan birey, değerlerine en yaklaşık olanı seçer. Aşırı seçme derinleştikçe, kendi değerlerini açıkça kavrayamamış olan birey, çıkmaza girer. Değerler sorunu önem kazandıkça, şimdiki okullarımız onlara ilgi göstermekten kaçınılmaktadırlar. Üstün sanayiye özgü eğitim, öğrencinin üzerine katı değerler getirmeye kalkışmamalıdır. Ancak öğrenciye sahip olduğu değerleri açıklamada, tanımlamada yardımcı olacak resmi ve resmi olmayan eylemleri sistematik biçimde düzenlemelidir. Gençlere kendi sistemlerindeki çalışanları tanıma ve açığa çıkarma yeteneğini kazandırmadıkça, okullarımız sanayi adımları üretme işini sürdüreceklerdir.

Görüldüğü gibi, Toffler, postmodernizmde eğitimin çeşitli yönlerini açıklamıştır. Şimdi, konuyu daha sistematik olarak yeniden ele alalım.

Bilgi toplumunda gerçek sermaye ve zenginlik yaratan başlıca kaynak, bilgidir. Bilgiye dayalı bir ekonomi de, eğitim performans ve sorumluluğu açısından okullardan yeni istemlerde bulunmaktadır (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc).

Bilgi toplumunda insani değerler ve nitelikler olarak, bir örneklik yerine farklılık, çeşitlilik, kendine güven, kendini gerçekleştirme, yaratıcılık, katılımcılık, eşitlik, çok yönlü bakış açısı gibi hususlar öne çıkmaktadır. Postmodern eğitim tartışmalarında da standart program yerine insan, eğitimin merkezinde yer almakta, bireyin özgürlüğü ne vurgu yapılmakta ve bireye seçme/tercih hakkı tanınmakta, eğitimde farklı beklentilerin karşılanması öne

çıkılmaktadır. Çok kültürlü ve çok kültürcü eğitim kapsamında yapılan tartışmalarda ise farklı ülkelerden, farklı toplum kesimlerinden, farklı kimliklerle okula gelen bireylerin farklı taleplerinin karşılanması tartışılmaktadır. Avrupa Birliğine üye olan ülkeler, gelecekte bu birlik içinde kendi ulusal eğitim sistemlerinin durumunun ne olacağını tartışmaktadırlar. Giderek kitlesel eğitimden bireyselleştirilmiş öğretime, katı programdan esnek programa, herkese aynı standart eğitimden, yeteneğe göre eğitime doğru bir dönüşümden söz edilmektedir. Bu gelişmeler ışığında Avrupa Birliğine aday ülke olan Türkiye'nin milli eğitim sistemi değerlendirildiğinde ise çağdaş gelişmelerin oldukça gerisinde olduğu söylenebilir. Toplumsal değişimlerin farkında olan ülkeler, eğitime ilişkin amaçlarını sürekli gözden geçirmekte, sürekli gelecek merkezli düşünerek gelecek yüzyılın insanını yetiştirmeye dönük amaçlar belirlemekte, planlamalar yapmaktadır (www.Gokhandokuyucu.Com/Yl/Esog.Doc).

3.4. KÜRESELLEŞME SÜRECİNİN TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNE YANSIMALARI

Eğitimin hem bireysel, hem sosyal hem de iktisadi boyutunun olması, bu tür faaliyetlerin kamu tarafından üretilmesine ve kontrol edilmesine neden olmaktadır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, eğitim için ihtiyaç duyulan büyük kaynaklar devlet tarafından sağlanmak zorundadır (Ortaç, 2003:1). Türkiye'de eğitim sektörü, kamu kuruluşları içinde en çok iş gören istihdam eden sektör olmasının yanı sıra, öğrenci ve ailelerin sayısı açısından da çok büyük bir kitleyi ilgilendirmektedir (Ergen, 2004). 1999 yılında eğitim hizmetlerine ayrılan pay konsolide bütçenin %11,8'ini oluşturmaktayken bu oran, 2000'de %10,1; 2001'de %8,7; 2002'de %9,6 ve 2003 yılında ise % 10,3 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim harcamalarının payının az da olsa arttığı söylenebilmektedir (Özbaran,2004:129).

Her zaman gündem de eğitim ve okul sistemlerinin konusu özellikle gelişmiş ülkelerde son dönemlerde daha yoğun olarak işlenen bir konu olmuştur. Sürekli bir değişimin yaşandığı bilgiden çok bilginin yorumlanmasının ön plana çıktığı, değerli olduğu günümüzde eğitimin ve okul sistemlerinin değişmesi, yenilenmesi doğaldır. Günümüzün ihtiyaçlarına bağlı olarak Türk Eğitim sisteminde yeni arayışlar içindedir.

Geçtiğimiz yıllara bakıldığında Türkiye’de eğitim alanında pek çok yeniliğin yapıldığı, projelerin yürütüldüğü görülmektedir. Ancak istenilen düzeyde olmadığımız da yapılan karşılaştırmalarda ortaya çıkmaktadır.

Türkiye, eğitimde reform çalışmalarını Osmanlı Devleti’nden bu yana hep Batı merkezli gerçekleştirmiş, çeşitli ülkelerden farklı okul kademeleriyle ilgili farklı modeller uyarlanmaya çalışılmıştır. Böylece eğitim sistemimiz yamalı bir bohçaya dönmüştür. Sistemi oluşturan alt sistemler arasında organik ilişkiler kurulamamış, ortak hedefler oluşturup gerçekleştirilememiştir. Her reform çabası, sorunların bir kat daha artmasına neden olmuştur. Sistemin içindeki patolojik sorunlar, dersane, özel öğretmenlik, özel kurs gibi aracı kurumların oluşmasına meydan vermiştir. Her ne kadar “küreselleşme süreci” başlığında yapılan tartışmalarda Dünya’da giderek evrensel değerlere dayalı ortak bir yaşama biçimine doğru bir dönüşümden söz edilmekle birlikte, bu süreçte milli kültürlerin ve mikro düzeyde milliyetçi akımlarında da güçlenmekte olduğu gözden kaçmamaktadır. Esasen küreselleşmeye ve AB sürecine yön veren değerlerin Batı kaynaklı olduğunu ifade etmeliyiz. Elbette ülke olarak gelişen yeni değerlerden daha insani ve daha adil bir toplum inşa etmek adına yararlanabiliriz. Ancak küreselleşen Dünya’ da bir millet olarak varlığımızı koruyup sürdürebilmek de kendi değerler sistemimizi milli bir strateji kapsamında geliştirip sürdürmeye bağlıdır (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc).

Eğitimde var olan gelişmeleri önceden sezinleyip değişimlere ayak uydurabilecek bireylerin yetiştirilmesi amaçlanmalıdır. Bu bireyleri yetiştirecek, olan yerler eğitim kurumlarıdır. Küreselleşmenin eğitim sistemlerinde büyük değişmelere yol açtığı ve açacağı şüphesiz bir gerçektir. Eğitim programlarını geliştirmede, yeni eğitim uygulamalarını öngören modeller geliştirmede gelişmiş ülkelerden yararlanmak, onlarla işbirliği içinde olmak gerekmektedir. “Erasmus” ve “Sokrates” gibi öğrenci değişimi projeleri bu entegrasyonun örneklerindedir. Öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel olarak öğrenmek, takım halinde ve örgüt olarak öğrenmek eğitimin başat öğeleri olarak kabul edilmektedir. UNESCO Eğitim Komisyonu bunlara “birlikte öğrenmek” ilkesini de eklemiştir. Eğitimde küreselleşmede dört ilkeden bahsedilmektedir. Bu ilkeler; öğrenmeyi bilmek, öğrenmeyi öğrenmek, bireysel öğrenmek ve birlikte yaşamayı öğrenmektir (Akçay, 2003: 7). Küresel eğitimin bir diğer yöntemi takım çalışmalarıdır. Takım çalışmaları, bireylerin tartışmayı, uzlaşmayı, ikna etmeyi grupta iletişim becerisini geliştiren ve bunlara bağlı olarak yönetim becerilerini geliştirmelerini destekleyen, cesaretlendiren yöntemdir. Bir diğer küresel eğitim yaklaşımı da bilgi teknolojilerini kullanarak daha verimli bireysel öğrenme yöntemlerini

geliştirmektir. Böylelikle bireysel iletişim için bireyleri yüreklendirir ve onların küresel iletişim ve iş fırsatlarını kullanma olanaklarını geliştirir. Küresel rekabeti karşılayacak, ona hazır ve gerekli bireysel donanımlara sahip bireyler yetiştirme küresel eğitimin yöntemidir. Küreselleşme büyük bir değişimdir. Bu büyük değişim beraberinde eğitimde de değişimleri zorlar. Eğitim anlayış ve yaklaşımları ile yöntemleri de değişmek zorundadır. Küresel eğitim anlayış ve yöntemlerinin bir diğer olumlu katkısı da değişim için gerekli fikirlerin, felsefe ve politikaların uygulanmaları için destekleyici bir mekanizma niteliğinde olmasıdır. Böylelikle bu politikaların uygulanma olasılığı da artmaktadır

Artık, salt öğrenciler açısından değil, aynı zamanda toplumu oluşturan tüm kesimler için geçerli olan yeni yaşam biçimi ve bunu sağlayacak yeni bir bilgilenme gereksinimi söz konusudur. Nitekim bu gereksinim ışığında UNESCO tarafından hazırlanan raporda yeni yüzyılın bilgi edinme gereğinin 4 temel dayanağı olduğu vurgulanmıştır (Hergüner,1998:299).

Bu dayanaklar:

- Bilmek İçin Öğrenme (Learning To Know)
- Yapmak İçin Öğrenme (Learning To Do)
- Beraber Yaşamayı Öğrenme (Learning To Live Together) Ve
- Birey Olmayı Öğrenme (Learning to be) olarak belirlenmiştir.

Kuşkusuz bu özelliklerin kazandırılmasını sağlayabilecek tek çözüm, hiç vakit kaybetmeden “eğitim sisteminde yeniden yapılanma ve öğretmenlerin eğitimi” olmalıdır. Zira, 21. yüzyıla uyum sağlayabilecek kuşakların yetiştirilmesi ancak 21. yüzyılın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış eğitimcilerin yapabilecekleri bir şeydir (Aslan, 2004:4).

Türkiye'nin tarihine bakıldığında Osmanlı Devletinin yenileşme döneminden başlayarak eğitim sistemini geliştirmede Batılı ülkelerden yararlanmaya çalışıldığı görülmektedir. Eğitim sisteminin yapısı, bu yapı içinde yer alan bazı öğeler (bakanlık yapısı, okullar, okul programları) zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Cumhuriyetten önce eğitimde Avrupa ülkelerinin etkileri baskın görünürken son yıllarda daha çok Anglo-Sakson ülkeler model alınmaktadır. Bunun son örneklerinden biri, eğitim fakültelerinde 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen yeniden yapılanma çalışmalarıdır. Milli Eğitim Bakanlığı, AB katkısıyla eğitimle ilgili bir takım projeler başlatmıştır. Temel eğitimin desteklenmesi, mesleki ve teknik eğitim ve öğretim sisteminin güçlendirilmesi, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının modernizasyonu gibi projeler bu kapsamdadır (www.Gokhandokuyucu.Com/Yl/Esog.Doc).

Ne var ki, günümüzde aşırı küreselleşmecilerin iddia ettikleri gibi hızlanan küreselleşme sürecine bağlı olarak "ulus devlet" anlayışı da giderek küresel baskılarla karşı karşıya kalmaktadır (Yurdabakan, 2002: 61). Dolayısıyla küresel piyasa işleyişine göre yeni değerlerin ve toplumsal yapılanmaların önem kazandığı vurgulanmaktadır. Böylece özellikle eğitime duyulan gereksinim hızla artmakta (Tezcan. 2002:56) buna karşın gerek ülkelerin kendi içlerinde gerekse ülkeler arasında eşitsizlikler giderek yayılma eğilimi göstermektedir. Bu nedenle, bireylerin ve toplumların daha uygar ve daha eşitlikçi bir geleceğe hazırlanmalarını sağlamak amacıyla 1988 de Paris'te düzenlenen "yükseköğretim", konulu dünya konferansı şu temel görüşleri öne çıkarmıştır: Yükseköğretim kurumlarının geleneksel araştırma ve uzmanlaşma işlevlerinin yanında, kültürler ve uluslararasıdaki etkileşimi güçlendirebilecek misyonu göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle, yerel hükümetler yükseköğretim kurumlarına gereken finansal desteği sağlamalıdır.

Zira uluslararası uygarlığın yapılanmasında pay sahibi olmak ve ulusal kimliğini ve değerlerini kaybetmeden bu yeni uygarlık projesinde yer almak için farklı bir eğitim planlaması söz konusu olacaktır. Bu nedenle küreselleşen dünyada ulusların eğitim yapılanmasını zorunlu kılan birçok etken söz konusudur. Bu etkenlerin neler olduğunu şu şekilde özetlemek mümkün: 1. Küresel etkenler 2. Teknolojik değişimler 3. Kişisel Beklentiler ve Memnuniyetsizlikler 4. Toplumsal beklentiler ve sınırlamalar. Kuşkusuz ticaretin, ekonominin, politikanın ve teknolojinin küreselleştiği günümüzde, insanların yaşam koşulları ve buna bağlı olarak beklentileri de küreselleşecektir. Dolayısıyla bu küresel gereksinimleri karşılayacak yeni değerlerin içselleşmesi kaçınılmaz olacaktır (Aslan, 2004:3).

Türkiye, tarihi geçmişiyle güçlü bir birikim ve mirasa sahiptir. Modern zamanlarda her ne kadar kültürel alanda bazı yozlaşmalar gündeme gelmişse de modern Dünya'ya Türkiye'nin de verebileceği bir takım değerler vardır. Şu halde Türkiye kendi içinde kültürel sorunlarını çözebildiği ve ortak milli kültürü güçlendirebildiği ölçüde AB sürecinde kendi kimliğini koruyarak varlığını sürdürebilecektir. AB sürecini bütünüyle reddetmek ya da bu süreci her sorunun çözülebileceği bir süreç olarak görmek yerine, öncelikle kendi ülkemiz içindeki bir takım yapısal sorunları, sosyal bir mutabakat içinde çözmek öncelikli bir konu olmalıdır. Eğitim sisteminin sorunlarını, ülke olarak yaşadığımız diğer sosyal, ekonomik, politik sorunların dışında düşünmeyiz.

Türkiye, Dünya'daki yeni oluşumlara elbette kayıtsız kalmamalı, bunların büsbütün dışında olmamalıdır. Ancak bu oluşumların edilgin bir nesnesi olmak yerine etkin ve aktif bir üyesi olmak daha tercih edilir bir durumdur (www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc).

GENEL DEĞERLENDİRMELER VE SONUÇ

Küreselleşme, tüm dünya ülkelerinin aralarındaki sınırları kaldırarak ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel olarak birbirlerini etkilemeleri anlamına gelmekte olan, uzun zamandır hayatımızda varlığını gösteren ve tüm dünyayı etkileyen, çok boyutlu bir kavramdır. Bu kavram hemen her alanda kendini bize göstermekte, pek çok düşünce akımı ve ideoloji tarafından sahiplenmekte ve bu nedenle pek çok tanımı yapılmaktadır.

Küreselleşme kavramının tanımında fikir birliğine varılmadığı gibi etkileri konusunda da farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Ancak herkesin birleştiği nokta, küreselleşmenin hem geri dönüşü olmayan hem de hepimizi aynı ölçüde ve aynı şekilde etkileyen bir süreç; dünyanın kaçamayacağı kaderi olduğudur.

Küreselleşme ile birlikte dünya küçülmüş, ekonomik faaliyetler genişlemiş, uluslar birbirine yakınlaşmış olmasına rağmen kültürel hayat tek tipleşerek toplumların kültürel farklılıktan doğan çok renkliliğini soldurmuş ve grileştirmiştir. Bu rengi de güçlü toplumlar belirlemiştir. Başlangıçta sınırların kalkması dünyanın farklı noktalarında yaşayan farklı insan gruplarının yakınlaşması olarak görülen küreselleşmenin bu güzel yüzü bir de madalyonun diğer yüzüne bakarsak ekonomik gücü olan ülkelerin diğer ülkeleri kendine pazar olarak görmesi ve kendine benzeterek kendine bağımlı kılması.

Küreselleşme bütün dünyayı etkileyen ve önemli değişimlere neden olan karmaşık bir süreçtir. Bu süreçten kaçınmak mümkün değildir. Adaletsiz ve eşitsiz gelişen küresel süreç, daha çok bu sürecin aktörlüğünü yapan ülkelere yararlar sağlamaktadır. Küresel sürecin nasıl işlediğini anlamaya çalışmak, gelişmeleri yakından takip etmek, küresel sürecin gereklerini yerine getirmeye çalışmak; bu süreçten hem daha az zarar görmeyi sağlayacak, hem de bazı imkanlarından yararlanmanın yolunu açabilecektir.

Küreselleşme, tüm ülkeleri ve insanları hem olumlu hem de olumsuz olarak etkileyecektir. Olumlu etkileri bir tehdit yaratmayıp, tüm insanların istediği bir şey olmasına rağmen, olumsuz etkilerin tümü küreselleşme karşıtı hareketin özünü oluşturmaktadır. Küreselleşme karşıtı hareketin dayandığı en önemli etmen ise olumsuz etkilerin öncelikle kırılgan, güçsüz ve fakir ülke ve insanları, sonrasında da tüm insanlığı etkileyeceği gerçeğidir. Bu sebepten ötürü dünya, küreselleşmenin yarattığı tehditler üzerinde durmalı ve bunları yönetmeye çalışmalıdır. Burada da en önemli görev uluslararası kuruluşlara düşmektedir.

Küreselleşmenin en önemli unsurlarından birini oluşturan kültür, mekân ve millet arasındaki bağın merkezinde yer alır. Bu açıdan küreselleşme sürecinde büyük bir öneme sahiptir. Küreselciler küreselleşme sürecinde ülkeler arasında geniş ve çok hızlı artan bir kültürel akışın olduğunu ileri sürerler.

Küreselleşme sürecinde kültürler arası etkileşimlerin yoğun olduğu gözlemlenmektedir. Bu anlamda “küresel gücün Batı merkezli olmaktan çıkarak, Batı dışına kayması, küresel akışların etkisi ile göç olgusunun hızlanması ve medya etkisi ile gerçekleşen kültürel akışların sınır tanımadan her yere ulaşması küreselleşmeyi heterojen bir süreç olarak değerlendiren yaklaşımları öne çıkarmıştır. Bu yaklaşımlar içinde kültürel karışım hibritlik olgusu organize edici tema olarak yer almaktadır” (Aslanoğlu, 2000:347). Dolayısıyla ‘küresel kültür’den kastedilen şey, farklı kültürlerin etkileşimleri sonucunda, farklılıkların ve biraradalıkların tek bir mekânda buluşarak, toplumların göreceli bir şekilde eşitlenmesidir, diyebiliriz.

Bu anlamda küresel ve tikel arasında süregelen karakterli bir ilişkinin varlığından söz edilebilir. Bu çerçevede kültürel düzeydeki küreselleşmenin doğasında bir paradoks karşımıza çıkmaktadır. Bir yandan, küreselleşme süreci içinde belli bir kültür tüm dünya üzerinde yayılarak, diğer farklı kültürlerin bu baskın (dominant) kültüre entegre olması –ki bu baskın kültür Amerikan kültürüdür - söz konusudur. Diğer yandan da birbirinden farklı kültürlerin birbirleriyle etkileşime geçmesi sonucu oluşan bir kültürün varlığı söz konusudur. Tüm dünyada yaşanan bir kültürel uyum sonucu, seslerini günümüze kadar hiç duyuramamış ve hiç temsil edilmemiş kültürler, etnik kökenler ve yeni bölgeler ilk kez seslerini duyurabilme olanağı bulmuştur. Sonuç olarak, küreselleşme süreci küresellik ve yerellik gibi zıt kutupları bir araya getirmiştir

Yerel yönetimler vatandaşa en yakın durumda olan en alt düzeydeki yönetim birimleridir. İnsan ihtiyaçlarının çok ve çeşitli olması, yerel halkın müşterek ihtiyaçlarını karşılamak görevi ile yükümlü bu yönetim birimlerinin hizmetlerinin de çeşitli ve karmaşık olmasına neden olmaktadır. Ayrıca ülke düzeyindeki ekonomik ve sosyal sorunlar da yerel yönetimlerin işleyişini etkilemektedir. İşsizlik, düzensiz kentleşme, göçmen işçiler, yaşlı ve yoksul sayısındaki artış, çevre kirliliği, konut sorunu gibi konularla ilgili olarak yerel halk bu yönetimlerden sürekli olarak yeterli ve kaliteli hizmet beklemektedir (e-kitap, 2006), (Okur, Burhan, 2007).

Küreselleşmeyle birlikte bölgeselleşmeye tepki olarak yerelleşme ortaya çıkmaktadır. “Yerelleşme, uluslar açısından kendi kültürünü ayakta tutabilmenin bira aracı olurken diğer

yandan da etnik mikro milliyetçilik akımlarına yol açarak ulus-devlet anlayışını tehdit etmektedir.(Erbay, 1998) Küreselleşme fikrinden çıkan en derin anlam, dünya meselelerinin belirsiz, kuralsız ve kendi başına buyruk doğasıdır; bir merkezin, bir kontrol masasının, bir yönetim kurulunun, bir idari büronun yokluğudur. Küreselleşme başka bir ifadeyle “yeni dünya düzensizliği” (Bauman,1997:60) olarak tanımlanmaktadır.

Küreselleşme, paradoks gibi gözüken bir şekilde yerellik ve yerelleşme olgularının da gelişimine katkıda bulunmuş hatta bunlarla paralel bir gelişim göstermiştir. Bu bağlamda yerelliği küreselin zıddı olarak değil doğal bir sonucu görmek mümkündür. Yerelliğin en önemli boyutu; siyasal/örgütsel yapılanmalarda ortaya çıkardığı değişim çerçevesinde demokrasi ve temsil sisteminde niteliksel değişimlere neden olmasıdır. Dolayısıyla değişime kapalı yapılar/kurumlar/anlayışlar bu eğilimler karşısında dönüşüm geçirmekte ve yerini adem-i merkeziyetçi, güçlü yerel yönetime ve demokrasiye bırakmak durumunda kalmaktadır (Görmez, 2005:13-17).

Baş döndürücü bir hıza ulaşan teknolojik gelişme ve değişimler, yeni bir yaşam tarzı ve bu yaşam tarzına uyum sağlayabilecek beceri ve yeterlilikte insanlara gereksinimi ön plana çıkarmıştır. “teknolojik değişimin” ortaya çıkardığı bu yeni talep, enformasyon teknolojisinin, bütün meslek kavramlarının ve şekillerinin yeniden tanımlanmasını sağlayacak bir düzeyde yaygınlaştırmayı da gerekli kılmaktadır. Yukarıda sözü edilen gelişmeler ve buna bağlı olarak ortaya çıkan talep ve beklentilerin karşılanmasında olası yetersizlikler, özellikle genç kuşaklar açısından önemli ölçüde memnuniyetsizliklere yol açabilir. Eğitimin temel toplumsal işlevlerinden biri olan geleneksel değerlerin yeni kuşaklara aktarılması kuşkusuz toplumsal süreklilik açısından önemli bir işleve sahip olacaktır. Ancak yeterli olmayacaktır. Zira, küreselleşen bir dünyadaki yeni gelişmeler ve değerler genç kuşaklara kazandırılmaz ise, bu kez çağa uyum ve küresel değerlerden yoksun kalma gibi bir tehlike söz konusu olacaktır. Böyle bir durum ise, amaçsız ve kimliksiz, uydu bir toplum olmanın yolunu açacaktır. Oysa her toplumun tarihten gelen bir kültürel birikimi söz konusudur. Ne var ki küreselleşmenin etkisi ile yeni bilgiler ve teknolojiler bu toplumlara dalga dalga yayılmaktadır. Bu bilgi bombardımanının her toplumda belli etkiler yarattığı kaçınılmazdır. Önemli olan, her toplumun tarihinden taşıdığı kültürel değerlerini ve bilgi birikimini küresel gelişmeler karşısında koruması ve olabildiğince hızla yayılan bu küresel değerlere bir yandan uyum sağlaması, öte yandan gelişmelere katkı sağlamasıdır. Ancak bu uyum ve katkı sağlama sürecinin bazı toplumlarda kolay, bazılarında ise sancılı geçeceği söz konusu olacaktır. Geçiş sürecinin

sınırlarını ve düzeyini kuşkusuz her toplumun sahip olduğu ekonomik, kültürel ve hatta siyasal birikimleri belirleyecektir. Zira baş döndürücü bu hızlı gelişmeler karşısında artık yarının eğitimi diye bir kavramı kullanmak gündemden düşmüş; “şimdinin eğitimi” üzerinde zaman kaybetmeden durmak ve düşünmek gerekmektedir. (Aslan :2004: 1-5 2).

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- ACARTÜRK, E, Özgür, H, (2003), “Lehde ve Aleyhdeki Görüşler çerçevesinde Desantralizasyona giderken dikkat edilecek hususlar” *Qafqaz Üniversitesi Yerel Yönetimler, Desantralizasyon ve Azerbeycan Belediyeleri Uluslararası Konferans Sempozyum bildirileri*, Belediyecilik Araştırma Merkezi, Bakü, Nisan 2003
- AÇIKGÖZ, E, (2007), “Yeni Düzenlemeler Eşliğinde Yerel Yönetimlerde Mali Özerklik ve Mali Tevzin”, *Süleyman Demirel Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, Isparta, Türkiye.
- AKÇAY, R.CENGİZ ,(2003), “Küreselleşme Eğitimde Yoksunluk Ve Yetişkin Eğitimi”, *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı:159, Yaz 2003.
- AKYOL, Avni, (1991),A.B.D . *Eğitim Sistemi Üzerine Bir İnceleme*, M.E.B . 1991: Ankara
- ALTINTAŞ, H, (2002), “Küreselleşme ve Küresel Kent Kavramı: New York, Londra, İstanbul Kentlerindeki Ekonomik - Sosyal Transformasyon Sürecinin Analizi”, *Marmara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, Türkiye, 7-40.
- ARIKBOĞA, E, (1998), “Yerel Yönetimler katılım ve mahalle muhtarlığı” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, *Marmara Üniversitesi SBE*, İstanbul, 1998, 19.
- ARNASON, J, (1990) ,“Nationalism, Globalization and Modernity, Global Culture: Nationalism”, *Globalization and Modernity* içinde, Mike Featherstone (Eds). Londra: Sage, 1990.
- ASLAN, K, (2004), “Küreselleşmenin Eğitim Boyutu”, *Ege Eğitim Dergisi*, 5, 1-52.
- ATALAY, S, “ Hem Merkezi Hem de Yerel Yönetim Odaklı Bir Eğitim Sistemi”, <https://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1023-2012020711228-atalay.pdf>
- AYMAN GB,(1998), Yerel Yönetimler, TODAİE, 2. Baskı, Ankara 1998
- AYTAÇ, T,(2003), *Okul Vizyonu Nedir? Nasıl Geliştirilir Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar:Uygulamalar ve Sorunlar* , Anı Yayıncılık, 2.Baskı Ankara (1-17).
- BAHAR, F,“Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye” Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi, s: 322008
- BALAY, R, (2004), “Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 37, (2), 61-82.
- BALCI, A,(2001), *Etkili Okul ve Okul Geliştirme*, Pegem Yayıncılık, Ankara

- BARAN ,E, Eşitgin ,D ,Gürel ,Ç,(2004), “Can Kozanoğlu ile Popüler Kültür Ve Futbol Üzerine” *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara
- BAUMAN, Z, (2012), Küreselleşme:Toplumsal Sonuçları, Çev. A.Yılmaz, *Ayrıntı Yay*, İstanbul, (7-12).
- BAYAR ,E, (2008), “Küreselleşme ve Kavramı Ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye”, Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi,Sayı:32 www.info.gov.tr/data/kutuphane/yayinlar/Ekonomik_sorunlar_Dergisi/sayı_32/Firatbay
- BAYRAMOĞLU, A, (1994), Adalet, Yerel Yönetim ve Ahlak, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve IULA-EMME, İkinci Baskı, İstanbul 1994
- BOZKURT, Ömer; Turgay ERGUN, (1998) ,Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE, Ankara 1998
- COŞKUN, U, “Eğitim, yerel yönetimlere devredilmeli”, *egitim-yerel-yonetimlere-devredilmeli_1282243.html*
- COŞKUN, N, (2003), “Küreselleşme Tanımı ve Dinamikleri”, *Arkaplan Uluslararası Politika Dergisi*, 9.
- ÇALIK, T, Sezgin, F,(2005), “Küreselleşme Bilgi Toplumu ve Eğitim”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*,13(1) Mart 2005,(55-66).
- ÇELİK, MY, (2012) “Küreselleşme Sürecinde Seçilmiş Ülkelerin Kalkınma Kriterlerindeki Değişimin Analizi”, *Doktora tezi, Dumlupınar Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, Türkiye*, 3.
- ÇETİN, B, (2008), “Küreselleşme Olgusunun Farklı Boyutlarıyla Toplumsal Yansıması: Küreselleşme Karşıtı Hareketler”, *Fırat Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Elazığ, Türkiye, 28.
- ÇINAR, İ, (2009), “Küreselleşme, Eğitim ve Gelecek”, *Kafkas Kuramsal Eğitim Bilim*, 2, (1), 14-30.Kafkas Üniversitesi , www.Keg.Aku.Edu.Tr 14 Küreselleşme
- ÇİTÇİ, Oya, (2000) ,Yerel Yönetimlerde Temsil Belediye Örneği, TODAİE Yayını, Ankara 1989
- DEMİR, H.,Karakütük M, (2003), “Yerel Yönetimler ve Hizmette Yerellik: Subsidiarite İlkesi”, *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, (7), 65-77.
- DEMİREL, Özcan,(1988), *M.E.B.* 1988, Ankara .
- DOĞAN, E,(2002), “Eğitimde Küreselleşme”, *Eğitim Araştırmaları*, Ocak 2002 Sayı:6.

- DPT , (2001), *Yerel Yönetimler Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara 2001,S 7-8-10
- DPT, (1994), *Mahalli İdareler ve Büyükşehir Yönetimi, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara, Kasım 1994
- DPT,(2001),*Yerel Yönetimler, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara 2001
- DPT,(2000) *Küreselleşme, Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara, 2000.
- DURSUN, Davut, (1998),"*Türkiye'de Yerel Yönetimlerin Doğuşu ve Siyasi/İdari Gelişme*", *Türkiye'de Yönetim Geleneği - Kurumlar, Sorunlar ve Yeniden Yapılanma Arayışları* (Ed. Davut Dursun, Hamza Al), İlke Yayıncılık, İstanbul 1998
- EKİNCİ, M, Behzat, “Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu ve İşletmelerin Bu Süreçteki Yeri”
- ELMA, F, (2003) “Türkiye’nin Belediyecilik Deneyimi ve Azerbaycan Belediyeciliği”, *Qafqaz Üniversitesi Yerel Yönetimler, Desantralizasyon ve Azerbeycan Belediyeleri Uluslararası Konferans Sempozyum bildirileri*, Belediyecilik Araştırma Merkezi, Bakü, Nisan 2003.
- EMREALP, Sadun, (1994), *Yerel Yönetim ve Bilgi Teknolojisi*, TOKİ ve IULA- EMMME, İkinci Baskı, İstanbul 1994
- ERBAY,Y, “Küreselleşme Sürecini Anlamaya Yardımcı Bazı Kavramlar”, www.ilet.gazi.edu.tr
- ERÇELEBİ, Elasan (1991), *Karşılaştırmalı Eğitim*, H. Ü. Yayınları 1991: Ankara.
- ERDOĞAN ,İ.(2005), *Yeni Bir Binyıla Doğru Türk Eğitim Sistemi Sorunlar ve Çözümler*, Sistem Yayıncılık, İstanbul, Türkiye,(185-191).
- ERGEN, H,(2004), “Türkiye’de Kamu Eğitim Harcamalarının Ulusal Ekonomideki Payı”, *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Yıl:4,Sayı:15, Bahar 2004.
- ERSÖZ, Halis Yunus (2000),*Sosyal Politika Açısından Yerel Yönetimler (İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği)*, Sos. Bil. Enstitüsü, İstanbul 2000.
- ERYILMAZ ,B, (2001) *Kamu Yönetimi*, Erkam Matbası, İstanbul.
- ERYILMAZ, Bilal, (1999), “Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Yerel Yönetimler Üzerindeki Etkileri”, Kent Yönetimi İnsan ve Çevre Sempozyumu 99, (Ed. İzzet Öztürk – Mustafa Aykaç - Ahmet Ekerin), İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstoç Genel Müdürlüğü, Cilt 2, İstanbul 17-19 Şubat 1999

- GELEKÇİ, C, (2003), “Küreselleşme ve Milli Kültür”, Doktora Tezi, *Hacettepe Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara, Türkiye, 179-183.
- GENÇ, S.Z., Eryaman, M.Y, (2008), “Değişen Değerler ve Yeni Eğitim Paradigması”, *Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı*, Çanakkale, Türkiye.
- GERAY, Cevat, (2001) "Kentleşme Sorunlarının Çözümü Açısından Küreselleşme, Özelleştirme, Yerelleşme ve Yerel Yönetimler" *Çağdaş Yerel Yönetimler*, Cilt 10, Sayı 4 (Ekim 2001)
- GÖĞEBAKAN, Y, (2012), “Küreselleşmenin Doğa ve Kültür Varlıkları Üzerinde Etkisi”, *İnönü Üniv. Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi*, Malatya, 1317.
- GÖRMEZ, K, (2005), *Küreselleşme ve Yerelleşme*, Odak Yayınevi, Ankara, Türkiye, 13-17.
- GÖRMEZ, Kemal,(1997) ,Yerel Demokrasi ve Türkiye, Vadi Yayınları, Ankara 1997
- GUEHENNO, Jean-Marie, (1992), *Demokrasinin Sonu*, (Çev.: M. Emin Özcan) Dost Kitabevi, Ankara 1998
- GÜLER, B, (2000), “Yerel Yönetimleri Güçlendirme mi Adem’i Merkezizetçilik mi” ,*Çağdaş Yerel Yönetimler*, C:9 S:2 (14-29).
- GÜLER, Birgül Ayman “ Yerel Yönetimler ve İnternet”, <http://inet-tr.org.tr/inetconf7/Sunum/yereleyonetim.doc>
- HERGÜNER, G, (1998), “Eğitimde Toplam Kalite Uygulamasının Sağlayacağı Yararlar”, *Eğitim Yönetimi Dergisi*, Kış Sayısı 4(13), 11-21. [http:// web.inönü.edu.tr/efdergi/dergi/Turkoğlu.htm](http://web.inönü.edu.tr/efdergi/dergi/Turkoğlu.htm).
- İLHAN,A,(1997), *Hangi Küreselleşme*, Bilgi Yayınevi, Ankara, Türkiye, s.113-120..
- İNAN, R ,(2004), “Gök Kubbede Söylenmiş Hiçbir Söz Yokturgillerden Bir Roman Yada Oğuz Atay’ın Tutunamayanlarında Postmodern İzdüşümler”,*Milli Eğitim Dergisi*.
- KAHRAMAN, Hasan Bülent ve diğerleri, (1999), *Katılımcı Demokrasi, Kamusal Alan ve Yerel Yönetim*, Dünya Yerel Yönetim ve Demokrasi Vakfı (WALD) Yayını, İstanbul 1999.
- KARABAĞ, Servet ,(2011),“Küresel Çağda Sınırlar” , *Türk Yurdu Dergisi* sayı: 291, Kasım 2011, sayfa: 243,www.turkyurdu.com.tr/e-dergi/291.pdf#page:243.
- KARACAN, M.K., Aydın, C., Tan, M, (2007), “Eğitim Sistemine Yönelik Bir Reform Çalışması: Kamu Yönetimi Temel Kanunu Çerçevesinde Eğitim Yönetimi”, *Mevzuat Dergisi*, 10, (112), www.Mevzuatdergisi.com/2007/04/03.htm.
- KARAMAN TOPRAK, Zerrin (1998), *Yerel Yönetimler*, Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, İzmir.

- KARTAL, Z, (2007), “Kavramsal ve Tarihsel Yönleri ile Küreselleşme”, *Osmangazi Üniv. Sosyal Bilimler Dergisi*, Eskişehir, Türkiye, 8, (2), 252-262.
- KAYA, Yerel Yönetimler Araştırma Grubu Raporu, *TODAİE*, Ankara 1992
- KELEŞ, Ruşen, (1994) "*Yerel Yönetimlerde Denetim*", Uluslararası Yerel Yönetimler Semineri, Türk Belediyecilik Derneği Yayınları, Ankara 1994
- KERMAN, U, Altan, Y, AKTEL, M, “Dönüşen Devlette Küreselleşme Politikaları Kalkınma Planları Üzerinden Bir Analiz”, *Amme İdare Dergisi*, Cilt 41, Sayı 3, 125-152.
- KOÇDEMİR, Kadir, (2000), "Atatürk Dönemi Kültür Politikası ve Küreselleşme", *Türk İdare Dergisi*, Yıl 72, Sayı 429.
- KÖSE, H, Ömer, (2004), “Yerel Yönetim Olgusu Ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi”, *Sayıştay Dergisi*, Sayı:32, Ocak-Mart 2004.
- MEB Rapor, *Bazı Ülkelerin Eğitim Sistemleri, Milli Eğitim Bakanlığında İki Yıl*, M.E.B . 1991, Ankara.
- NADAROĞLU, H, (2001), *Mahalli İdareler*, Beta Yayınları (7.Basım) İstanbul.
- NOHUTÇU, A., Coşkun, B, (2003), *Yönetişim ve Desantralizasyon: Yönelimler ve Bazı Saptamalar*, Muğla Üniv. Muğla, Türkiye.
- NUMANOĞLU, G (1999), “Bilgi Toplumu –Eğitim-Yeni Kimlikler-: Bilgi Toplumu Ve Eğitimde Yeni Kimlikler”, *Ankara Ün. Eğitim Bilimler Dergisi*, Ankara 32 (341-350).
- OĞUZKA N. Turhan, Fuat TURGUT ve Süleyman ÖZOĞLU, *Orta Öğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi*, TÜBİTAK 1971, Ankara.
- OKTAY, Ayla, (2003), *21. Yüzyıla Girerken Dünyada Yaşanan Değişimler Ve Erken Çocukluk Eğitimi*, 18-27, Erken Çocuklukta ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Yayına Hazırlayan, Doç. Dr. Müzeyyen Sevinç, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2003.
- OKUR, F, Çakıcı, A. Burhan, (2007), “Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme ve Yerel Demokrasi”, *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Celalabat, Kırgızistan, 11, (1).
- ORTAÇ, F, Rifat, (2003), “Cumhuriyetimizin 80.Yılında Eğitim Harcamaları”, *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, C:5, Sayı:2, Güz 2003.
- ORTAYLI, İlber, (1974), *Tanzimattan Sonra Mahalli İdareler (1840-1878)*, *TODAİE Yayınları*, Ankara 1974.
- ÖMER Dinçer, (1998), "*Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması İhtiyacı ve İlkeleri Üzerine Bir Tartışma*", Türkiye'nin Yönetim Geleneği - Kurumlar, Sorunlar ve Yeniden Yapılanma Arayışları (Ed. Davut Dursun, Hamza Al), İlke Yayıncılık, İstanbul 1998

- ÖNER, Ş (2000) *Belediye Yönetim Kararlarında Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkinliği (Gaziantep-Kahramanmaraş-Bingöl Örneği)*, Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmış Tez, İzmir, 2000.
- ÖNER, Şerif, (2001), "Sivil Toplum Kuruluşlarının Yerel Demokrasi ve Katılım Algılamaları", *ÇYY*, Cilt 10, Sayı 2, (Nisan 2001)
- ÖRNEK, Acar, (1998), *Kamu Yönetimi*, Meram Yayın-Dağıtım, İstanbul, 1998.
- ÖZBARAN, M. H, (2004), "Türkiye'de Kamu Harcamalarının Son Beş Yılı'nın Harcama Türlerine Göre İncelenmesi", *Sayıştay Dergisi*, 53.
- ÖZCAN, M, (2006), "Sübsidiarite İlkesinin AB 'de Uygulaması", [www.cuedu.tr/insanlar/mceker/avrupa%20ilkesinin Ab.doc](http://www.cuedu.tr/insanlar/mceker/avrupa%20ilkesinin%20Ab.doc)
- ÖZDEN, Y,(2000), *Öğrenme ve Öğretme*.(4. Baskı) ,Ankara : Pegem A Yayıncılık.
- ÖZKAN, A, (2006), "Küreselleşme Sürecinin Medya ve Kültür Üzerindeki Etkileri", *Stratejik Rapor, Tasam Yayınları*, İstanbul, 15.
- PEKTAŞ, E, Kadri ,(2003), "Büyük Kent Belediyelerinin Eğitim ve Kültür Hizmetlerinin Siyasal Parti ideolojilerinin Yansıması", *Y.Y.L Tezi*, 2003.
- SAVAŞLAR, Z, (2007), "Küreselleşme ve Sosyal Boyutu", Doktora tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, Türkiye.
- SİVEREKLİ, E, (2001), "Yerelleşme ve Yerel Demokrasi", *Türk İdare Dergisi*, 431, 121-133.
- ŞEN, H, (2006), "Küreselleşme Sürecinde Türkiye'de Emek Arz ve Talebindeki Değişimin İşgücü ve İstihdam Üzerindeki Etkisi", *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, Türkiye.
- ŞEN, Ş,(2007) "Eğitim Açısından Toplumsal Değişme ve Yenileşme E. Karip (Ed), *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi, Ankara, s.173-189.
- ŞENGÜL, Tarık,(2000), "*Siyaset ve Mekansala Ölçek Sorunu: Yerelci Stratejilerin Bir Eleştirisi*", Küreselleşme Emperyalizm Yerelcilik İşçi Sınıfı, (Der.: E. Ahmet Tonak), Simge Kitabevi, Ankara 2000
- ŞİŞMAN, M, (2007), *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem A Yayıncılık, 3. baskı.
- TATLIDİL ,E., Esgingünder, (2013) "Küreselleşen Değerlerin Eğitim Kurumları Üzerinde Etkisi", *Değerler Eğitim Dergisi* ,Cilt 11, No.26 259-277,Aralık 2013.
- TDK, (1988), *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, *Türk Tarih Kurumu Basım Evi*, Ankara 1988.
- TEZCAN, M, (2002), *Postmodern Ve Küresel Toplumda Eğitim*, Anı Yayıncılık, Ankara, Türkiye,(2-53).

- TOBB,(1996), Mahalli İdarelerin Yeniden Yapılandırılması: Yerel Yönetim Reformu, TOBB Ö.İ.K. Raporu, Yayın No 303, Ankara 1996
- TOMUL, E, (2002), “Küreselleşme ve Eğitim Eşitsizlikleri”, *Eğitim Araştırmaları*, Ocak 2002 Sayı:6.
- TORTOP, Nuri, (1995), "*Yerel Yönetim Anlayışında Gelişmeler ve Yerel Yönetimlerin Önemi*", Yeni Türkiye, Yönetimde Yeniden Yapılanma Özel Sayısı, Yıl 1, Sayı 4, Mayıs-Haziran 1995
- Türkiye'de Yerel Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı Raporlar Dizisi 1, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı ve IULA-EMME, İkinci Baskı, İstanbul 1994
- TÜRKOĞLU, R., (2004),’’ Eğitimde Yerelleşme Sorunu Kamu Yönetimi Temel Kanunu Yasa Tasarısı Ve Yerel Yönetim Yasa Tasarısının Getirdiği Çözümler Konusunda Yerel Yönetimlerin Görüşleri, *İ.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*,Cilt.5 Sayı:8 Güz 2004 ,
- UÇAR, A., “Belediye Hizmetlerinin etkinliği açısından Hizmetler”, *sbe.cbu.edu.tr/derg.3/Belediye hizmetlerinin*
- ÜNLÜ, Halil, (1994),Yerel Yönetimler Arası İşbirliği, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, TOKİ ve IULA-EMME, 2. B., İstanbul 1994
- ÜNLÜ, Halil, (1994),Yönetimler Arası İlişkiler, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, TOKİ ve IULA-EMME, İstanbul 1994
- ÜSTE, Rabia Bahar, “Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme”, TİD., <http://www.tid.gov.tr/Makaleler/R.B.%20%C3%9Cste%2049-60.doc>
- WEB_1, (1997), Emre Kongar, Emre Kongar’ın Resmi Web Sitesi, http://www.kongar.org/makaleler/mak_ku.php, 12/03/2013.
- WEB_2, (2003), Cengiz Akçay, Milli Eğitim Dergisi,http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/159/akcay.htm, 02/07/2013
- WEB_3, www.Gokhandokuyucu.Com/YI/Esog.Doc eğitim Sistemlerinin Oluşumu Ve Gelişimi (Prof. Dr. Mehmet Şişman)
- www.mfa.gov.tr/data/kutuphane/yayinlar/EkonomikSorunlarDergisi/sayi:32/FiratBay
- YAVUZ ,B (2007), “Postmodernizm (Modernizm (Ötesi)”,*Baykara Dergisi*, Sonbahar Sayı:,5 Çorum 2007,S:37-39,turkoloji.cu.edu.tr/yavuz_bayram_postmodernizm.pdf.
- YAYLA, Yıldızhan,(1977), "*Türkiye'de Belediyelerin Temel Sorunu*", Hukuk Fakültesi Dergisi, Onar Armağanı Özel Sayısı, İstanbul 1977

Yerel Yönetim Olgusu ve Küreselleşme Sürecindeki Yükselişi

YILDIRIM, Selahattin,(1993), Yerel Yönetim ve Demokrasi, Yerel Yönetimin Geliştirilmesi Programı El Kitapları Dizisi, TOKİ ve IULA-EMME, İstanbul 1993

YOMRALIOĞLU, T, Çelik,(1999), “Konumsal Bilgi Sistemi için Yerel Yönetimlerde Re Organizasyon İhtiyacı”, *Yerel Yönetimlerde Kent Bilgi Sistemi Uygulamaları Sempozyumu, 1999, KTÜ, Trabzon.*

YURDABAKAN, İ.(2002) *Küreselleşme Konusundaki Yaklaşımlar Ve Eğitim*, Eğitim Araştırmaları, Anı Yayıncılık, Sayı:6.

YURTSEVER, E, (2012), “Küreselleşmenin Türkiye’deki İç Güvenlik Yönetimine Etkileri”, Yüksek Lisans Tezi, *Kocaeli Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kocaeli, Türkiye, 14.

YÜCEL, F, Nil, (2007), “Maliye Teorisi Bağlamında Mali Desantralizasyon, Avrupa Birliği ve Türkiye Uygulamaları”, *Ankara Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Maliye: Kamu Ekonomisi, Anabilim Dalı, Ankara, Türkiye.

YÜREKLİ, Ö, (2004), “Ekonomik Krizler Açısından Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerine Etkileri ve Türkiye Örneği”, Yüksek Lisans Tezi, *Süleyman Demirel Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Isparta, Türkiye, 6.

ZENGİNGÖNÜL, O, (2005), “Nedir Bu Küreselleşme?, Kaçabilir miyiz? Kullanabilir miyiz?”, <http://ekosem.ieu.edu.tr/siyasa/siyasaogusonl.pdf>.

EK: A ÖZGEÇMİŞ

1973 yılında Samsun'da doğdu. İlkokuldan itibaren okul korolarında müzik çalışmalarına başladı. Ondokuz Mayıs Lisesi Çok Sesli Türk Halk Müziği korosunda görev aldığı iki yıl boyunca, koro olarak okullar arası Karadeniz ve Türkiye çapında çeşitli yarışmalarda birincilik kazandılar. Koro çalışmalarına devam ederken piyano dersleri almaya başladı. 1992 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümü'nde öğrenim görmeye başladı. Konservatuarda Gençlik Festivalleri, İTÜ 50. Yıl Etkinlikleri, HABİTAT ve çeşitli konser faaliyetlerinde Şef Cihangir TERZİ ve Yücel PAŞMAKÇI yönetiminde korist (mezzosoprano) olarak görev aldı. Şenel ÖNALDI ve Akif SADIKOV'dan tar, Serdar ÖZTÜRK'ten ses eğitimi, Kamil ÖZER'den armoni, Nurlu ERAL'dan batı müziği dersleri aldı. Bunların yanı sıra Can ETİLİ ile Halk Müziği repertuarı, Süleyman ŞENEL ile Halk Bilimi, Selahattin İÇLİ ile Türk Sanat Müziği repertuarı çalıştı. Müzik Bilimlerinden Akustik Orgnoloji alanlarında da eğitim gören ERKUT, eğitimi boyunca tüm pedagojik formasyon derslerini başarıyla tamamlamıştır. “Edebi Şekli Mani Olan Ezgilerin Tipolojik Yönden İncelenmesi” üzerine yazdığı mezuniyet tezini danışmanı Süleyman Şenel rehberliğinde hazırladı. Konservatuar son sınıf öğrencisi iken Kültür Daire Başkanlığı'nda müzik programları hazırlamaya başladı ve bu görevi bir buçuk yıl boyunca sürdürdü. 1998 yılında Milli Eğitimin ataması ile Müzik Öğretmeni olarak göreve başladı. Okullarda Gençlik Koroları hazırlayıp şenlik ve çeşitli organizasyonlarda konser programları sundu. Halen Samsun'da Ticaret ve Sanayi Odası Ortaokulu'nda müzik öğretmenliği görevini sürdürmektedir. Katılmış olduğu Hizmetiçi Eğitim faaliyetleri neticesinde; İlköğretim Programları Tanıtma, Müzik Dersi Öğretim Programı Tanıtım Semineri, Güzel Ve Etkili Konuşma (Diksiyon) Semineri Ölçme ve Değerlendirme, Çoklu Zekâ Kuramı, Bilgisayar Dersi Öğretim Programı, Okulda Performans Yönetimi, Öğrenen Lider Öğretmen Programı, Bilgisayar Kullanım Kursu, İntel Öğretmen Liderlik Eğitimi, Hızlı okuma teknikleri kurslarını da başarıyla tamamlamıştır. İstanbul, Okan Üniversitesi, İşletme (Eğitim Yönetimi) Ana Bilim Dalı'nda Tezli Yüksek lisans programına 2012 yılında kayıt oldu ve ders dönemini bitirerek yüksek lisansın tez aşamasında olup 2014 sonuna kadar tezi bitirerek İşletme (Eğitim Yönetimi) Ana Bilim Dalı'nda “Bilim Uzmanı” olunması planlanmaktadır. Mine Münevver ERKUT, orta derecede İngilizce bilmekte, evli ve iki çocuk annesidir.

